

**ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ:
«ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΣΕ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΕΣ, ΑΡΧΕΙΑ, ΜΟΥΣΕΙΑ»**

**ΤΜΗΜΑ ΑΡΧΕΙΟΝΟΜΙΑΣ, ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ, ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ**

**DEPARTMENT OF ARCHIVAL, LIBRARY AND INFORMATION STUDIES
SCHOOL OF MANAGEMENT, ECONOMICS AND SOCIAL SCIENCES**

Διπλωματική Εργασία

**Διερεύνηση της αποδοχής των νέων μοντέλων αξιολόγησης και
διάθεσης των επιστημονικών εκδόσεων με έμφαση
στις επιστήμες υγείας**

Ειρήνη Δεληκούρα (ΑΜ: 186882003)

Επιβλέπων: Δημήτριος Κουής

Αθήνα, Μάρτιος 2020

Ευχαριστίες

Θα ήθελα να εκφράσω τις θερμές μου ευχαριστίες στον επιβλέποντα καθηγητή μου κ. Δημήτριο Κουή για την πολύτιμη βοήθειά του σε όλη τη διάρκεια εκπόνησης της διπλωματικής εργασίας, καθώς και σε όλους όσους με τόση προθυμία συμμετείχαν στην έρευνα και βοήθησαν στη συλλογή των δεδομένων.

Θα ήθελα ακόμα να ευχαριστήσω ιδιαίτερα την οικογένειά μου για την υπομονή και τη στήριξή της στην προσπάθειά μου.

02/03/2020

Ειρήνη Δεληκούρα

Περίληψη στα ελληνικά

Η παρούσα διπλωματική εργασία έχει σκοπό: α) να διερευνήσει τη στάση των επιστημόνων υγείας στην Ελλάδα, αναφορικά με τα νέα μοντέλα αξιολόγησης και διάθεσης των επιστημονικών δημοσιεύσεων και β) να εξάγει χρήσιμα συμπεράσματα για την προσέγγιση της κοινότητας των επιστημόνων υγείας (εκ μέρους των επιστημόνων της πληροφόρησης) με στόχο τη διάδοση των αρχών της Ανοικτής Επιστήμης.

Ακολουθήθηκε ποσοτική μέθοδος με τη σύνταξη δομημένου ερωτηματολογίου, το οποίο αποτελείται από έξι θεματικές ενότητες: Υβριδικά περιοδικά, Ανοικτή Ομότιμη Αξιολόγηση και Ανοικτές Αναφορές, Ανοικτά Ερευνητικά Δεδομένα, Εναλλακτικές Μετρικές ή Altmetrics, Κριτήρια επιλογής μέσου δημοσίευσης και Δημογραφικά στοιχεία. Πραγματοποιήθηκε ηλεκτρονική μαζική αποστολή του ερωτηματολογίου από την πλατφόρμα του λογισμικού LimeSurvey σε επαγγελματίες υγείας (ακαδημαϊκούς ιατρούς, ιατρούς του ΕΣΥ, νοσηλευτικό, παραϊατρικό προσωπικό και ερευνητές, ιδιώτες ιατρούς). Τα δεδομένα εισήχθησαν στο λογισμό Jasp για επεξεργασία και στατιστική ανάλυση.

Από την ανάλυση των ευρημάτων της έρευνας διαπιστώνεται ότι οι επιστήμονες υγείας έχουν κατανοήσει τα οφέλη της Ανοικτής Πρόσβασης για την προώθηση του ερευνητικού τους έργου. Είναι θετικοί απέναντι στο νέο μοντέλο της Ανοικτής Ομότιμης Αξιολόγησης (Open Peer Review) και των Ανοικτών Αναφορών (Open Reports). Αναγνωρίζουν τα οφέλη των Ανοικτών Ερευνητικών Δεδομένων (Open Research Data) για την προώθηση της επιστήμης, αλλά δεν είναι σύμφωνοι με την αξιοποίηση των επιστημονικών τους άρθρων από τρίτους με εμπορικό όφελος ή και χωρίς εμπορικό όφελος με αναφορά στο όνομά τους, χωρίς τη συγκατάθεσή τους. Δεν είναι εξοικειωμένοι με τις αρχές FAIR (Findable, Accessible, Interoperable, Reusable) και πιστεύουν ότι δεν έχουν την κατάλληλη εκπαίδευση και υποστήριξη για την εφαρμογή τους. Δεν χρησιμοποιούν εναλλακτικές μετρικές ή Altmetrics εκτός από το ερευνητικό αποθετήριο ResearchGate και τον Google μελετητή. Ο σημαντικότερος παράγοντας για την αξιολόγηση της έρευνας των επιστημόνων υγείας είναι ο συνολικός αριθμός των δημοσιευμάτων (publications) και ο κυριότερος παράγοντας που επηρεάζει την επιλογή του μέσου δημοσίευσης της έρευνάς τους είναι το αυξημένο επιστημονικό κύρος του περιοδικού, όπως αυτό αποτυπώνεται μέσω του δείκτη απήχησης (Impact Factor).

Λέξεις Κλειδιά: Ανοικτή Επιστήμη, Ανοικτή Πρόσβαση, Ανοικτή Ομότιμη Αξιολόγηση, Ανοικτά Ερευνητικά Δεδομένα, αρχές FAIR, Εναλλακτικές Μετρικές, Επιστήμες υγείας, Επιστήμονες υγείας, επιστημονική δημοσίευση, συμπεριφορά επιστημόνων.

Περίληψη στα αγγλικά

The thesis aims a) to investigate the Greek health scientists attitude towards the new evaluation and dissemination models of scientific publications and b) to draw useful conclusions about how to approach the health scientists community in order to disseminate Open Science Principles.

In this context, a quantitative research method was employed through a structured questionnaire, consisted of six thematic parts: Hybrid Journals, Open Peer Review and Open Reports, Open Research Data, Altmetrics, Criteria of scientific publishing selection and Demographic data. The questionnaire was sent electronically from the LimeSurvey software platform to different groups of health professionals (academic doctors, National Health System doctors, nursing, paramedical staff, researchers and doctors in private sector). The open software Jasp was used for the statistical analysis of the data.

The research findings show that health scientists understand the benefits of Open Access as far as the promotion of their research work is concerned. They think positive about Open Peer Review and Open Reports. They also recognize the benefits of Open Research Data for research and scientific progress, but at the same time, they do not agree with the exploitation of their own scientific articles (or data) by others for commercial use or non commercial use without their consent, even if their work is referenced. They are not familiar with the FAIR principles (Findable, Accessible, Interoperable, Reusable) and do not have the appropriate training and support to implement them. They do not use Altmetrics other than ResearchGate and Google Scholar. The most important factor, according to the doctors rating in the questionnaire, for the health research evaluation is the total number of publications and the most important factor for the choice of publishing medium for their research results is the Impact Factor.

Keywords: Open science, Open Access, Open Peer Review, Open Research Data, FAIR principles. Altmetrics, Health sciences, Health scientists, Scientific publishing, Scientific behavior.

Πίνακας περιεχομένων

Πίνακας περιεχομένων

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ.....	III
ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΣΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ	IV
ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΣΤΑ ΑΓΓΛΙΚΑ	VI
ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ	VIII
ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΕΙΚΟΝΩΝ	X
ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΓΡΑΦΗΜΑΤΩΝ	xi
ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΠΙΝΑΚΩΝ	XIII
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	1
1.1 ΠΛΑΙΣΙΟ, ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	1
1.2 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ	5
1.3 ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ	8
1.4 ΟΡΙΣΜΟΙ	8
1.5 ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	10
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ.....	13
2.1 ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ – ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ	13
2.1.1 Ανοικτή Πρόσβαση: ορισμός και μοντέλα	13
2.1.2 Πρωτοβουλίες για την Ανοικτή Πρόσβαση	16
2.1.3 Ανοικτή Πρόσβαση και παγκόσμιες τάσεις	18
2.1.4 Ανοικτή Πρόσβαση - Άδειες Χρήσης.....	20
2.1.5 Βιοϊατρική έρευνα - Αρχές ηθικής.....	21
2.1.6 Ανοικτή Πρόσβαση και συμπεριφορά των επιστημόνων.....	23
2.1.7 Ανοικτή Πρόσβαση και συμπεριφορά των επιστημόνων υγείας	25
2.1.8 Ανοικτά ερευνητικά δεδομένα και αρχές FAIR.....	28
2.1.9 Χαρακτηριστικά των ερευνητικών δεδομένων στην υγεία	31
2.1.10 Ανοικτά ερευνητικά δεδομένα και επιστήμες υγείας.....	33
2.1.11 Χρήση των κοινωνικών δικτύων και επιστήμονες υγείας.....	36
2.1.12 Ο ρόλος των εναλλακτικών δεικτών μέτρησης της απήχησης (Alt-metrics).....	38
2.1.13 Ομότιμη Αξιολόγηση (Peer Review)	40
2.1.14 Ανοικτή Ομότιμη Αναθεώρηση (Open Peer Review).....	43

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ – ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ	47
3.1 ΣΤΟΧΟΣ ΤΗΣ ΈΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ.....	47
3.2 ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΔΕΙΓΜΑΤΟΣ - ΣΥΛΛΟΓΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ	47
3.3 ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟΥ ΕΡΓΑΛΕΙΟΥ.....	48
3.4 ΕΝΟΤΗΤΑ 1 – ΥΒΡΙΔΙΚΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ.....	49
3.5 ΕΝΟΤΗΤΑ 2 – ΑΝΟΙΚΤΗ ΟΜΟΤΙΜΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ & ΑΝΟΙΚΤΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ	51
3.6 ΕΝΟΤΗΤΑ 3 – ΑΝΟΙΚΤΑ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ	52
3.7 ΕΝΟΤΗΤΑ 4 – ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΜΕΤΡΙΚΕΣ Η ALTMETRICS	54
3.8 ΕΝΟΤΗΤΑ 5 – ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΜΕΣΟΥ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗΣ.....	55
3.9 ΕΝΟΤΗΤΑ 6 – ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	56
3.10 ΠΙΛΟΤΙΚΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ – ΧΡΗΣΗ LIMESURVEY	57
3.11 ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ - ΑΝΑΛΥΣΗΣ.....	61
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ – ΕΥΡΗΜΑΤΑ	63
4.1 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΝΟΤΗΤΑΣ 1 – ΥΒΡΙΔΙΚΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ	63
4.2 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΝΟΤΗΤΑΣ 2- ΑΝΟΙΚΤΗ ΟΜΟΤΙΜΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΚΑΙ ΑΝΟΙΚΤΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ	73
4.3 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΝΟΤΗΤΑΣ 3 – ΑΝΟΙΚΤΑ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ.....	77
4.4 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΝΟΤΗΤΑΣ 4 – ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΜΕΤΡΙΚΕΣ Η ALTMETRICS	84
4.5 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΝΟΤΗΤΑΣ 5 – ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΜΕΣΟΥ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗΣ	93
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5. ΣΥΖΗΤΗΣΗ – ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΕΠΕΚΤΑΣΕΙΣ.....	95
5.1 ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΣΗ.....	95
5.2 ΣΥΖΗΤΗΣΗ / ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	96
5.3 ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ / ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΠΡΟΕΚΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ	97
5.4 ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΕΠΕΚΤΑΣΕΙΣ / ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΠΡΟΕΚΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΈΡΕΥΝΑΣ.....	98
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ.....	99
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	113
6.1 ΚΕΙΜΕΝΑ ΑΥΤΟΜΑΤΟΠΟΙΗΜΕΝΩΝ EMAILS	113
6.1.1 Πλαίσιο της έρευνας.....	113
6.1.2 Κείμενο καλωσορίσματος.....	114
6.1.3 Κείμενο επιβεβαίωσης	115
6.1.4 Κείμενο υπενθύμισης.....	115
6.1.5 Κείμενο τέλους	116

Ευρετήριο Εικόνων

Εικόνα 1. Εγγραφή της έρευνας στην πλατφόρμα του λογισμικού LimeSurvey	58
Εικόνα 2. Δομή ερωτηματολογίου	59
Εικόνα 3. Ορισμός ενότητας.....	59
Εικόνα 4. Επεξεργασία ερώτησης	59
Εικόνα 5. Σύνοψη ερώτησης	60
Εικόνα 6. Επεξεργασία υποερωτήσεων	60
Εικόνα 7. Επεξεργασία επιλογών των απαντήσεων	60
Εικόνα 8. Επεξεργασία κειμένων έρευνας.....	61
Εικόνα 9. Jasp – Πίνακες συχνότητας απαντήσεων	62
Εικόνα 10. Jasp - Γραφήματα	62

Ευρετήριο Γραφημάτων

Γράφημα 1. Γραφική αναπαράσταση απαντήσεων Ερώτησης Q1 – Ενότητα 1 (Ραβδογράμματα)	66
Γράφημα 2. Γραφική αναπαράσταση απαντήσεων Ερώτησης Q1 – Ενότητα 1 (BoxPlot)	67
Γράφημα 3. Γραφική αναπαράσταση απαντήσεων Ερώτησης Q1 – Ενότητα 1 – Φύλο	69
Γράφημα 4. Γραφική αναπαράσταση απαντήσεων Ερώτησης Q1 / Υποερώτημα SQ001 – Ενότητα 1 – Ιδιότητα	69
Γράφημα 5. Γραφική αναπαράσταση απαντήσεων Ερώτησης Q1 / Υποερώτημα SQ002 – Ενότητα 1 – Ιδιότητα	70
Γράφημα 6. Γραφική αναπαράσταση απαντήσεων Ερώτησης Q1 / Υποερώτημα SQ003 – Ενότητα 1 – Ιδιότητα	70
Γράφημα 7. Γραφική αναπαράσταση απαντήσεων Ερώτησης Q1 / Υποερώτημα SQ004 – Ενότητα 1 – Ιδιότητα	71
Γράφημα 8. Γραφική αναπαράσταση απαντήσεων Ερώτησης Q1 / Υποερώτημα SQ005 – Ενότητα 1 – Ιδιότητα	71
Γράφημα 9. Γραφική αναπαράσταση απαντήσεων Ερώτησης Q1 / Υποερώτημα SQ006 – Ενότητα 1 – Ιδιότητα	72
Γράφημα 10. Γραφική αναπαράσταση απαντήσεων Ερώτησης Q1 / Υποερώτημα SQ007 – Ενότητα 1 – Ιδιότητα	72
Γράφημα 11. Γραφική αναπαράσταση απαντήσεων Ερώτησης Q1 – Ενότητα 1 – Επαγγελματική εμπειρία (BoxPlot)	73
Γράφημα 12. Γραφική αναπαράσταση απαντήσεων Ερώτησης Q2 / Υποερώτημα SQ004 – Ενότητα 2 – Ιδιότητα	76
Γράφημα 13. Ενότητα 4-Εναλλακτικές Μετρικές ή Altmetrics. Ερώτηση 6.....	87
Γράφημα 14. Ενότητα 4-Εναλλακτικές Μετρικές ή Altmetrics. Ερώτηση 6-Ακαδημαϊκοί ιατροί.....	88
Γράφημα 15. Ενότητα 4-Εναλλακτικές Μετρικές ή Altmetrics. Ερώτηση 6 - Νοσηλευτικό προσωπικό.....	89
Γράφημα 16. Ενότητα 4-Εναλλακτικές Μετρικές ή Altmetrics. Ερώτηση 6 - Ιατροί του ΕΣΥ . 90	
Γράφημα 17. Ενότητα 4-Εναλλακτικές Μετρικές ή Altmetrics. Ερώτηση 6 - Άλλο προσωπικό	91

Γράφημα 18. Ενότητα 4-Εναλλακτικές Μετρικές ή Altmetrics. Ερώτηση 6 - Παραϊατρικό προσωπικό.....	91
Γράφημα 19. Ενότητα 5-Κριτήρια επιλογής μέσου δημοσίευσης.Ερώτηση 7	94

Ευρετήριο Πινάκων

Πίνακας 1. Ενότητα 1 - Ερώτηση Q1	50
Πίνακας 2. Ενότητα 2 - Ερώτηση Q2	51
Πίνακας 3. Ενότητα 3 - Ερώτηση Q3	53
Πίνακας 4. Ενότητα 3 - Ερώτηση Q4	53
Πίνακας 5. Ενότητα 4 - Ερώτηση Q5	54
Πίνακας 6. Ενότητα 4 - Ερώτηση Q6	55
Πίνακας 7. Ενότητα 5 - Ερώτηση Q7	55
Πίνακας 8. Ενότητα 6 - Ερώτηση Q8	56
Πίνακας 9. Ενότητα 6 - Ερώτηση Q9	57
Πίνακας 10. Ενότητα 6 - Ερώτηση Q10	57
Πίνακας 11. Συγκεντρωτικά στατιστικά στοιχεία Ερώτησης Q1 (Ενότητα 1)*	64
Πίνακας 12. Ερώτηση Q1 – Υποερώτημα SQ001.....	64
Πίνακας 13. Ερώτηση Q1 – Υποερώτημα SQ002.....	64
Πίνακας 14. Ερώτηση Q1 – Υποερώτημα SQ003	64
Πίνακας 15. Ερώτηση Q1 – Υποερώτημα SQ004.....	65
Πίνακας 16. Ερώτηση Q1 – Υποερώτημα SQ005.....	65
Πίνακας 17. Ερώτηση Q1 – Υποερώτημα SQ006	65
Πίνακας 18. Ερώτηση Q1 – Υποερώτημα SQ007	65
Πίνακας 19. Συγκεντρωτικά στατιστικά στοιχεία Ερώτησης Q2 (Ενότητα 2)*	74
Πίνακας 20. Ερώτηση Q2 – Υποερώτημα SQ001	74
Πίνακας 21. Ερώτηση Q2 – Υποερώτημα SQ002	74
Πίνακας 22. Ερώτηση Q2 – Υποερώτημα SQ003	75
Πίνακας 23. Ερώτηση Q2 – Υποερώτημα SQ004	75
Πίνακας 24. Ερώτηση Q2 – Υποερώτημα SQ005	75
Πίνακας 25. Συγκεντρωτικά στατιστικά στοιχεία Ερώτησης Q3 (Ενότητα 3)	77
Πίνακας 26. Συγκεντρωτικά στατιστικά στοιχεία Ερώτησης Q4 (Ενότητα 3)*	78
Πίνακας 27. Ερώτηση Q4 – Υποερώτημα SQ001	78
Πίνακας 28. Ερώτηση Q4 – Υποερώτημα SQ002	78
Πίνακας 29. Ερώτηση Q4 – Υποερώτημα SQ003	78
Πίνακας 30. Ερώτηση Q4 – Υποερώτημα SQ004	79
Πίνακας 31. Ερώτηση Q4 – Υποερώτημα SQ005	79

Πίνακας 32. Ερώτηση Q4 – Υποερώτημα SQ006	79
Πίνακας 33. Συγκεντρωτικά στατιστικά στοιχεία Ερώτησης Q4 (Ενότητα 3) - Επαγγελματική εμπειρία	81
Πίνακας 34. Ενότητα 3-Ανοικτά Ερευνητικά Δεδομένα. Ερώτηση 4.Υποερώτημα 4-Επαγγελματική εμπειρία.....	82
Πίνακας 35. Ενότητα 3-Ανοικτά Ερευνητικά Δεδομένα. Ερώτηση 4.Υποερώτημα 4-Ιδιότητα	83
Πίνακας 36. Ενότητα 3-Ανοικτά Ερευνητικά Δεδομένα. Ερώτηση 4.Υποερώτημα 4-Φύλο ..	84
Πίνακας 37. Ερώτηση Q5 – Επιλογή απάντησης 1	84
Πίνακας 38. Ερώτηση Q5 – Επιλογή απάντησης 2.....	85
Πίνακας 39. Ερώτηση Q5 – Επιλογή απάντησης 3.....	85
Πίνακας 40. Ερώτηση Q5 – Επιλογή απάντησης 4.....	85
Πίνακας 41. Ερώτηση Q5 – Επιλογή απάντησης 5.....	85
Πίνακας 42. Ερώτηση Q5 – Επιλογή απάντησης 6.....	85
Πίνακας 43. Ερώτηση Q5 – Επιλογή απάντησης 7.....	86
Πίνακας 44. Ερώτηση Q5 – Επιλογή απάντησης 8.....	86
Πίνακας 45. Ερώτηση Q5 – Επιλογή απάντησης 9.....	86
Πίνακας 46. Ενότητα 4-Εναλλακτικές Μετρικές ή Altmetrics. Ερώτηση 6.....	87
Πίνακας 47. Ενότητα 4-Εναλλακτικές Μετρικές ή Altmetrics. Ερώτηση 6 - Ακαδημαϊκοί ιατροί.....	88
Πίνακας 48. :Ενότητα 4-Εναλλακτικές Μετρικές ή Altmetrics. Ερώτηση 6 - Νοσηλευτικό προσωπικό.....	88
Πίνακας 49. Ενότητα 4-Εναλλακτικές Μετρικές ή Altmetrics. Ερώτηση 6 - Ιατροί του ΕΣΥ ...	89
Πίνακας 50. Ενότητα 4-Εναλλακτικές Μετρικές ή Altmetrics. Ερώτηση 6 - Άλλο προσωπικό	90
Πίνακας 51. Ενότητα 4-Εναλλακτικές Μετρικές ή Altmetrics. Ερώτηση 6 - Παραϊατρικό προσωπικό.....	91
Πίνακας 52. Ενότητα 4-Εναλλακτικές Μετρικές ή Altmetrics. Ερώτηση 6 - Επαγγελματική εμπειρία	92
Πίνακας 53. Ενότητα 4-Εναλλακτικές Μετρικές ή Altmetrics. Ερώτηση 6 - Φύλο	93
Πίνακας 54. Ενότητα 5-Κριτήρια επιλογής μέσου δημοσίευσης. Ερώτηση 7	94

Κεφάλαιο 1. Εισαγωγή

1.1 Πλαίσιο, σκοπός και στόχοι της διπλωματικής εργασίας

Το πρώτο «επίσημο» δίκτυο επικοινωνίας μεταξύ των επιστημόνων σύμφωνα με τους **De Silva & Vance (2017)** χρονολογείται το 1660 με τη δημιουργία της επιστημονικής κοινότητας / ένωσης “Royal Society of Science and the Paris Academy of Science“. Οι κοινότητες των επιστημόνων προωθούσαν την επιστήμη μέσα από ιδρυματικές δραστηριότητες, όπως τα συνέδρια, τα οποία σε βάθος χρόνου αποτέλεσαν σημαντικό μέσο όχι μόνο για τη διάδοση, αλλά και για τον επανέλεγχο των ευρημάτων της επιστημονικής έρευνας. Το 1665 η Royal Society of London δημοσίευσε το πρώτο επιστημονικό περιοδικό σε παγκόσμια κλίμακα με τίτλο: «Philosophical Transactions for the Royal Society» (**De Silva & Vance, 2017**). Τα επιστημονικά περιοδικά σταδιακά αποτέλεσαν το «χώρο», όπου οι επιστήμονες μπορούσαν να μοιραστούν τα αποτελέσματα της επιστημονικής έρευνάς τους. Οι επιστημονικές κοινότητες / ενώσεις, οι οποίες διευκόλυναν την επικοινωνία μεταξύ των επιστημόνων, έδωσαν μεγάλη ώθηση στα επιστημονικά περιοδικά, ώστε να αποτελέσουν το κοινό μέσο δημοσίευσης ιδεών, θεωριών και ερευνητικών ευρημάτων (**De Silva & Vance, 2017**).

Με την εμφάνιση των πρώτων εκδοτικών οίκων, ως μέρος της διαδικασίας της επιστημονικής επικοινωνίας (Scholarly Communication¹), τον 19^ο αιώνα, πέρασε σε δεύτερη μοίρα ο ρόλος που διαδραμάτιζαν οι ενώσεις των επιστημόνων στη δημοσίευση - διάθεση της επιστημονικής έρευνας. Επιπλέον, τέθηκε από νωρίς ο προβληματισμός κατά πόσο οι εκδοτικοί οίκοι με κίνητρο την αύξηση των εσόδων τους και προς όφελος των επιχειρηματικών τους συμφερόντων, θα λειτουργούσαν με κύριο γνώμονα τις ανάγκες των ερευνητών (**De Silva & Vance, 2017**). Οι συνδρομές των επιστημονικών και τεχνικών περιοδικών αυξάνονταν κατά μέσο όρο 13.5% τον χρόνο από το 1970 έως το 1990

---

¹ Η επιστημονική επικοινωνία ορίζεται ως η συγγραφή, η έκδοση, η διάδοση και η μελέτη της πληροφορίας που παράγεται στο πλαίσιο της διδασκαλίας, της μάθησης ή της έρευνας, σε οποιαδήποτε μορφή, συμπεριλαμβανομένων των εργαλείων και των συστημάτων που είναι απαραίτητα, ώστε να είναι δυνατή η πρόσβαση και η αποθήκευση σε αυτή (πληροφορία) στο διηνεκές του χρόνου (Κουής,Δ.(2018).*Επιστημονική επικοινωνία–εισαγωγή: 1^η Διάλεξη*. Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής. [eClass Online Tutorial]).

(Cummins et al.,1992). Παράλληλα με την αύξηση του κόστους συνδρομής μέχρι το 2011, παρατηρήθηκε και το φαινόμενο δημιουργίας μονοπωλίων, καθώς διαπιστώθηκε ότι τα μισά από τα καταγεγραμμένα επιστημονικά περιοδικά ανήκαν σε πέντε μεγάλους, εμπορικούς εκδοτικούς οίκους (Elsevier, Wiley, Springer, T&F, SAGE) (Bosch & Henderson, 2012). Παρόλο που έγιναν προσπάθειες για την εξισορρόπηση της αγοράς και την αλλαγή της κατάστασης προς όφελος των ερευνητών, των ιδρυμάτων και των κοινοτήτων που αυτοί ανήκαν², το ολιγοπώλιο συνεχίστηκε και στην εποχή των ηλεκτρονικών περιοδικών. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με τη μελέτη των Lariviere et al. (2015) στις φυσικές και ιατρικές επιστήμες κυριαρχούν πέντε ονόματα εκδοτικών οίκων (Reed-Elsevier, Wiley-Blackwell, Springer, T&F , American Chemical Society).

Ακόμα, σύμφωνα με τους Priem & Hemminger (2012), η στενή εξάρτηση της επιστημονικής έρευνας με το «παραδοσιακό» μοντέλο έκδοσης των επιστημονικών περιοδικών χαρακτηρίζεται δυσλειτουργική, καθώς δεσμεύει όλες τις βασικές λειτουργίες εκδοτικής επεξεργασίας και διάθεσης μιας ερευνητικής εργασίας στο εκδοτικό μοντέλο μεμονωμένων περιοδικών και δεν αφήνει ελεύθερο τον συγγραφέα-ερευνητή να χρησιμοποιήσει διαφορετικές υπηρεσίες για την απόθεση των άρθρων του, την ευρετηρίαση και την αξιολόγησή τους, χρησιμοποιώντας τα νέα τεχνολογικά εργαλεία του παγκόσμιου διαδικτύου.

Σήμερα λοιπόν, η αλματώδης πρόοδος που συντελείται στον τομέα της ψηφιακής τεχνολογίας σε συνδυασμό με τον εκρηκτικό ρυθμό παραγωγής επιστημονικών άρθρων και την επίδραση αυτών στη διαδικασία της Ομότιμης Αξιολόγησης (Peer Review), καθώς και ο νέος ρόλος των μέσων κοινωνικής δικτύωσης ως μέσο επιστημονικής επικοινωνίας και εναλλακτικής μετρικής για την απήχηση του επιστημονικού έργου, έχουν προκαλέσει επαναστατικές αλλαγές στην επικοινωνία μεταξύ των επιστημόνων και τα μέσα επιστημονικής δημοσίευσης. Σε ένα απολύτως πλέον διασυνδεδεμένο ψηφιακό περιβάλλον, γνωστό ως scholarship 2.0 (Baykucheva, 2015), οι επιστήμονες μπορούν, χρησιμοποιώντας νέα τεχνολογικά εργαλεία να συνεργάζονται ανεξάρτητα από γεωγραφικούς και χρονικούς περιορισμούς και να παράγουν νέα επιστημονική γνώση.

---

² όπως ο συνασπισμός SPARC (The Scholarly Publishing and Academic Resources Coalition) και η πλατφόρμα των ηλεκτρονικών περιοδικών της HighWire Press.

Η επικοινωνία μεταξύ των επιστημόνων, η ανταλλαγή ιδεών και ο διάλογος αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της έρευνας, γι' αυτό και η πρόσβαση στην επιστημονική γνώση είναι καθοριστικής και θεμελιώδους σημασίας, προκειμένου η παγκόσμια επιστημονική κοινότητα να είναι σε θέση να συμμετέχει ενεργά στη διεξαγωγή της επιστημονικής έρευνας και να συμβάλλει ουσιαστικά στην πρόοδό της. Γίνεται, λοιπόν, λόγος για εκδημοκρατισμό της επιστημονικής γνώσης, καθώς η τελευταία αποτελεί δημόσιο αγαθό σύμφωνα με το άρθρο 19 της Οικουμενικής Διακήρυξης για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών (**Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών, 1948**).

Σε αυτόν τον ιδεολογικό άξονα και με δεδομένο ότι πλέον η επιστημονική έρευνα αποκτά ολοένα και πιο διεπιστημονικό χαρακτήρα και ως εκ τούτου προϋποθέτει παγκόσμιες συνεργασίες, καθίσταται πλέον αναγκαία η «ανοικτότητα» στο διαμοιρασμό της επιστημονικής γνώσης μέσω των τεχνολογικών επιτευγμάτων, η οποία θα συνεισφέρει καταλυτικά στην παραγωγή νέων ιδεών, μεθόδων, διαδικασιών και στην εξαγωγή σφαιρικών και τεκμηριωμένων επιστημονικών συμπερασμάτων. Η «ανοικτότητα» και κατ' επέκταση η απρόσκοπτη επικοινωνία μεταξύ των επιστημόνων συντελεί στην αποφυγή επαναλήψεων επιστημονικών ερευνών και λανθασμένων ερευνητικών μεθόδων με σκοπό την προαγωγή της έρευνας.

Το κίνημα λοιπόν της Ανοικτής Πρόσβασης (Open Access) το οποίο άρχισε να αναπτύσσεται περίπου στα τέλη του 20^{ου} αιώνα και το οποίο καθιερώθηκε επίσημα με την πρωτοβουλία της Βουδαπέστης (Budapest Open Access Initiative, 2002), προκάλεσε ριζικό μετασχηματισμό στη διαδικασία δημοσίευσης και διάθεσης της επιστημονικής έρευνας, γεγονός που είχε μεγάλο αντίκτυπο στην κοινωνία και στην επιστήμη. Τα οφέλη της αναγνωρίζονται πλέον ευρέως, καθώς ολοένα και περισσότεροι άνθρωποι αποκτούν πρόσβαση σε επιστημονικά ευρήματα και οι ερευνητές ευρύτερη πρόσβαση σε ερευνητικά δεδομένα με τη θέσπιση ανοικτών αδειών χρήσης περιεχομένου (creative commons) και τη δυνατότητα επαναχρησιμοποίησης αυτών (βάσει των αρχών FAIR: Findable, Accessible, Interoperable, Reusable). Ακόμα οι ερευνητικές τους μελέτες αποκτούν περισσότερες αναφορές (citations) και μπορούν να αξιολογηθούν ανοικτά (Open Peer Review) πριν ή και μετά τη δημοσίευσή τους με όσο το δυνατόν μεγαλύτερη διαφάνεια. Γίνεται ακόμα αντιληπτό, ότι είναι ζωτικής ανάγκης τόσο για την έρευνα όσο και για την πρόοδο και ευημερία της κοινωνίας να επικοινωνήσουν οι ερευνητές το έργο τους στο ευρύ κοινό. Οι θεάσεις (views), μεταφορτώσεις (downloads) των εργασιών τους από τα μέσα κοινωνικής

δικτύωσης (π.χ. tweeter, Facebook) και υπηρεσίες (π.χ. Mendeley, Academia.edu) κερδίζουν έδαφος στις προτιμήσεις των επιστημόνων για την προβολή του ερευνητικού τους έργου. Ως αποτέλεσμα αυτής της τάσης είναι η δημιουργία των εναλλακτικών μετρικών (altmetrics) για την ανάλυση και αξιολόγηση της ερευνητικής δραστηριότητας με βάση τον Κοινωνικό Παγκόσμιο Ιστό (Social Web).

Στο πλαίσιο αυτό, η παρούσα διπλωματική εργασία έχει σκοπό: α) να διερευνήσει τη στάση των επιστημόνων υγείας στην Ελλάδα, αναφορικά με τα νέα μοντέλα αξιολόγησης και διάθεσης των επιστημονικών δημοσιεύσεων που πλαισιώνουν το κίνημα της Ανοικτής Πρόσβασης και της Ανοικτής Επιστήμης γενικότερα, καθώς και τα κύρια κριτήρια επιλογής αναφορικά με τα μέσα δημοσίευσης του επιστημονικού έργου και β) να εξάγει χρήσιμα συμπεράσματα για την προσέγγιση της κοινότητας των επιστημόνων υγείας με στόχο τη διάδοση των αρχών της Ανοικτής Επιστήμης.

Τα τελευταία χρόνια δεν έχει καταγραφεί η στάση των επιστημόνων υγείας στην Ελλάδα σε σχέση με το κίνημα της «ανοικτότητας» με μοναδική αναφορά αυτή, της διδακτορικής διατριβής της Vlachaki (2015), η οποία μελετάει τη στάση των ακαδημαϊκών ιατρών και των ελλήνων εκδοτών, εστιάζοντας στον ρόλο των βιβλιοθηκών στη διαμόρφωση της συμπεριφοράς των επιστημόνων απέναντι στο κίνημα της Ανοικτής Πρόσβασης. Είναι σημαντικό, λοιπόν να διερευνηθεί η στάση σε σχέση με τα νέα μοντέλα έκδοσης-διάθεσης και αξιολόγησης του επιστημονικού έργου, όλων των επιστημόνων υγείας (ακαδημαϊκοί ιατροί, ιατροί του ΕΣΥ, νοσηλευτικό, παραϊατρικό προσωπικό, ιδιώτες ιατροί και γενικότερα ερευνητές) που στελεχώνουν τα νοσηλευτικά ιδρύματα της χώρας και παράγουν επιστημονικό έργο, βάσει του οποίου αξιολογούνται και παράλληλα προάγουν την έρευνα και την καινοτομία σε εθνικό επίπεδο.

Δεν έχει αποτυπωθεί άλλωστε σε άλλη μελέτη στην Ελλάδα, η στάση των επιστημονικών κοινοτήτων πάνω σε συγκεκριμένα θέματα της Ανοικτής Επιστήμης, όπως: τα υβριδικά περιοδικά και την πολιτική χρέωσης του συγγραφέα, την Ανοικτή Ομότιμη Αξιολόγηση (Open Peer Review) και τις Ανοικτές Αναφορές (Open Reports) και τα νέα μοντέλα εκδοτικής λειτουργίας (π.χ. PLoS, F1000Research), τα Ανοικτά Ερευνητικά Δεδομένα (Open Research Data) και τις αρχές FAIR (Findable, Accessible, Interoperable, Reusable) και τις Εναλλακτικές Μετρικές ή Altmetrics. Επιπλέον, δεν είναι γνωστό πώς τα νέα αυτά μοντέλα διάθεσης και αξιολόγησης της Ανοικτής Επιστήμης επηρεάζουν την κρίση των επιστημόνων στην επιλογή του μέσου δημοσίευσης του ερευνητικού τους έργου και στην

αξιολόγηση της έρευνάς τους, γενικότερα. Με την παρούσα έρευνα, λοιπόν, διαπιστώνεται η τρέχουσα τάση, σε ποιο βαθμό δηλαδή σήμερα, το επιστημονικό ιατρικό, νοσηλευτικό, παραϊατρικό και γενικότερα ερευνητικό προσωπικό των νοσηλευτικών ιδρυμάτων της χώρας, έχει κατανοήσει τα οφέλη της Ανοικτής Πρόσβασης, των Ανοικτών Ερευνητικών Δεδομένων (Αρχές FAIR), της Ανοικτής Ομότιμης Αξιολόγησης (Open Peer Review-OPR), των Εναλλακτικών Μετρικών (Altmetrics) και έχει επαναπροσδιορίσει συγκριτικά με την παγκόσμια τάση, τα κριτήρια επιλογής δημοσίευσης του επιστημονικού του έργου. Αξίζει να σημειωθεί, ότι η επίτευξη του ερευνητικού στόχου της παρούσας μελέτης συμπλέει με την προσπάθεια σε εθνικό επίπεδο ευαισθητοποίησης των επιστημονικών κοινοτήτων για την Ανοικτή Επιστήμη στην Ελλάδα με μια σειρά δράσεων και συνεργειών (Ntaountaki et al., 2019).

Ακόμα, η σκιαγράφηση της παρούσας τάσης θα βοηθήσει στη διατύπωση χρήσιμων συμπερασμάτων για την προσέγγιση της κοινότητας των επιστημών υγείας, με στόχο τη διάδοση των αρχών της Ανοικτής Επιστήμης. Επιπλέον, με δεδομένο ότι στην Ιατρική, επιστημονικό πεδίο που χαρακτηρίζεται από την εντατική δημοσίευση επιστημονικών ερευνών και τη συνεχή ανακάλυψη νέων φαρμάκων και θεραπευτικών μεθόδων, καθίσταται ακόμα πιο επιτακτική η ανάγκη ανάδειξης των πλεονεκτημάτων της Ανοικτής Επιστήμης. Εξάλλου η πρόοδος της ιατρικής έρευνας και η ουσιαστικότερη επικοινωνία μεταξύ των επιστημόνων υγείας θα έχει άμεσο αντίκτυπο στην παροχή υπηρεσιών υγείας των πολιτών και στη βελτίωση της κοινωνίας στο σύνολό της. Η «ανοικτότητα» δίνει λοιπόν έμφαση στην κοινωνικοπολιτική διάσταση της επιστήμης και με τον πλέον πιο απτό τρόπο μετατρέπει την επιστημονική γνώση σε κοινό αγαθό, καθιστώντας την διαφανή και αξιοποιήσιμη σε όλους.

1.2 Μεθοδολογία

Για τη διερεύνηση του βαθμού επίδρασης και αποδοχής των νέων μοντέλων αξιολόγησης και διάθεσης των επιστημονικών εκδόσεων μεταξύ των επιστημόνων υγείας στην Ελλάδα, με στόχο τη διαμόρφωση γόνιμων συμπερασμάτων που θα συμβάλλουν ουσιαστικά στην ανάπτυξη στρατηγικής για την αποτελεσματική προσέγγιση των επιστημόνων και την ευρύτερη δυνατή διάδοση και εφαρμογή των αρχών της Ανοικτής Επιστήμης, κρίθηκε σκόπιμο να διεξαχθεί ποσοτική έρευνα με τη σύνταξη δομημένου ερωτηματολογίου. Το ερωτηματολόγιο βασίστηκε σε ερωτήσεις που συμπεριλήφθησαν στην έρευνα του εκδοτικού οίκου Taylor & Francis 2014 (Frass, Cross & Gardner, 2014), καθώς και σε

ερωτήσεις και στοιχεία άλλων ερευνών (Hernández-Borges et al.,2006; Dallmeier-Tiessen et al., 2014 ; Vlachaki, 2015). Έγινε η κατάλληλη επεξεργασία στις ερωτήσεις, έτσι ώστε να μπορούν να ανταποκριθούν στους στόχους της παρούσας έρευνας και παράλληλα να καταστεί εφικτό από τους συμμετέχοντες να απαντήσουν στις ερωτήσεις εύκολα, γρήγορα και με το μέγιστο δυνατό βαθμό ακρίβειας.

Οι ενότητες διαμορφώθηκαν με βάση τους κύριους θεματικούς άξονες της διπλωματικής, όπως αυτοί αναλύονται στη βιβλιογραφική επισκόπηση. Συγκεκριμένα, το ερωτηματολόγιο αποτελείται από έξι ενότητες με τους εξής τίτλους:

- Ενότητα 1-Υβριδικά περιοδικά
- Ενότητα 2-Ανοικτή Ομότιμη Αξιολόγηση και Ανοικτές Αναφορές
- Ενότητα 3-Ανοικτά Ερευνητικά Δεδομένα
- Ενότητα 4-Εναλλακτικές Μετρικές ή Altmetrics
- Ενότητα 5-Κριτήρια επιλογής μέσου δημοσίευσης
- Ενότητα 6-Δημογραφικά στοιχεία (επαγγελματική ιδιότητα, έτη επαγγελματικής εμπειρίας και φύλο).

Κάθε ενότητα αποτελείται από 1 έως και 3 ερωτήσεις. Για τη διασφάλιση της κατανόησης των ερωτήσεων και των απαντήσεων-επιλογών, καθώς και για την αποφυγή τυχόν παρανοήσεων, έγινε παράθεση σύντομων ορισμών σε κάθε ενότητα του ερωτηματολογίου, διατυπωμένων με εύληπτο τρόπο.

Το ερωτηματολόγιο περιλαμβάνει απαντήσεις βασισμένες στην ψυχομετρική κλίμακα Likert, η οποία χρησιμοποιείται ευρέως σε έρευνες με δομημένα πρωτόκολλα, όπως ερωτηματολόγια που επιδιώκουν να εκτιμήσουν τις απόψεις και γενικότερα τη συμπεριφορά μιας ομάδας πληθυσμού. Έγινε περιορισμός της εν λόγω κλίμακας σε 4 και όχι σε 5 επιλογές απαντήσεων (1-Διαφωνώ, 2-Διαφωνώ μερικώς, 3-Συμφωνώ μερικώς, 4-Συμφωνώ και 1-Όχι, 2-Μάλλον όχι, 3-Μάλλον ναι, 4-Σίγουρα ναι), με σκοπό να εξαχθούν πιο σαφή συμπεράσματα ως προς τη στάση των επιστημόνων υγείας αναφορικά με τα θέματα της Ανοικτής Πρόσβασης και Αξιολόγησης των επιστημονικών εκδόσεων. Ακόμα το ερωτηματολόγιο περιλαμβάνει απαντήσεις κλειστές (τύπου ναι, όχι) και αριθμητικής κατάταξης με βάση τη σπουδαιότητα των δηλώσεων – προτάσεων που αναφέρονται ως απαντήσεις στο εκάστοτε ερώτημα. Ακολούθησε η πιλοτική εφαρμογή του ερωτηματολογίου σε έναν μικρό αριθμό επιστημόνων υγείας, προκειμένου να αποτυπωθούν παρατηρήσεις, σχόλια, επισημάνσεις, χρήσιμες για την τελική μορφή του και

για τον βαθμό κατανόησης του περιεχομένου του από τους συμμετέχοντες. Οι παρατηρήσεις και τα σχόλια των συμμετεχόντων στην πιλοτική φάση αξιολογήθηκαν και συμπεριλήφθηκαν στο τελικό κείμενο του ερωτηματολογίου, όπου αυτό κρίθηκε αναγκαίο.

Για τη διεξαγωγή της συγκεκριμένης έρευνας χρησιμοποιήθηκε το LimeSurvey, λογισμικό ανοικτού κώδικα πραγματοποίησης ηλεκτρονικών ερευνών μέσω ερωτηματολογίου. Έγινε εισαγωγή και μορφοποίηση των ενοτήτων και των ερωτήσεων της κάθε ενότητας, καθώς και των ορισμών. Ακόμα, δημιουργήθηκαν και αποθηκεύτηκαν στην πλατφόρμα και τα απαραίτητα κείμενα (κείμενο-πλαίσιο της έρευνας, κείμενα: καλωσορίσματος, επιβεβαίωσης επιτυχούς συμπλήρωσης του ερωτηματολογίου, ευχαριστηρίου μηνύματος, υπενθύμισης και τέλους). Αξίζει να σημειωθεί ότι στο κείμενο-πλαίσιο της έρευνας τίθενται όροι εμπιστευτικότητας που διασφαλίζουν το απόρρητο των προσωπικών δεδομένων των συμμετεχόντων. Στη συνέχεια πραγματοποιήθηκε μαζική ηλεκτρονική αποστολή του ερωτηματολογίου από την πλατφόρμα LimeSurvey στους συμμετέχοντες στην έρευνα, των οποίων τα στοιχεία (Όνοματεπώνυμο, διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου) είχαν εισαχθεί προηγουμένως στην πλατφόρμα σε αρχείο csv (comma separated values). Κάθε συμμετέχων /-ουσα απέκτησε ένα μοναδικό κουπόνι αυτόματα από το λογισμικό LimeSurvey, βάσει του οποίου δέχθηκε την πρόσκληση συμμετοχής στην έρευνα. Μετά από το διάστημα μιας εβδομάδας έγινε υπενθύμιση σε όσους συμμετέχοντες δεν συμπλήρωσαν το ερωτηματολόγιο και ξεκίνησε η επεξεργασία των δεδομένων με τη συγκέντρωση 215 πλήρως συμπληρωμένων ερωτηματολογίων. Ο συνολικός αριθμός των συμμετεχόντων στην έρευνα ανήλθε στα 425 άτομα. Το ποσοστό (51%) των ολοκληρωμένων ερωτηματολογίων διασφαλίζει την εγκυρότητα της έρευνας, η οποία πραγματοποιήθηκε τον Ιανουάριο του 2020.

Το δείγμα πληθυσμού, στο οποίο απευθύνεται το ερωτηματολόγιο, αποτελείται από επιστήμονες υγείας και πιο συγκεκριμένα από ακαδημαϊκούς ιατρούς, ιατρούς που υπηρετούν στο Εθνικό Σύστημα Υγείας (ΕΣΥ), ειδικευόμενους ιατρούς, νοσηλευτικό και παραϊατρικό προσωπικό (π.χ. βιοχημικοί, μοριακοί βιολόγοι, χημικοί, μικροβιολόγοι, διαιτολόγοι), μεταπτυχιακούς φοιτητές της ιατρικής, νοσηλευτικής και διαιτολογίας και διατροφής και γενικότερα επιστημονικούς συνεργάτες - ερευνητές στο πεδίο της Ιατρικής επιστήμης. Οι συμμετέχοντες στην έρευνα διατηρούν ή διατηρούσαν εργασιακή σχέση με το Γ.Ν.Α. «Ιπποκράτειο» και είναι χρήστες της Βιβλιοθήκης του Γ.Ν.Α. «Ιπποκράτειο». Αν και η συλλογή των ερωτηματολογίων έγινε κυρίως ηλεκτρονικά μέσω της πλατφόρμας του

λογισμικού LimeSurvey, εντούτοις σε πολλές περιπτώσεις, το ερωτηματολόγιο συμπληρώθηκε χειρόγραφα στη βιβλιοθήκη του Νοσοκομείου, γιατί δεν υπήρχαν επαρκή στοιχεία (π.χ. διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου) ή η απαιτούμενη εξοικείωση εκ μέρους των συμμετεχόντων, ώστε να συμπληρώσουν ηλεκτρονικά το ερωτηματολόγιο.

Ακολούθησε η εξαγωγή των ολοκληρωμένων απαντήσεων των ερωτηματολογίων σε μορφή csv από την πλατφόρμα LimeSurvey και η εισαγωγή τους στο ελεύθερο λογισμικό Jasp³ για τη στατιστική επεξεργασία και ανάλυση των δεδομένων. Από τους πίνακες συχνότητας των απαντήσεων στις ερωτήσεις, καταγράφηκαν οι γενικές τάσεις του πληθυσμού. Ακόμα έγινε συσχετισμός των απαντήσεων με τα δημογραφικά στοιχεία των συμμετεχόντων (ιδιότητα, επαγγελματική εμπειρία, φύλο), ώστε να εντοπιστούν τυχόν διαφοροποιήσεις σε σχέση με τα συνολικά αποτελέσματα. Η στατιστική επεξεργασία και ανάλυση των δεδομένων ακολούθησε τη διάρθρωση των ενοτήτων του ερωτηματολογίου.

1.3 Περιορισμοί

Αξίζει να διευκρινισθεί ότι η παρούσα έρευνα περιορίζεται στο επιστημονικό πεδίο της ιατρικής και εστιάζει σε μια ομάδα πληθυσμού που χρησιμοποιεί τη βιβλιοθήκη του Γ.Ν.Α.«ΙΠΠΟΚΡΑΤΕΙΟ» και σχετίζεται ή σχετιζόταν επαγγελματικά, ερευνητικά ή εκπαιδευτικά με το νοσοκομείο Γ.Ν.Α. «ΙΠΠΟΚΡΑΤΕΙΟ».

1.4 Ορισμοί

Υβριδικά περιοδικά (Hybrid Gold Access) είναι συνδρομητικά περιοδικά που δίνουν την εναλλακτική λύση στους συγγραφείς να πληρώνουν ένα ποσό, προκειμένου να διατίθενται ελεύθερα στο κοινό συγκεκριμένα άρθρα τους (Lewis, 2012).

Χρυσή Ανοικτή Πρόσβαση (Gold Open Access) αφορά εκδόσεις που παρέχονται ελεύθερα τη στιγμή της δημοσίευσής τους από τον επιστημονικό τους εκδότη (European Commission, 2012) και διακρίνεται σε υποκατηγορίες, οι κυριότερες από τις οποίες είναι: τα περιοδικά που περιλαμβάνουν άρθρα, των οποίων τα έξοδα καλύπτονται από τους συγγραφείς (Article Publication or Processing Charges - APCs), τα συνδρομητικά περιοδικά που δίνουν

---

³ Το Jasp είναι ένα ελεύθερο λογισμικό, ανοικτού κώδικα, πολύ φιλικό στον χρήστη για στατιστική ανάλυση. Παρέχει αποτελέσματα βάσει της συχνότητας (Frequentist inference) & του θεωρήματος του Μπέυζ (Bayesian inference) και υποστηρίζεται από το Πανεπιστήμιο του Άμστερνταμ. (Jasp. (2020). Retrieved March 22, 2020, from <https://en.wikipedia.org/wiki/JASP>).

ελεύθερη πρόσβαση στα άρθρα τους μετά από κάποιο χρονικό διάστημα, πρόσβαση γνωστή ως “**Delayed Gold Access**”, τα υβριδικά περιοδικά (**Hybrid Gold Access**) που αναφέρθηκαν παραπάνω.

Πράσινη Ανοικτή Πρόσβαση (Green Open Access) ορίζεται σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή (**European Commission, 2012**) ως «το δημοσιευμένο άρθρο ή το χειρόγραφο που έχει αξιολογηθεί (accepted manuscript), το οποίο αρχειοθετείται από τον ερευνητή σ’ ένα ηλεκτρονικό αποθετήριο πριν, μετά ή παράλληλα με τη δημοσίευσή του».

Ανοικτή Ομότιμη Αξιολόγηση (Open Peer Review OPR) είναι ο όρος που περιλαμβάνει όλους τους διαφορετικούς τρόπους με τους οποίους μπορεί η Ανοικτή Επιστήμη να υιοθετήσει και να προσαρμόσει τα μοντέλα της ομότιμης αξιολόγησης. Πιο συγκεκριμένα, περιγράφεται συνήθως ως η διαδικασία, κατά την οποία τα ονόματα των αξιολογητών είναι γνωστά στους συγγραφείς και περιλαμβάνονται στα δημοσιευμένα άρθρα τους, με σκοπό τη μέγιστη δυνατή διαφάνεια. Ο όρος περικλείει τις Ανοικτές Ταυτότητες (Open Identities), τις Ανοικτές Αναφορές (Open Reports), την Ανοικτή Συμμετοχή της επιστημονικής κοινότητας (Open Participation), τον Ανοικτό Διάλογο (Open Interaction) μεταξύ των συγγραφέων και των αξιολογητών, την Ανοικτή Προ-Επισκόπηση Χειρογράφων (Open Pre-Review Manuscripts, όπως στο arXiv), τον Ανοικτό Τελικό Σχολιασμό (Open Final-Version Commenting), τις Ανοικτές Πλατφόρμες (Open Platforms “Decoupled Review”) εκτός από τους ιστοτόπους των περιοδικών (**Ross-Hellauer, 2017**).

Ανοικτές Αναφορές (Open Reports) είναι η δημοσιοποίηση όλων των εκθέσεων αξιολόγησης και των απαντήσεων των συγγραφέων στο πλαίσιο της Ανοικτής Ομότιμης Αξιολόγησης, με σκοπό την καλύτερη δυνατή ενημέρωση των αναγνωστών (**Ross-Hellauer, 2017**).

Ανοικτά Ερευνητικά Δεδομένα (Open Research Data) είναι οι παρατηρήσεις ή τα ευρήματα μιας έρευνας, όπως γεγονότα, εικόνες, μετρήσεις, αρχεία σε διάφορα μορφότυπα που μπορούν να αποθηκευτούν σε βάσεις δεδομένων και είναι ελεύθερα ανακτήσιμα ή ευρέσιμα, προσβάσιμα, διαλειτουργικά και επαναχρησιμοποιήσιμα (**European Commission, 2019a**).

Αρχές FAIR (Findable-Accessible-Interoperable-Reusable) είναι οι αρχές που θέτουν τα θεμέλια, ώστε τα ερευνητικά δεδομένα και τα ψηφιακά αντικείμενα που συνδέονται με

αυτά να είναι ανακτήσιμα ή ευρέσιμα, προσβάσιμα, διαλειτουργικά και επαναχρησιμοποιήσιμα (European Commission Expert Group on FAIR Data , 2018).

Εναλλακτικές μετρικές (Altmetrics) είναι οι δείκτες που εμφανίστηκαν για τον προσδιορισμό της δραστηριότητας στα κοινωνικά μέσα και γρήγορα συνδέθηκαν με τη μέτρηση της απήχησης της ακαδημαϊκής δραστηριότητας (Adie & Roe, 2013).

1.5 Διάρθρωση της Εργασίας

Η παρούσα διπλωματική εργασία ακολουθεί την εξής δομή:

Στο κεφάλαιο της Εισαγωγής (**Κεφάλαιο 1**) αναπτύσσεται το θεματικό πλαίσιο της διπλωματικής και οι στόχοι αυτής. Γίνεται αναφορά στις μελέτες εκείνες, στις οποίες βασίστηκε η εν λόγω έρευνα και στη σημασία της για την κατανόηση της στάσης των επιστημόνων υγείας σε σχέση με τα νέα μοντέλα της επιστημονικής δημοσίευσης και αξιολόγησης, καθώς και των κριτηρίων επιλογής του μέσου δημοσίευσης του ερευνητικού έργου εκ μέρους των επιστημόνων υγείας. Τονίζεται η θεμελιώδης σημασία της Ανοικτής Επιστήμης για τη διευκόλυνση της ουσιαστικής επικοινωνίας μεταξύ των επιστημόνων και την επίτευξη της απρόσκοπτης συνεργασίας σε διεπιστημονικό και διεθνές επίπεδο. Γίνεται αναφορά στη μεθοδολογία που ακολουθήθηκε και στη στατιστική επεξεργασία των δεδομένων που συλλέχθηκαν. Γίνεται μνεία στους περιορισμούς της έρευνας. Δίνονται βασικοί ορισμοί και και η διάρθρωση των κεφαλαίων της εργασίας, όπου αναφέρονται τα κύρια συμπεράσματα.

Στο κεφάλαιο της επισκόπησης της τρέχουσας βιβλιογραφίας (**Κεφάλαιο 2**) αναφέρονται τα μοντέλα της Ανοικτής Πρόσβασης και οι βασικές πρωτοβουλίες που έχουν αναληφθεί για την ενίσχυσή της τα τελευταία χρόνια. Καταγράφονται οι παγκόσμιες τάσεις, αναφορικά με το κίνημα της Ανοικτής Πρόσβασης. Ορίζεται το νομικό πλαίσιο εφαρμογής των αρχών της Ανοικτής Πρόσβασης μέσα από τη σύντομη ανάλυση των ανοικτών αδειών χρήσης (creative commons) και των αρχών ηθικής για τη βιοϊατρική έρευνα. Αναλύεται η στάση των επιστημόνων γενικά και των επιστημόνων υγείας ειδικότερα, αναφορικά με τη χρήση των νέων μοντέλων Ανοικτής Πρόσβασης σε συνάρτηση με τη χώρα προέλευσης των επιστημόνων, τον επιστημονικό κλάδο και τα έτη επαγγελματικής εμπειρίας. Γίνεται ιδιαίτερη μνεία σε μεγάλες μελέτες, όπως η μελέτη SOAP (Study of Open Access Publishing) (Dallmeier-Tiessen et al., 2011), και η μελέτη PEER D4 (Publishing and the Ecology of European Research) (Fry et al., 2011), σύμφωνα με τις οποίες υποστηρίζεται ότι βασικά

εμπόδια της δημοσίευσης σε μέσα Ανοικτής Πρόσβασης αποτελούν: η δυνατότητα χρηματοδότησης και η ποιότητα του περιοδικού. Αναπτύσσεται η στάση των επιστημόνων σε σχέση με τα ανοικτά ερευνητικά δεδομένα και τις αρχές FAIR (Findable, Accessible, Interoperable, Reusable) και την εφαρμογή τους στα ερευνητικά δεδομένα της υγείας, τα οποία έχουν ιδιαίτερα χαρακτηριστικά λόγω του «προσωπικού» χαρακτήρα τους και της ετερογένειας που παρατηρείται στα συστήματα διαχείρισης δεδομένων των εμπλεκόμενων φορέων, η οποία δυσχεραίνει τον διαμοιρασμό τους. Γίνεται αναφορά στη στάση των επιστημόνων και ειδικότερα στον κλάδο των επιστημών υγείας, αναφορικά με τα κοινωνικά μέσα δικτύωσης και τους εναλλακτικούς δείκτες μέτρησης απήχησης (Altmetrics). Αναπτύσσονται τα νέα μοντέλα Ομότιμης Αξιολόγησης (Peer Review), γνωστά ως Ανοικτή Ομότιμη Αξιολόγηση (Open Peer Review), τα οποία έχουν στόχο να εξασφαλίσουν τη μέγιστη δυνατή διαφάνεια στη διαδικασία αξιολόγησης και να διευκολύνουν το έργο των επιστημόνων-αξιολογητών, προσδίδοντάς του παράλληλα, τη σημασιολογική βαρύτητα που του αναλογεί στον παγκόσμιο χάρτη προαγωγής της έρευνας και προόδου της επιστήμης.

Στο κεφάλαιο της μεθοδολογίας και της ανάλυσης των ευρημάτων (**Κεφάλαιο 3**) τεκμηριώνεται η επιλογή της ποσοτικής έρευνας με τη σύνταξη δομημένου ερωτηματολογίου ως μεθοδολογικό εργαλείο. Αναφέρονται τα χαρακτηριστικά του πληθυσμιακού δείγματος και τα κριτήρια επιλογής του. Δίδονται τα αποτελέσματα της πιλοτικής εφαρμογής του ερωτηματολογίου σε μικρό αριθμό συμμετεχόντων για την παροχή χρήσιμων παρατηρήσεων. Επίσης περιγράφονται τα βήματα για τη μαζική αποστολή του ερωτηματολογίου από την πλατφόρμα λογισμικού LimeSurvey. Στη συνέχεια πραγματοποιείται η εξαγωγή των δεδομένων των πλήρως συμπληρωμένων ερωτηματολογίων (215) στο λογισμικό Jasp για τη στατιστική επεξεργασία και ανάλυσή τους συνοδευόμενη από τα ανάλογα γραφήματα και πίνακες. Η στατιστική επεξεργασία εστιάζει στα συγκεντρωτικά αποτελέσματα και σε τυχόν διαφοροποιήσεις που προκύπτουν από τον συσχετισμό των απαντήσεων και τις μεταβλητές των δημογραφικών στοιχείων (ιδιότητα, επαγγελματική εμπειρία, φύλο).

Στο κεφάλαιο των συμπερασμάτων (**Κεφάλαιο 4**) πραγματοποιείται η ανάλυση των ευρημάτων της έρευνας. Ενδεικτικά αναφέρεται, ότι οι επιστήμονες υγείας εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν με καχυποψία τη δημοσίευση σε περιοδικά ανοικτής πρόσβασης, παρόλο που αναγνωρίζουν τα οφέλη της αναφορικά με την αύξηση των αναφορών στο

ερευνητικό τους έργο. Ακόμα προκύπτει ότι δεν γνωρίζουν στην πλειοψηφία τους τις αρχές FAIR (Findable, Accessible, Interoperable, Reusable) και δεν είναι εξοικειωμένοι με τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης.

Στο **Κεφάλαιο 5** γίνεται λόγος για την ανάπτυξη στρατηγικής, με στόχο τη διάδοση και εφαρμογή των αρχών της Ανοικτής Επιστήμης και για τον ρόλο που μπορούν να διαδραματίσουν οι βιβλιοθήκες καθώς και άλλοι φορείς για την ενίσχυση του στόχου αυτού. Στο ίδιο κεφάλαιο γίνεται αναφορά στο ενδεχόμενο επέκτασης της έρευνας μελλοντικά και σε άλλα επιστημονικά πεδία πέραν της ιατρικής, ώστε να διαμορφωθεί μια πιο σφαιρική εικόνα για τη συμπεριφορά των επιστημονικών κοινοτήτων στην Ελλάδα αναφορικά με τις αρχές της Ανοικτής Επιστήμης και τα νέα μοντέλα διάθεσης και αξιολόγησης του ερευνητικού έργου.

Κεφάλαιο 2. Βιβλιογραφική έρευνα

2.1 Θεωρητικό μέρος – Βιβλιογραφική έρευνα

2.1.1 Ανοικτή Πρόσβαση: ορισμός και μοντέλα

Σύμφωνα με τον Lewis (2012), Ανοικτή Πρόσβαση ορίζουμε: «ένα εναλλακτικό επαγγελματικό μοντέλο δημοσίευσης επιστημονικών περιοδικών σύμφωνα με το οποίο διατίθενται ελεύθερα στο διαδίκτυο επιστημονικά άρθρα και τα έξοδα δημοσίευσής τους καλύπτονται με μέσα διαφορετικά από τις συνδρομές». Αναλυτικότερα, η πρωτοβουλία για την Ανοικτή Πρόσβαση στη Βουδαπέστη (**the Budapest Open Access Initiative, 2002**) ορίζει την Ανοικτή Πρόσβαση «ως την ελεύθερη διαθεσιμότητα στο διαδίκτυο, επιτρέποντας σε κάθε χρήστη να διαβάσει, μεταφορτώσει, αντιγράψει, εκτυπώσει, διανείμει, αναζητήσει ή συνδέσει πλήρη κείμενα, ευρετηριάσει ή περάσει ως δεδομένα σε λογισμικό ή χρησιμοποιήσει για οποιοδήποτε νόμιμο σκοπό χωρίς οικονομικά, νομικά ή τεχνικά κωλύματα. Η μοναδική δέσμευση στην αναπαραγωγή και διανομή και ο μοναδικός ρόλος του δικαιώματος της πνευματικής ιδιοκτησίας είναι ο έλεγχος που οφείλουν να έχουν οι δημιουργοί ως προς την ακεραιότητα του έργου τους και το δικαίωμα να αναφέρονται ως δημιουργοί αυτού».

Το αξιοσημείωτο στο κίνημα της Ανοικτής Πρόσβασης είναι ότι προκάλεσε ριζικό μετασχηματισμό στο σύστημα επιστημονικής εκδοτικής παραγωγής, το οποίο δεν είχε υποστεί ιδιαίτερες μεταβολές τα τελευταία 350 χρόνια. Το κίνημα της Ανοικτής Πρόσβασης, χωρίς να έχει επίσημη δομή και να εκπροσωπείται από κάποιον οργανισμό ή να έχει συγκεκριμένο εμπνευστή-αρχηγό, και το κυριότερο, διακήρυξε ότι δεν είναι λογικό, ούτε αναγκαίο να χτίζονται πλέον φραγμοί ανάμεσα στους ερευνητές και στην ίδια την έρευνα (**Lewis, 2012; Suber, 2011**).

Σύμφωνα μάλιστα με τους **Price & Puddephatt (2017)** το κίνημα Ανοικτής Πρόσβασης βιώνεται ως μια μορφή αντίστασης με τουλάχιστον τέσσερις τρόπους: α) αντίσταση κατά των κερδοφόρων κινήτρων της επιστημονικής δημοσίευσης β) αντίσταση κατά οποιουδήποτε εμποδίου για το κοινό γ) και ειδικότερα για τους επιστήμονες που συνεισφέρουν στην έρευνα (contributors) και δ) αντίσταση κατά των παραδοσιακών συμβάσεων εκδοτικής παραγωγής.

Η Ανοικτή Πρόσβαση διακρίνεται σε δυο κύρια εκδοτικά μοντέλα δημοσίευσης: τη Χρυσή Ανοικτή Πρόσβαση (**Gold Open Access Model**) και την Πράσινη Ανοικτή Πρόσβαση (**Green Open Access Model**).

Σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή (**European Commission, 2012**) «η Χρυσή Ανοικτή Πρόσβαση αφορά εκδόσεις που παρέχονται ελεύθερα τη στιγμή της δημοσίευσής τους από τον επιστημονικό τους εκδότη» και διακρίνεται στις ακόλουθες υποκατηγορίες:

Α) Στα περιοδικά που περιλαμβάνουν άρθρα, των οποίων τα έξοδα καλύπτονται από τους συγγραφείς (Article Publication or Processing Charges - APCs). Ο τελικός χρήστης όμως, έχει πρόσβαση μέσω του διαδικτύου στα άρθρα αυτά χωρίς χρέωση. Ωστόσο ο Suber (2013) χαρακτηρίζει μύθο τη μορφή “Author pays” των περιοδικών ανοικτής πρόσβασης, γιατί η πλειοψηφία (67%) των περιοδικών αυτών δεν χρεώνει τους συγγραφείς. Αξίζει δε να σημειωθεί, ότι η κατηγορία αυτή των περιοδικών ανοικτής πρόσβασης (APCs) ενέπνευσε τη μορφή των “mega journals” (**Willinsky, 2012**) με πρωτοπόρο το περιοδικό PLoS και υιοθετήθηκε από μεγάλους εκδοτικούς οίκους (π.χ. Nature publishing group). Επιπρόσθετα, η BioMed Central, εκδότης 279 περιοδικών ανοικτής πρόσβασης με ομότιμη αξιολόγηση “peer-reviewed journals” εφαρμόζει το APCs μοντέλο, προκειμένου να καλύψει τα έξοδα δημοσίευσης (**Biomed Central, 2013**).

Β) Στα συνδρομητικά περιοδικά που δίνουν ελεύθερη πρόσβαση στα άρθρα τους μετά από κάποιο χρονικό διάστημα, πρόσβαση γνωστή ως “Delayed Gold Access”. Αναφορικά με τη μορφή αυτή, τίθεται ο προβληματισμός κατά πόσο ένα βιοϊατρικό άρθρο είναι επίκαιρο, τη στιγμή που ο μέσος όρος ζωής (cited half-life) κατά τον οποίο ένα άρθρο είναι χρήσιμο για την επιστήμη, δεν ξεπερνάει το διάστημα των 12 μηνών στις επιστήμες υγείας (**European Commission, 2012**).

Γ) Στα συνδρομητικά περιοδικά που δίνουν την εναλλακτική λύση στους συγγραφείς να πληρώνουν ένα ποσό προκειμένου να διατίθενται ελεύθερα στο κοινό συγκεκριμένα άρθρα τους. Αυτή η μορφή είναι γνωστή ως “Hybrid Gold Access” (**Lewis, 2012**).

Δ) Επιπλέον αξίζει να γίνει αναφορά στις συμπράξεις των βιβλιοθηκών, σύμφωνα με τις οποίες οι βιβλιοθήκες συνεργάζονται μεταξύ τους και κάνουν συμφωνίες με εκδότες, προκειμένου να μειώσουν το κόστος των συνδρομών και να εξασφαλίσουν την ελεύθερη πρόσβαση στο κοινό τους σε επιστημονικά περιοδικά υψηλής ποιότητας⁴ (**Suber, 2007**).

---

⁴ π.χ. SPARC: the Scholarly Publishing and Academic Resources Coalition

Παράλληλα με τις συμπράξεις βιβλιοθηκών, γίνεται λόγος και για συμπράξεις μεταξύ πανεπιστημίων και ερευνητικών ινστιτούτων με μεγάλους εκδοτικούς οίκους, προκειμένου να παρέχουν στα μέλη τους ελεύθερη πρόσβαση σε όσο το δυνατόν περισσότερα επιστημονικά περιοδικά σε χαμηλότερες τιμές συνδρομής, όπως αυτές μπορούν να προκύψουν από συμφωνίες με τους εκδότες⁵.

Ε) Επίσης, στο πλαίσιο χάραξης νέων πολιτικών για την Ανοικτή Πρόσβαση, μπορεί να προστεθεί και η μορφή “dual”, σύμφωνα με την οποία ένα συνδρομητικό περιοδικό διατίθεται δωρεάν σε ό,τι αφορά την ηλεκτρονική του μορφή (**Willinsky, 2003**).

ΣΤ) Σημαντική επίσης είναι η Ανοικτή Πρόσβαση στα βιβλιογραφικά δεδομένα των επιστημονικών άρθρων, στις περιλήψεις και στις βιβλιογραφικές παραπομπές που παρέχουν οι εκδοτικοί οίκοι, γνωστή ως “Indexing Mode”, με αποτέλεσμα ο τελικός χρήστης που χρησιμοποιεί το περιοδικό να μπορεί σχεδόν αυτόματα, χωρίς να χρειάζεται να έχει ιδιαίτερες ικανότητες στην αναζήτηση, να εντοπίζει την πληροφορία που τον ενδιαφέρει (**Willinsky, 2003**).

Ζ) Επιπρόσθετα αξίζει να γίνει μνεία στην ελεύθερη πρόσβαση σε συνδρομητικά περιοδικά για τις αναπτυσσόμενες χώρες. Τέτοια πρωτοβουλία είναι το HINARI που δημιουργήθηκε το 2002 από τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας (WHO: World Health Organization), εξασφαλίζοντας πρόσβαση στα νοσηλευτικά ιδρύματα πάνω από 120 αναπτυσσόμενων χωρών σε περισσότερα από 15.000 περιοδικά, 60.000 ηλεκτρονικά βιβλία και 105 άλλες πηγές (<https://www.who.int/hinari/en/>).

Η Πράσινη Ανοικτή Πρόσβαση σύμφωνα πάλι με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή (**European Commission, 2012**) ορίζεται ως «το δημοσιευμένο άρθρο ή το χειρόγραφο που έχει αξιολογηθεί (accepted manuscript), το οποίο αρχειοθετείται από τον ερευνητή σ' ένα ηλεκτρονικό αποθετήριο πριν, μετά ή παράλληλα με τη δημοσίευσή του». Η Πράσινη Ανοικτή Πρόσβαση μπορεί να επηρεασθεί αρνητικά από την περίοδο που δεσμεύουν οι εκδότες τα άρθρα γνωστή ως “embargo”. Από την άλλη μεριά ο υποχρεωτικός χαρακτήρας της αυτο-απόθεσης (self-archiving) εργασιών που προωθείται από ινστιτούτα και χρηματοδοτικούς φορείς, μπορεί να περιορίσει το χρονικό διάστημα δέσμευσης των εκδοτών (**Laakso & Bjork, 2013; Ware & Mabe, 2015**).

---

⁵ Τέτοια ελληνική πρωτοβουλία είναι το HEAL-LINK (the Hellenic Academic Libraries Link)(Hellenic Academic Libraries Link news, 2013).

Είναι χρήσιμο να διευκρινισθεί ότι η Πράσινη Ανοικτή Πρόσβαση λειτουργεί συμπληρωματικά της συνδρομητικής και δεν στοχεύει να την αντικαταστήσει, αλλά να παρέχει πρόσβαση σε περιεχόμενο, στο οποίο δεν θα είχε τη δυνατότητα πρόσβασης το κοινό με άλλον τρόπο (Lewis, 2012). Θα πρέπει να διευκρινισθεί ότι η “Delayed” και “Hybrid” Ανοικτή Πρόσβαση αποτελούν και οι δυο μορφές ανοικτής πρόσβασης των εκδοτών που διατηρούν το συνδρομητικό μοντέλο έκδοσης. Μόνο η Χρυσή Πρόσβαση χρησιμοποιεί εντελώς διαφορετικό επαγγελματικό μοντέλο έκδοσης (Lewis, 2012).

Στην περίπτωση του συνδρομητικού μοντέλου έκδοσης, ο έλεγχος πρόσβασης που ασκείται, ακόμα και αν παρέχεται ελεύθερη πρόσβαση στον τελικό χρήστη, προκαλεί αναπόφευκτα μια δυσκολία στη διακίνηση της πληροφορίας μεταξύ των επιστημόνων και είναι άρρηκτα συνδεδεμένο με το οικονομικό κέρδος των εκδοτών. Στην περίπτωση του εκδοτικού μοντέλου της Χρυσής Πρόσβασης, η κατάσταση είναι πιο σύνθετη, καθώς οι συγγραφείς ανταλλάσσουν το έργο τους με στόχο όχι το οικονομικό όφελος, αλλά ένα άυλο αγαθό, το επιστημονικό κύρος, το οποίο μπορεί να τους εξασφαλίσει προαγωγή, διακρίσεις και καλύτερες θέσεις εργασίας. Επιπλέον, είναι πιο σημαντικό από κοινωνική άποψη, γιατί αφορά το δικαίωμα να δημοσιεύει κανείς ελεύθερα έγκυρες, επιστημονικές εργασίες (Lewis, 2012).

Ολοκληρώνοντας, εκτός από τα περιοδικά ελεύθερης πρόσβασης, άλλο μοντέλο ανοικτής πρόσβασης είναι τα ιδρυματικά και τα θεματικά αποθετήρια. Τα ιδρυματικά αποθετήρια⁶ σκοπό έχουν να προάγουν την ιστορία ενός ιδρύματος παρέχοντας εύκολη πρόσβαση σε διαφορετικές μορφές υλικού (μονογραφίες, άρθρα, οπτικοακουστικό), ενώ τα θεματικά αποθετήρια παρέχουν ελεύθερη πρόσβαση σε υλικό που αφορά ένα συγκεκριμένο επιστημονικό πεδίο⁷ (Bjork et al., 2014).

2.1.2 Πρωτοβουλίες για την Ανοικτή Πρόσβαση

Είναι χρήσιμο να γίνει μια σύντομη ιστορική αναφορά στις παγκόσμιες πρωτοβουλίες που έχουν αναπτυχθεί για την Ανοικτή Πρόσβαση. Συγκεκριμένα, η πρωτοβουλία της Βουδαπέστης (Budapest Open Access Initiative, 2002) έθεσε το θεωρητικό πλαίσιο για την ανάπτυξη της Ανοικτής Πρόσβασης. Υπήρξε η πρώτη οργανωμένη προσπάθεια που

---

⁶ π.χ. Ήλιος: αποθετήριο ΕΙΕ/ΕΚΤ

⁷ π.χ. PubMed Central - PMC: αποθετήριο για τη βιοϊατρική που ίδρυσε το 2000 η Εθνική Ιατρική Βιβλιοθήκη (NLM) των Ηνωμένων Πολιτειών.

καθιέρωσε έναν κοινό ορισμό και ανέπτυξε στρατηγικές για την εφαρμογή της. Συνετέλεσε στη διάδοση των προτάσεων για Ανοικτή Πρόσβαση σε όλους τους επιστημονικούς κλάδους όλων των χωρών και προέβη σε μέτρα χρηματοδότησης της.

Ακολούθως η διακήρυξη του Βερολίνου για την Ανοικτή Πρόσβαση στη Γνώση των Θετικών και Ανθρωπιστικών Επιστημών (**Berlin Declaration on Open Access to Knowledge in the Sciences and Humanities, 2003**) θέσπισε κατευθυντήριες οδηγίες για την εφαρμογή της Ανοικτής Πρόσβασης σύμφωνα με τις οποίες:

1. «θα παραχωρείται άδεια αντιγραφής, χρήσης, διανομής, μεταβίβασης και δημόσιας προβολής ενός έργου και της δημιουργίας και διανομής παράγωγων έργων σε οποιοδήποτε ψηφιακό μέσο για οποιοδήποτε υπεύθυνο σκοπό, υποκείμενο στην προσιδιάζουσα απόδοση της συγγραφικής δημιουργίας, καθώς και το δικαίωμα να παράγεται μικρός αριθμός έντυπων αντιγράφων για προσωπική χρήση».
2. «Θα κατατίθεται σε μια αρμόζουσα τυποποιημένη ηλεκτρονική μορφή η πλήρης έκδοση ενός έργου και όλου του συμπληρωματικού υλικού του, συμπεριλαμβανομένου ενός αντιγράφου της άδειας, όπως δηλώθηκε παραπάνω, σε τουλάχιστον ένα διαδικτυακό αποθετήριο που χρησιμοποιεί τα κατάλληλα τεχνικά πρότυπα (όπως οι προδιαγραφές των Αρχείων Ανοικτής Πρόσβασης / Open Archive), το οποίο θα υποστηρίζεται και θα συντηρείται από ένα ακαδημαϊκό ίδρυμα, μια ακαδημαϊκή κοινότητα, μια κυβερνητική υπηρεσία ή άλλον αναγνωρισμένο οργανισμό που επιζητά να καταστήσει δυνατή την ανοικτή πρόσβαση, τη χωρίς περιορισμούς διανομή, τη διαλειτουργικότητα και την μακροπρόθεσμη αρχειοθέτηση». Σημειώνεται ότι με αυτήν τη συνθήκη θεμελιώθηκε το μοντέλο της Πράσινης Ανοικτής Πρόσβασης (Green Open Access Model).

Τέλος, η δήλωση της Βηθεσδά (**Suber et al., 2003**) είναι παρόμοια με αυτήν του Βερολίνου, μόνο που πλέον γίνεται λόγος για διαρκές δικαίωμα πρόσβασης (**perpetual right**) και πρώτη αναφορά για τη δομή του ηλεκτρονικού αποθετηρίου στο οποίο θα κατατίθεται μια δημοσίευση και μέσω του οποίου θα παρέχεται ελεύθερη πρόσβαση, δίνοντας το συγκεκριμένο παράδειγμα του αποθετηρίου PubMed Central. Επιπρόσθετα, η δήλωση της Βηθεσδά διευκρινίζει, ότι το ίδιο το έργο και όχι το περιοδικό θα είναι ελεύθερα προσβάσιμο και η επιστημονική κοινότητα θα πρέπει να αναπτύξει τα κριτήρια

αποδεκτής χρήσης και επαναχρησιμοποίησης της επιστημονικής πληροφορίας, γεγονός που έχει ιδιαίτερη βαρύτητα για το συνοδευτικό υλικό των εργασιών, δηλαδή ερευνητικά δεδομένα που δεν έχουν υποστεί επεξεργασία γνωστά ως “raw research data” και τα οποία διατίθενται σε άλλους ερευνητές και στο κοινό, γενικότερα.

2.1.3 Ανοικτή Πρόσβαση και παγκόσμιες τάσεις

Η συμπεριφορά των επιστημόνων απέναντι στις δημοσιεύσεις Ανοικτής Πρόσβασης (Open Access Publishing) χαρακτηρίζεται από δυο κύριες τάσεις: τη δημοσίευση σε περιοδικά Ανοικτής Πρόσβασης και την απόθεση ερευνητικού υλικού σε ιδρυματικά ή θεματικά αποθετήρια. Η βιβλιογραφική επισκόπηση δείχνει τη σταδιακή και σταθερή εδραίωση των τάσεων αυτών στον επιστημονικό κόσμο και βοηθάει στη διαμόρφωση χρήσιμων συμπερασμάτων αναφορικά με τα χαρακτηριστικά των επιστημόνων και τα κριτήρια επιλογής τους.

Πρόσφατα στοιχεία έδειξαν ότι υπήρξε μια ετήσια πτώση 10-15% στον ρυθμό ανάπτυξης του ανοικτού περιεχομένου και ότι οι συγγραφείς στερούνται των δημιουργικών κινήτρων που χρειάζονται, προκειμένου να στραφούν εξ ολοκλήρου στις εκδόσεις ανοικτής πρόσβασης (Johnson et al., 2017). Κι αυτό γιατί δεν υπάρχει το επαρκές κίνητρο που θα ωθήσει τους εκδότες να μετατρέψουν το συνδρομητικό μοντέλο των επιστημονικών περιοδικών σε ένα νέο εμπορικό μοντέλο Ανοικτής Πρόσβασης (Johnson et al., 2017). Αναγκαία ωστόσο, θεωρείται η υιοθέτηση ενός τέτοιου εμπορικού μοντέλου που θα είναι βιώσιμο τόσο για τον τελικό αναγνώστη, όσο και για τον συγγραφέα και τον εκδότη.

Σημειώνεται ότι η επιδίωξη της αύξησης του ποσοστού ανάπτυξης της Ανοικτής Πρόσβασης με κάθε κόστος δεν μπορεί να είναι εφικτή, καθώς τα κυριότερα εμπόδια είναι η συμπεριφορά των επιστημόνων και η κουλτούρα των χωρών που δεν μπορούν να υπαχθούν σε απότομες αλλαγές (Johnson et al., 2017). Αποφθεγματικά λοιπόν, διαπιστώνεται ότι ο στόχος είναι πολυπαραγοντικός, χρειάζονται συντονισμένες προσπάθειες και χρόνος για την ωρίμανση των συχνών αλλαγών που συντελούνται συνεχώς στο τοπίο της επιστημονικής παραγωγής και της τεχνολογίας.

Από την άλλη μεριά πρόσφατη αναφορά διαπιστώνει, ότι στα περιοδικά ανοικτής πρόσβασης δημοσιεύεται το ένα τρίτο των ερευνητικών άρθρων παγκοσμίως συμπεριλαμβανομένων και αυτών που θέτουν ένα συγκεκριμένο διάστημα εμπάργκο για την ελεύθερη διάθεση του περιεχομένου. Μάλιστα εκτιμάται ότι ο κατάλογος των ανοικτών

περιοδικών (DOAJ) που περιέχει περίπου 2,3 εκατομμύρια άρθρα θα συνεχίσει να αναπτύσσεται και πιθανότατα ο αριθμός των άρθρων να ανέλθει στα 3 εκατομμύρια το 2020 (STM publishing news, 2016).

Επιπρόσθετα, οι φορείς χρηματοδότησης και οι πολιτικές των εκάστοτε κυβερνήσεων εξακολουθούν να διαδραματίζουν πρωταγωνιστικό ρόλο στην πορεία της Ανοικτότητας σε παγκόσμιο επίπεδο. Η Αμερική προωθεί πολιτικές που ευνοούν περισσότερο το μοντέλο της Πράσινης Ανοικτής Πρόσβασης - **Green Open Access Model (Holdren, 2013)** και η Μεγάλη Βρετανία της Χρυσής Ανοικτής Πρόσβασης - **Gold Open Access Model (RCUK, 2013)**. Επικρατέστερη φαίνεται να είναι η τάση προώθησης του μοντέλου Χρυσής Ανοικτής πρόσβασης με τους φορείς χρηματοδότησης να στηρίζουν το ακολουθούμενο μοντέλο κόστους δημοσίευσης (Article Publication or Processing Charges - APCs) και ταυτόχρονα να συνεχίζουν να αναπτύσσουν πολιτικές που κλίνουν προς την Πράσινη Ανοικτή Πρόσβαση (Ware & Mabe, 2015).

Σύμφωνα με έρευνα διαπιστώθηκε, ότι η χρήση των συνδρομητικών επιστημονικών περιοδικών στον τομέα της ιατρικής συγκεντρώνει παρόμοια ποσοστά με αυτήν στα περιοδικά ανοικτής πρόσβασης (Bjork & Solomon, 2012). Διαπιστώνονται γεωγραφικές διαφορές καθώς στις χώρες μεγαλύτερης εκδοτικής παραγωγής (Αμερική, Κίνα, Ολλανδία, Γερμανία) τα συνδρομητικά περιοδικά με υψηλό δείκτη απήχησης έχουν ένα προβάδισμα, ιδίως πριν από το 1996, διάστημα κατά το οποίο τα περιοδικά ανοικτής πρόσβασης δεν ήταν ακόμα διαδεδομένα σε αντίθεση με τις υπόλοιπες χώρες, όπου το ποσοστό απήχησης των ανοικτών περιοδικών ήταν ήδη υψηλό και πριν από το 1996 (Bjork & Solomon, 2012).

Οι γρήγορες και ριζικές αλλαγές που συντελούνται, καθιστούν αναγκαία για τις πλατφόρμες διεθνών ενώσεων εκδοτικών οίκων, όπως η STM: International Association of Scientific, Technical and Medical Publishers⁸ την ανάπτυξη μιας στρατηγικής σχεδιασμού με επίκεντρο την εύκολη και γρήγορη πλοήγηση του χρήστη για την επίτευξη της μέγιστης δυνατής χρήσης των υπηρεσιών που προσφέρουν, καθώς παρέχουν πρόσβαση σε στοιχεία

---

⁸ Η STM εξειδικεύεται σε επιστημονικά πεδία, όπως οι **Φυσικές Επιστήμες** (οι οποίες διαχωρίζονται στους κύριους κλάδους της Αστρονομίας, της Βιολογίας, της Φυσικής, της Χημείας και των Επιστημών Γης), η **Τεχνολογία, η Επιστήμη των Μηχανικών και τα Μαθηματικά** (γνωστές ως STEM: Science, Technology, Engineering, Mathematics) και οι **Επιστήμες Ζωής** (Life Sciences), όπως η ιατρική,

του προφίλ του. Τα περιοδικά θα πρέπει να εξασφαλίζουν απευθείας πρόσβαση στα δεδομένα των ερευνών που δημοσιεύουν για την υποστήριξη της έρευνας και τη δημιουργική αύξηση της επιστημονικής εκδοτικής παραγωγής με απώτερο στόχο την ενίσχυση της καινοτομίας, η οποία αποτελεί ζητούμενο και ταυτόχρονα πρόκληση για την παγκόσμια επιστημονική κοινότητα (Ware & Mabe, 2015).

Η επιτυχία λοιπόν του διεθνούς κινήματος της Ανοικτής Πρόσβασης εξαρτάται κυρίως από τους συγγραφείς-ερευνητές και τους εκδότες που καθορίζουν το περιεχόμενο της επιστημονικής επικοινωνίας σε όλες της μορφές της (Joung, Rowley & Sbaff, 2019 & Rowley et al., 2017). Οπότε είναι απολύτως αναγκαίο να αναπτυχθεί ένα συνεργατικό μοντέλο δυναμικής διάδρασης μεταξύ των συμμετεχόντων του παγκόσμιου επιστημονικού δικτύου επικοινωνίας, το οποίο θα ικανοποιεί τα κίνητρα και τις ανάγκες τους για την καλύτερη δυνατή προαγωγή της επιστήμης.

2.1.4 Ανοικτή Πρόσβαση - Άδειες Χρήσης

Οι ανοικτές άδειες χρήσης (Creative Commons) είναι οι πιο διαδεδομένες άδειες δημόσιας χρήσης για όλα τα έργα πνευματικής ιδιοκτησίας εκτός από τα λογισμικά, για τα οποία χρησιμοποιούνται κυρίως οι άδειες ανοικτού κώδικα (Carroll, 2013). Οι άδειες creative commons καθιστούν πιο ευέλικτο το νομικό πλαίσιο της πνευματικής ιδιοκτησίας, επιτρέποντας μια σειρά από ενέργειες που ενισχύουν την επαναχρησιμοποίηση (re-use) και τη δημιουργική χρήση των επιστημονικών κειμένων από το ευρύ κοινό. Αυτό συνάδει με το περιεχόμενο των πιο σημαντικών διεθνών πρωτοβουλιών για την Ανοικτή Πρόσβαση (Πρωτοβουλία της Βουδαπέστης, διακήρυξη του Βερολίνου για την Ανοικτή Πρόσβαση στην Επιστήμη και στις ανθρωπιστικές επιστήμες και τη δήλωση της Βηθεσδά για την εκδοτική παραγωγή ανοικτής πρόσβασης) βάσει των οποίων επιτρέπεται η ελεύθερη πρόσβαση και επαναχρησιμοποίηση των επιστημονικών δημοσιεύσεων υπό τον όρο ότι ο δημιουργός τους συναινεί για την επαναδημοσίευση ή την υιοθέτηση του έργου του από άλλον (Διακήρυξη του Βερολίνου για την Ανοικτή Πρόσβαση στη Γνώση των Θετικών και Ανθρωπιστικών Επιστημών, 2003;the Budapest Open Access Initiative, 2002;Brown et al.,2003).

Μάλιστα έντεκα κορυφαίοι ευρωπαϊκοί ερευνητικοί φορείς χρηματοδότησης ανακοίνωσαν το "Plan S" σύμφωνα με το οποίο οι επιστήμονες, των οποίων την έρευνα θα χρηματοδοτούν, θα είναι υποχρεωμένοι από το 2020 να δημοσιεύουν άρθρα με τα

αποτελέσματα της έρευνάς τους, τα οποία θα είναι απευθείας ελεύθερα με τη δημοσίευσή τους. Γεγονός που αποτελεί ρηξικέλευθη πρωτοβουλία, λαμβάνοντας υπόψη ότι πάνω από το ένα τρίτο των επιστημονικών περιοδικών θέτει ουσιαστικά εμπόδια στην άμεση πρόσβαση στο επιστημονικό κείμενο με την καθιέρωση συνήθως 6 μηνών περιόδου εμπάργκο (Else, 2018).

Ειδικά για την έρευνα που χρηματοδοτείται με δημόσια δαπάνη, εγείρεται ηθικό ζήτημα αναφορικά με την πρόσβαση στο περιεχόμενό της από το ευρύ κοινό, γιατί ο κάθε πολίτης που φορολογείται για την πραγματοποίηση τέτοιων ερευνών, θα πρέπει να έχει το αναφαίρετο δικαίωμα πρόσβασης στα ερευνητικά αποτελέσματα (Kimbrough & Gasaway, 2015). Σε αυτό το ιδεολογικό πλαίσιο, το Εθνικό Ινστιτούτο Υγείας (National Institute of Health) στην Αμερική κατέστησε υποχρεωτική την ελεύθερη πρόσβαση στα κείμενα μελετών που κατατίθενται στο θεματικό αποθετήριο PubMed Central (PMC) της Εθνικής Ιατρικής Βιβλιοθήκης (National Library of Medicine) μετά από την εκπνοή 12 μηνών (<https://publicaccess.nih.gov/policy.htm>). Επιπλέον τα συμπεράσματα του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης καταλήγουν ότι η Ανοικτή Επιστήμη θα πρέπει να αποτελέσει το *modus operandi* της έρευνας και της οργάνωσης της επιστήμης γενικότερα, γιατί δίνεται η δυνατότητα πρόσβασης και επαναχρησιμοποίησης των ερευνητικών αποτελεσμάτων από τους ενδιαφερόμενους σε κάθε κοινωνικό επίπεδο και παρέχονται με αυτόν τον τρόπο απεριόριστες δυνατότητες για την ανάπτυξη της προόδου και της καινοτομίας και για την αύξηση της ευρωπαϊκής ανταγωνιστικότητας (Council of the European Union, 2016).

2.1.5 Βιοϊατρική έρευνα - Αρχές ηθικής

Έχοντας ορίσει τις ανοικτές άδειες χρήσης (Creative Commons), που συμβαδίζουν με τις πρωτοβουλίες για την Ανοικτή Πρόσβαση των αρμόδιων οργανισμών σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο, είναι σκόπιμο να γίνει αναφορά στις αρχές ηθικής που οριοθετούν τη βιοϊατρική έρευνα. Κι αυτό γιατί η παρούσα διπλωματική εργασία επικεντρώνεται στο επιστημονικό πεδίο της Ιατρικής και της βιοϊατρικής έρευνας και εξετάζει τη συμπεριφορά των επαγγελματιών υγείας που διεξάγουν βιοϊατρική έρευνα βάσει ερευνητικών πρωτοκόλλων πλήρως εναρμονισμένων με συγκεκριμένους κανόνες ηθικής και δεοντολογίας.

Στη βιοϊατρική έρευνα το κοινώς αποδεκτό σημείο αφετηρίας για την ηθική είναι ο κώδικας της Νυρεμβέργης (1947). Αποτελεί το θεμελιώδες τεκμήριο που πρώτο δίνει τη

βαρύτητα στην ύπαρξη πρωτοκόλλου ιατρικής έρευνας και στη συγκατάθεση των συμμετεχόντων σ' αυτήν. Αξίζει να σημειωθεί ότι τη δεκαετία του '60 μια σειρά από περιστατικά που πρόσβαλαν την ανθρώπινη ακεραιότητα, οδήγησαν στην άμεση ανάγκη επίσημης συγκατάθεσης του ασθενούς-συμμετέχοντος σε μια κλινική έρευνα και στην ανάγκη ύπαρξης αναλογίας οφέλους και ρίσκου στο πλαίσιο διεξαγωγής της έρευνας - δοκιμής με τη σχετική ανάληψη ευθύνης εκ μέρους των ερευνητών (**Guraya, London & Guraya, 2014**).

Σήμερα η ηθική της βιοϊατρικής έρευνας παγκοσμίως βασίζεται σ' ένα σύνολο από παγιωμένους κανόνες και αρχές που περιλαμβάνονται: στον Κώδικα της Νυρεμβέργης (**The Nuremberg code-Office of NIH History, 1949**), στη Διακήρυξη στο Ελσίνκι (**World Medical Association, 2013**), στην Αναφορά Belmont (**US Department of Health and Human Services, 1979**) και στις Διεθνείς κατευθυντήριες οδηγίες ηθικής για την Βιοϊατρική Έρευνα (**Council for International Organizations of Medical Sciences, 2016**). Σκοπός των αρχών - κανόνων είναι να προστατεύσουν τον άνθρωπο από τυχόν "κακό" ή "βλάβη" που μπορεί να προκληθεί κατά τη διάρκεια μιας κλινικής έρευνας - δοκιμής εν αγνοία του ή χωρίς τη συγκατάθεσή του (**Aicardi et al., 2016**).

Ειδικότερα, η διακήρυξη στο Ελσίνκι που υιοθετήθηκε το 1964 από τη Γενική Συνέλευση της Παγκόσμιας Ιατρικής Ένωσης (**World Medical Association's General Assembly**) περιέχει τις πιο σημαντικές κατευθυντήριες οδηγίες για την έρευνα στον άνθρωπο. Διαμορφώνει ουσιαστικά το ήθος της βιοϊατρικής έρευνας σε παγκόσμια κλίμακα και αναθεωρήθηκε για τελευταία φορά το 2013. Στην αναθεώρηση αυτή δόθηκε έμφαση στη δίκαιη κατανομή των κινδύνων και των οφελών της έρευνας που αποσκοπεί στη μεγιστοποίηση του οφέλους για την κοινωνία και στην ελαχιστοποίηση τυχόν ανεπιθύμητων παρενεργειών ή γενικότερα βλαβών που ενδέχεται να προκαλέσει. Η διακήρυξη δίνει πλέον βαρύτητα στην κοινωνική δικαιοσύνη και στην ισότιμη πρόσβαση στα αποτελέσματα της εκάστοτε έρευνας (**distributive justice**). Πιο συγκεκριμένα αναφέρει ότι οι συμμετέχοντες σε μια κλινική έρευνα θα πρέπει να έχουν πρόσβαση στα δεδομένα της και μετά την ολοκλήρωση αυτής. Γι' αυτό έχει ζωτική σημασία η ύπαρξη ενός σχεδίου διασφάλισης της πρόσβασης στα έγκυρα αποτελέσματα της κλινικής έρευνας-δοκιμής πριν από τη διεξαγωγή της (**Malik & Foster, 2016**).

2.1.6 Ανοικτή Πρόσβαση και συμπεριφορά των επιστημόνων

Σε έρευνα που πραγματοποίησε η Pool (2016), αναφέρεται ότι το 64% από τους 6.679 ακαδημαϊκούς θα ήταν ικανοποιημένο, αν γινόταν αντικατάσταση του υπάρχοντος συνδρομητικού μοντέλου έκδοσης των επιστημονικών περιοδικών με ένα μοντέλο ανοικτής πρόσβασης, όπου τα ερευνητικά αποτελέσματα θα ήταν δημόσια προσβάσιμα έτσι, ώστε τα τελευταία να έχουν τη μεγαλύτερη δυνατή αναγνωσιμότητα και απήχηση.

Ωστόσο οι ερευνητές βρίσκονται σε σύγχυση, εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν με καχυποψία τη δημοσίευση σε περιοδικά ανοικτής πρόσβασης και δεν κατανοούν ακόμα σε μεγάλο βαθμό τις θεμελιώδεις αρχές της Ανοικτής Πρόσβασης, παρόλο που αναγνωρίζουν τα οφέλη του εν λόγω κινήματος (**Nicholas et al., 2014; Rodriquez, 2014; ESF science policy briefing 47, 2012**). Δεν συνδέουν τα περιοδικά ανοικτής πρόσβασης με το σύστημα της ομότιμης αξιολόγησης (peer review), με αποτέλεσμα να τα θεωρούν ποιοτικά υποδεέστερα από τα παραδοσιακά συνδρομητικά περιοδικά (**Tenopir et al., 2016 & Nicholas et al., 2014**). Επιπρόσθετα, πολλοί επιστήμονες διατηρούν επιφυλακτική στάση για το ποσοστό αναγνωρισιμότητας που προσφέρει μια δημοσίευση σε περιοδικό ανοικτής πρόσβασης στους κύκλους της ακαδημαϊκής κοινότητας, στην οποία ανήκουν (**Tenopir et al., 2016**), καθώς και για τις μελλοντικές τους προθέσεις να δημοσιεύσουν σε εκδοτικά μέσα Ανοικτής Πρόσβασης (**Rowley et al., 2017**). Ακόμα το σύστημα της ακαδημαϊκής εξέλιξης και βράβευσης, καθώς και οι περίπλοκες σχέσεις μεταξύ των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, του επιστημονικού κλάδου και των ενδιαφερομένων, παρέχουν μια εξήγηση γιατί οι περισσότεροι ερευνητές δεν επιθυμούν θεμελιώδεις αλλαγές στον τρόπο έκδοσης και διαμοιρασμού της έρευνας (**Fry et al., 2011; Mulligan & Mabe, 2011**). Συνάγεται λοιπόν, το συμπέρασμα ότι είναι δύσκολο να υιοθετηθούν ακόμα οι αλλαγές που συντελούνται στον τομέα της επιστημονικής επικοινωνίας με επίκεντρο την υιοθέτηση της Ανοικτής Πρόσβασης στο επιστημονικό περιεχόμενο.

Επιπλέον, οι ερευνητές αισθάνονται ανασφαλείς αναφορικά με το βαθμό που μπορεί το μοντέλο της Χρυσής Ανοικτής Πρόσβασης να ενισχύσει τις επαγγελματικές τους προοπτικές. Εγείρονται διαφωνίες σχετικά με το σύστημα χρέωσης του συγγραφέα (APCs) κυρίως από επιστήμονες αναπτυσσόμενων χωρών και ιδρυμάτων ή οργανισμών μικρής οικονομικής εμβέλειας, γιατί οι τελευταίοι θεωρούν ότι το σύστημα αυτό αντίκειται στην κοινωνική διάσταση της ερευνητικής διαδικασίας, σύμφωνα με την οποία τα ερευνητικά αποτελέσματα λογίζονται ως κοινό αγαθό (**Tenopir et al., 2017a**). Η χρέωση του συγγραφέα

στα υβριδικά περιοδικά είναι αρκετά υψηλή και υπονομεύει την εξελικτική πορεία της Ανοικτής Πρόσβασης, με αποτέλεσμα πολλοί ερευνητές να προβαίνουν σε διαμαρτυρίες προς τους εκδότες για χαμηλότερες τιμές και αρκετοί οργανισμοί να κάνουν συμφωνίες χαμηλότερου κόστους συνδρομών (γνωστές ως *offset deals*) (Pool, 2016).

Οι ερευνητές έχουν τα ίδια κίνητρα και σε μεγάλο βαθμό τις ίδιες απόψεις σχετικά με τις δημοσιεύσεις σε περιοδικά που ακολουθούν το σύστημα της ομότιμης αξιολόγησης (*peer review*) ανεξάρτητα αν το περιεχόμενο διατίθεται σύμφωνα με το μοντέλο της Ανοικτής Πρόσβασης και επικεντρώνονται περισσότερο στον βαθμό της απήχησης του έργου τους, προκειμένου να ενισχύσουν την επαγγελματική τους εξέλιξη (Ware & Mabe, 2015; Harley, 2013).

Η μελέτη SOAP (Study of Open Access Publishing) (Dallmeier-Tiessen et al., 2011) έδειξε ότι η δυνατότητα χρηματοδότησης και η ποιότητα του περιοδικού είναι τα βασικά εμπόδια δημοσίευσης σε περιοδικά ανοικτής πρόσβασης. Η μελέτη PEER D4 (Publishing and the Ecology of European Research) (Fry et al., 2011) εναρμονίζεται με την μελέτη SOAP διαπιστώνοντας ως μέγιστο εμπόδιο το υψηλό κόστος δημοσίευσης στα περιοδικά ανοικτής πρόσβασης και δευτερευόντως τον χαμηλό δείκτη απήχησης που συγκεντρώνουν ως νέα στον χώρο της επιστημονικής δημοσίευσης.

Στην έρευνα που πραγματοποίησε ο Rowley (2017) σε ό,τι αφορά τις υπηρεσίες προστιθέμενης αξίας που παρέχουν οι εκδότες στην περίπτωση της Ανοικτής Πρόσβασης (OAP: Open Access Publishing), διαπίστωσε ότι η αυστηρότητα / εγκυρότητα του συστήματος ομότιμης αξιολόγησης θεωρείται σημαντικότερη σε σχέση με την ταχύτητα δημοσίευσης. Μικρή διαφοροποίηση στα αποτελέσματα παρουσιάζεται στη μελέτη των Joung et al. (2019), όπου δίνεται ένα μικρό προβάδισμα στην ταχύτητα που απαιτεί η διαδικασία της ομότιμης αξιολόγησης. Υπηρεσίες όπως η αυτόματη απόθεση του άρθρου ή η προβολή του σε κοινωνικά - ερευνητικά μέσα δικτύωσης δεν βρίσκονται ακόμα στο επίκεντρο των κριτηρίων θετικής αξιολόγησης των επιστημόνων και αξιολογούνται χαμηλότερα συγκριτικά με υπηρεσίες χρήσης ή παράθεσης αναφορών (*usage, citation services*). Κυριότερος λόγος για αυτή τη στάση των ερευνητών είναι η ανεπαρκής εμπειρία τους, ώστε να μπορούν να κρίνουν την χρησιμότητά των προαναφερθέντων υπηρεσιών (Joung et al., 2019).

Επίσης, παρατηρείται διαφοροποίηση στα κριτήρια επιλογής των μέσων δημοσίευσης ανάλογα με τη χώρα προέλευσης των επιστημόνων. Συγκεκριμένα, οι

επιστήμονες των αναπτυγμένων χωρών (Αμερική, Κίνα, Μεγάλη Βρετανία) δίνουν μεγαλύτερη βαρύτητα στην ποιότητα του περιεχομένου του περιοδικού, ενώ οι επιστήμονες από τις αναπτυσσόμενες χώρες λαμβάνουν περισσότερο υπόψη τους τα χαρακτηριστικά του περιοδικού, όπως ο τίτλος και η χώρα δραστηριοποίησης του εκδότη. Επιπλέον, δηλώνουν πιο πρόθυμοι να δημοσιεύσουν έργα τους σε περιοδικά ανοικτής πρόσβασης (Lewis, 2012) και σε κοινωνικά δίκτυα συγκριτικά με τους επιστήμονες των αναπτυγμένων χωρών που δίνουν μεγαλύτερη σημασία στο σύστημα ομότιμης αξιολόγησης (peer review) (Jamali et al., 2014).

2.1.7 Ανοικτή Πρόσβαση και συμπεριφορά των επιστημόνων υγείας

Στις βιοϊατρικές επιστήμες γίνεται πλέον αντιληπτό ότι η ελεύθερη διάθεση ερευνητικών εργασιών συμβάλλει καθοριστικά στη μεγιστοποίηση της αξίας της βιοϊατρικής έρευνας και δημιουργεί το πλαίσιο ανακάλυψης νέων μεθόδων, οι οποίες θα συμβάλλουν στη βελτίωση της δημόσιας υγείας (ESF science policy briefing 47, 2012).

Με τη διαπίστωση αυτή ευθυγραμμίζονται κυρίως οι επιστήμονες υγείας, οι βιολόγοι και οι μηχανικοί, έχοντας την πεποίθηση ότι η Ανοικτή Πρόσβαση θα συμβάλλει στη βελτίωση της ποιότητας της έρευνας, στον ευρύτερο και αποτελεσματικότερο διαμοιρασμό, καθώς και στη χρήση του έργου τους σε παγκόσμιο επίπεδο. Η πεποίθηση αυτή ενισχύεται σε μεγάλο βαθμό από το γεγονός, ότι στις επιστήμες υγείας υπάρχει έντονη η διάσταση της πρακτικής εφαρμογής της έρευνας και η δυνατότητα της άμεσης υλοποίησης των ερευνητικών αποτελεσμάτων. Η παραπάνω πεποίθηση ενισχύεται από το γεγονός ότι πολλοί ειδικευόμενοι ιατροί δεν έχουν την οικονομική δυνατότητα να γίνουν συνδρομητές σε επιστημονικά περιοδικά και να καλύψουν το κόστος δημοσίευσης σε υβριδικά περιοδικά (APCs). Επιπλέον, πολλές φορές οφείλουν να ακολουθούν πολιτικές που τους υποχρεώνουν να δημοσιεύουν σε περιοδικά ανοικτής πρόσβασης, τα αποτελέσματα των ερευνών που έχουν εκπονηθεί με δημόσια δαπάνη. Ακόμα οι επιστήμονες υγείας θεωρούν λογική τη χρέωση για δημοσίευση (APCs) (Fry et al., 2011), υπό το πρίσμα ότι είναι πιο πιθανό να λάβουν χρηματοδότηση από τον οργανισμό ή το ινστιτούτο στο οποίο εργάζονται (Rowley et al., 2017), συγκριτικά πάντα με τις πιθανότητες χρηματοδότησης που έχουν οι συνάδελφοί τους στα πεδία των ανθρωπιστικών ή κοινωνικών επιστημών ή σε σχέση με όσους δραστηριοποιούνται σε μικρούς οργανισμούς / ιδρύματα ή αναπτυσσόμενες χώρες (Tenopir et al., 2017a). Οι μεγάλοι χορηγοί, όπως οι

RCUK (Research Councils UK) και Wellcome Trust⁹ υιοθετούν το μοντέλο APCs που απορρέει από την Χρυσή Ανοικτή Πρόσβαση.

Το κύριο μέλημα των επιστημόνων υγείας είναι να δημοσιεύουν στα κατάλληλα θεματικά περιοδικά υψηλού κύρους. Επηρεάζονται περισσότερο από τη φήμη, την ποιότητα και τον δείκτη απήχησης του επιστημονικού περιοδικού παρά από την πολιτική χρέωσης αυτού και έχουν ως βασικό στόχο τη γρηγορότερη δυνατή κυκλοφορία της δουλειάς τους και την άμεση ηλεκτρονική πρόσβαση στα άρθρα τους (**Schroter, Tite & Smith, 2005; Warlick & Vaughan, 2007; Schroter & Tite, 2006**). Πιο συγκεκριμένα, έχει παρατηρηθεί, ότι οι επιστήμονες που δημοσιεύουν το έργο τους σε ιατρικά επιστημονικά περιοδικά υψηλού κύρους είναι μεγάλης ηλικίας και κατέχουν υψηλές ιεραρχικά θέσεις στους οργανισμούς, όπου εργάζονται, προέρχονται κυρίως από πανεπιστήμια, έχουν υπό την επίβλεψή τους φοιτητές και κατέχουν τίτλο διδακτορικής διατριβής, έχουν χρόνο για έρευνα λόγω της θέσης τους, δεν αντιμετωπίζουν σοβαρά προβλήματα χρηματοδότησης και συνήθως ζουν σε χώρες, όπου η αγγλική είναι η επίσημη γλώσσα (**Paiva et al., 2017**).

Ο εκρηκτικός ρυθμός εκδοτικής παραγωγής επιστημονικών άρθρων ιδιαίτερα στις επιστήμες υγείας μαρτυράει την πίεση που ασκείται στους ερευνητές να δημοσιεύουν άρθρα, εφόσον ο όγκος του συγγραφικού τους έργου είναι αυτός που καθορίζει την «επιστημονική επιβίωσή» τους στον ακαδημαϊκό κύκλο και την επαγγελματική τους εξέλιξη (**Dinis-Oliveira & Magalhães, 2016; Tenopir et al., 2016**). Αυτό συνεπάγεται σε πολλές περιπτώσεις την παραγωγή άρθρων κατώτερης ποιότητας ή ακόμα άρθρων που το περιεχόμενό τους στηρίζεται σε ψευδή ή εσφαλμένα επιστημονικά ευρήματα (**Bohannon, 2013**).

Επίσης, η ηλικία σε συνάρτηση με το επαγγελματικό στάδιο που διέρχεται ο εκάστοτε ερευνητής επηρεάζει την κρίση του απέναντι στην Ανοικτή Πρόσβαση, με αποτέλεσμα οι τελειόφοιτοι ή οι διδακτορικοί φοιτητές να εμφανίζονται πιο θετικά προσκείμενοι στην υιοθέτηση της Χρυσής Ανοικτής Πρόσβασης, κατανοώντας ευκολότερα λόγω της θέσης και της ηλικίας τους τα οφέλη της, καθώς και τις δυσκολίες που μπορεί να αντιμετωπίζουν συμφοιτητές τους σε αναπτυσσόμενες χώρες από μικρά ερευνητικά ιδρύματα, ινστιτούτα και οργανισμούς σε σχέση με τους μεγαλύτερους σε ηλικία

---

⁹ Μη κερδοσκοπικός ανεξάρτητος χρηματοδοτικός οργανισμός στη βιοϊατρική έρευνα στη Μεγάλη Βρετανία.

συναδέλφους τους. Ένας από τους προφανείς λόγους αυτού του φαινομένου είναι το γεγονός ότι οι επιστήμονες που έχουν ήδη καταξιωθεί πριν από την έλευση του κινήματος της Ανοικτής Πρόσβασης δεν μπορούν να πειστούν εύκολα για τη θετική επίδραση του εν λόγω κινήματος στην εξέλιξη της επαγγελματικής τους πορείας (**Tenopir et al., 2017a**).

Ως προς τα κριτήρια επιλογής άρθρων, οι νέοι επιστήμονες επηρεάζονται περισσότερο από τα χαρακτηριστικά, όπως οι βιβλιομετρικοί δείκτες της δημοσίευσης (δείκτης απήχησης, αριθμός ερευνητών που έχουν διαβάσει τη δημοσίευση, χώρα προέλευσης του συγγραφέα, περίληψη δημοσίευσης), καθώς και από τις απόψεις συναδέλφων τους. Αντίθετα οι μεγαλύτεροι σε ηλικία επιστήμονες-ερευνητές βασίζονται κυρίως στην προσωπική τους κρίση και πολυετή πείρα και εμπιστεύονται περισσότερο τα άρθρα ομότιμης αξιολόγησης (peer reviewed articles) σε «παραδοσιακά» περιοδικά (**Tenopir et al., 2016**). Παλαιότερη έρευνα έδειξε ότι οι νεότεροι επιστήμονες είναι πιο δεκτικοί στις ευκαιρίες που παρουσιάζονται στα νέα τεχνολογικά μέσα και είναι πιο ενεργοί στη δημιουργία δικτύων συνεργασίας και στην εμπλοκή σε νέα επιστημονικά πεδία, με αποτέλεσμα να αυξάνεται ο αριθμός των αναφορών τους ως συγγραφείς (**Nicholas et al., 2014**).

Η συμπεριφορά των επιστημόνων επηρεάζεται και από τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του επιστημονικού τους πεδίου. Συγκεκριμένα διαπιστώθηκε ότι στις ανθρωπιστικές επιστήμες και στην Τέχνη, η χρήση της Ανοικτής Πρόσβασης είναι πιο περιορισμένη συγκριτικά με τα υπόλοιπα επιστημονικά πεδία (**Rodriguez, 2014**). Εντούτοις, πρόσφατη μελέτη έδειξε ότι το ποσοστό των συνολικών άρθρων που δημοσιεύονται σύμφωνα με το μοντέλο της Χρυσής Ανοικτής Πρόσβασης είναι σταθερό μεταξύ των Ανθρωπιστικών και Κοινωνικών Επιστημών (Human and Social Sciences - HSS), των θετικών, των εφαρμοσμένων επιστημών και της ιατρικής (**Rowley et al., 2017**).

Σύμφωνα με τη μελέτη PEER D4 (**Fry et al., 2011**) οι επιστήμονες υγείας σε αντίθεση με τους συναδέλφους τους στη φυσική, στα μαθηματικά και στις κοινωνικές επιστήμες λόγω του ιδιαίτερα ανταγωνιστικού κλίματος, δεν θεωρούν αξιόπιστη πρακτική την κατάθεση διάφορων εκδόσεων των άρθρων τους, πριν από τη τελική δημοσίευση (γνωστά ως pre-prints ή προ δημοσίευσης άρθρα) σε ανοικτά αποθετήρια (pre-prints repositories)¹⁰. Επίσης είναι κυρίαρχη η άποψη (παράνοηση) που συνδέει την Ανοικτή Πρόσβαση μόνο με

---

¹⁰ π.χ. MedArXiv για τις επιστήμες υγείας, bioRxiv για τη Βιολογία και τη Χημεία.

το μοντέλο χρέωσης του συγγραφέα (APCs – Gold OA) παρά με το μοντέλο αυτό-απόθεσης / αυτό-αρχειοθέτησης (Green OA)(Fry et al., 2011; Bjork et al., 2010). Επιπλέον οι επιστήμονες υγείας κάνουν χρήση των αποθετηρίων κυρίως στο πλαίσιο γενικής αναζήτησης στη μηχανή google (Spezi et al.,2013) και χρησιμοποιούν περισσότερο τα θεματικά αποθετήρια συγκριτικά με τα ιδρυματικά (Ware & Mabe, 2015).

Χαρακτηριστικό είναι το παράδειγμα του θεματικού αποθετηρίου PubMed Central (PMC), το οποίο παρέχει υπηρεσίες του ίδιου επιπέδου με αυτές που παρέχουν μεγάλοι εμπορικοί εκδοτικοί οίκοι (Ware & Mabe, 2015) και έχει μεγάλη ανταπόκριση στην ιατρική επιστημονική κοινότητα. Ακόμα έχει διαπιστωθεί ότι μόνο η υποχρεωτική και όχι η εθελοντική απόθεση έργου σε ιδρυματικά και θεματικά αποθετήρια είναι αποτελεσματική (Poltronieri et al., 2013). Επιπρόσθετα, οι επιστήμονες υγείας δηλώνουν ότι δεν αποθέτουν συνήθως οι ίδιοι τις εργασίες τους σε αποθετήρια, αλλά η απόθεση υλοποιείται εκ μέρους τους από κάποιον άλλο φορέα (Spezi et al.,2013).

Αν και οι ερευνητές αναγνωρίζουν τα οφέλη της Ανοικτής πρόσβασης και της αυτό-απόθεσης με στόχο τον μεγαλύτερο διαμοιρασμό του έργου τους, το ποσοστό των άρθρων που δημοσιεύονται με αυτόν τον τρόπο είναι αμελητέο (Fry et al., 2011). Επομένως οι επιστήμονες της υγείας εξακολουθούν να θεωρούν τη δημοσίευση του έργου τους στα «παραδοσιακά» περιοδικά ως το πιο σημαντικό μέσο για τη συνεισφορά τους στη γνώση και συμπληρωματικό τον ρόλο των αποθετηρίων για την ακαδημαϊκή και επαγγελματική τους σταδιοδρομία. Μάλιστα διατυπώθηκε προβληματισμός σχετικά με την αξιοπιστία της προ-δημοσίευσης των εργασιών (Fry et al., 2011) και αναφέρεται ότι οι ερευνητές προτιμούν να μοιράζονται την τελική μορφή δημοσίευσης του έργου τους, γιατί θεωρούν ότι μόνο με αυτόν τον τρόπο αυξάνονται οι πιθανότητες αναφοράς στο έργο τους (Tenopir, et al.,2017b).

2.1.8 Ανοικτά ερευνητικά δεδομένα και αρχές FAIR

Οι επιστήμονες θεωρούν σημαντικό και αναγκαίο να μοιράζονται άρθρα για την πρόοδο της επιστημονικής έρευνας, την κάλυψη πληροφοριακών αναγκών και τη διευκόλυνση της συνεργασίας. Ξεκίνησαν να εφαρμόζουν την πρακτική αυτή εδώ και 350 χρόνια και δηλώνουν ότι είναι αναπόσπαστο μέρος της καθημερινότητάς τους, ιδίως στις μέρες μας, όπου οι τεχνολογικές εξελίξεις έχουν κάνει πολύ εύκολη και γρήγορη τη διαδικασία αυτή, αλλά και γιατί με αυτόν τον τρόπο ενισχύεται το προσωπικό τους προφίλ και αυξάνεται η

αναγνωρισιμότητά τους (Dylla, 2016). Θεωρούν ότι οποιαδήποτε μορφή “embargo” δεν βοηθάει την πρόοδο της επιστήμης και δηλώνουν, ότι θα συνεχίσουν να μοιράζονται άρθρα ανεξάρτητα από τους εκάστοτε περιορισμούς που θέτουν οι εκδότες. Μάλιστα, τονίζεται ιδιαίτερα η πρόθεση να μοιραστούν άρθρα με συνεργάτες ή συναδέλφους με τους οποίους ανήκουν στην ίδια ομάδα εργασίας (Tenopir et al., 2017b). Η τάση αυτή επιβεβαιώνεται και από το ανοδικό ποσοστό χρήσης των ερευνητικών κοινωνικών δικτύων (Research Gate: 6 εκατ. μέλη, Academia: 30 εκατ. επισκέπτες μηνιαίως, Mendeley: 5 εκατ. μέλη) (Noorden, 2014), τα οποία καθιστούν εύκολη την ανταλλαγή άρθρων μεταξύ συνεργαζόμενων ερευνητικών ομάδων.

Στο ίδιο πλαίσιο του διαμοιρασμού των επιστημονικών δημοσιεύσεων εντάσσεται και αυτός των ερευνητικών δεδομένων. Με τον όρο «ερευνητικά δεδομένα» εννοούμε τις παρατηρήσεις ή τα ευρήματα μιας έρευνας, όπως γεγονότα, εικόνες, μετρήσεις, αρχεία σε διάφορα μορφότυπα που μπορούν να αποθηκευτούν σε βάσεις δεδομένων. Η δημοσίευση και η αρχειοθέτηση των ερευνητικών δεδομένων διευκολύνουν τη διαδικασία επαναχρησιμοποίησής τους και είναι ιδιαίτερα σημαντικές για την παραγωγή νέων ερευνητικών αποτελεσμάτων, για τη λήψη τεκμηριωμένων αποφάσεων και γενικότερα για την πρόοδο της επιστημονικής έρευνας (European Commission, 2019).

Παλαιότερη μελέτη είχε επισημάνει ως κύρια εμπόδια διαμοιρασμού δεδομένων την έλλειψη χρόνου και χρηματοδότησης των επιστημόνων (Tenopir et.al., 2011). Ωστόσο θα πρέπει να αναφερθεί και το ποσοστό εκείνων που αισθάνονται ιδιοκτησία τους τα δεδομένα της έρευνάς τους και δεν προθυμοποιούνται να τα μοιραστούν (Fecher, Friesike, & Hebing, 2015).

Οι ερευνητές οι οποίοι έχουν περισσότερα οφέλη, όπως αναγνώριση ή φήμη και δεν αναλαμβάνουν μεγάλο επαγγελματικό ρίσκο ή δεν καταβάλουν ιδιαίτερη προσπάθεια, είναι θετικοί στον διαμοιρασμό δεδομένων (Kim & Zhang, 2015). Αντιθέτως έχει παρατηρηθεί, ότι οι νεότεροι σε ηλικία επιστήμονες είναι πιο διστακτικοί αναφορικά με τον διαμοιρασμό δεδομένων της έρευνάς τους λόγω του υψηλού ανταγωνισμού και των επαγγελματικών στόχων που ακόμα δεν έχουν κατακτήσει. Επιπρόσθετα, οι επιστήμονες που εργάζονται μόνοι τους και δεν έχουν υποχρεώσεις διδασκαλίας είναι πιο πρόθυμοι να μοιραστούν ερευνητικά δεδομένα (Tenopir et al., 2011). Σημειώνεται ακόμα, ότι οι ερευνητές που δηλώνουν πρόθυμοι να μοιραστούν δεδομένα, θεωρούν σημαντικό το θέμα του ελέγχου, καθώς υπάρχουν ανησυχίες των επιστημόνων για την παρερμηνεία ή ακόμα

και την κακή χρήση των δεδομένων από συναδέλφους τους (**Federer et al., 2015**). Διευκρινίζεται δε, ότι δεν είναι εφικτός ο συσχετισμός του διαμοιρασμού των ερευνητικών δεδομένων με την επιστήμη για τον πολίτη (crowd science), γιατί πολλές φορές η προσπάθεια που καταβάλουν και το ρίσκο που αναλαμβάνουν οι ερευνητές, είναι δυσανάλογο του οφέλους που έχουν από τη διαδικασία διαμοιρασμού των δεδομένων (**Fecher Friesike, & Hebing, 2015**).

Αν και τα αποθετήρια δεδομένων έχουν επηρεάσει σημαντικά τους ερευνητές των επιστημών STEM και της ιατρικής, γιατί παρέχουν τις κατάλληλες δομές που επιτρέπουν τον διαμοιρασμό δεδομένων (**Kim & Zhang, 2015**), οι επιστημονικές κοινότητες δεν έχουν ακόμα αναπτύξει μια ενιαία αποτελεσματική πολιτική προώθησής του. Έτσι, το 2015 μια ομάδα εργασίας του διεθνούς οργανισμού εκδοτών STM ανέπτυξε εθελοντικές κατευθυντήριες οδηγίες ανταλλαγής άρθρων μεταξύ των συνεργαζόμενων ερευνητών (**Dylla, 2016**), γιατί αποτελεί πλέον κοινή πεποίθηση, ότι μόνο από κοινά συνεργατικά μοντέλα δύναται να προκύψουν πρακτικές επωφελείς για όλους τους εμπλεκόμενους στην επιστημονική εκδοτική παραγωγή.

Στον ίδιο αναπτυξιακό άξονα της έρευνας και της ανάγκης διαμοιρασμού ερευνητικών δεδομένων, καθώς και της εξέλιξης της ψηφιακής τεχνολογίας που επιτρέπει την αυτόματη ανάλυση μεγάλου όγκου δεδομένων, αναπτύχθηκαν οι αρχές FAIR (**Findable, Accessible, Interoperable, Reusable**). Ουσιαστικά οι αρχές FAIR θέτουν τα θεμέλια, ώστε τα ερευνητικά δεδομένα και τα ψηφιακά αντικείμενα που συνδέονται με αυτά να είναι ανακτήσιμα ή ευρέσιμα, προσβάσιμα, διαλειτουργικά και επαναχρησιμοποιήσιμα. Τον Νοέμβριο του 2018 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την Έρευνα και την Καινοτομία συνέταξε ένα σχέδιο δράσης για την εφαρμογή των αρχών FAIR ανεξάρτητα από γεωγραφικά όρια και επιστημονικά πεδία (**European Commission Expert Group on FAIR Data, 2018**).

Οι αρχές FAIR και η Ανοικτή Επιστήμη είναι έννοιες που αλληλοσυμπληρώνονται χωρίς να ταυτίζονται. Στα FAIR ψηφιακά αντικείμενα μπορεί να περιλαμβάνονται αναφορές που να παραπέμπουν σε κλειστά δεδομένα. Χαρακτηριστικό δε είναι το ιδεολογικό στίγμα που χαρακτηρίζει τις αρχές FAIR, κάνοντας λόγο για δεδομένα, όσο το δυνατόν πιο ανοικτά και όσο χρειάζεται κλειστά. Το μεγάλο πλεονέκτημα σαφώς έχουν τα δεδομένα εκείνα που είναι και ανοικτά και FAIR, όμως υπάρχουν και περιπτώσεις ευαίσθητων δεδομένων που μπορούν να είναι μόνο FAIR. Η διάκριση αυτή είναι σημαντικό να διατηρηθεί, ώστε να ενθαρρύνει όλους τους ενδιαφερόμενους φορείς να εφαρμόσουν τις αρχές FAIR.

Η επιτυχία της εφαρμογής των αρχών FAIR και γενικότερα του διακυβεύματος της Ανοικτής Επιστήμης εναπόκειται στην αλλαγή της συμπεριφοράς των ερευνητών, στο σύστημα ανταμοιβής τους και στην ενίσχυση των κινήτρων τους. Γι' αυτόν τον σκοπό, θα πρέπει να εφαρμοστούν FAIR μετρικές καθορισμένες από ανεξάρτητες ερευνητικές κοινότητες, οι οποίες θα μετρούν τη χρησιμότητα των FAIR δεδομένων και ψηφιακών αντικειμένων και θα λειτουργούν συμπληρωματικά των παραδοσιακών μετρικών. Ακόμα θα πρέπει να δοθεί έμφαση στον καθοριστικό ρόλο που μπορούν να διαδραματίσουν οι εκδότες στην εφαρμογή των αρχών FAIR ειδικά στον τομέα της διαχείρισης των δεδομένων (Data Management) (Hill, 2019; Wilkinson et al., 2016).

2.1.9 Χαρακτηριστικά των ερευνητικών δεδομένων στην υγεία

Αξίζει να γίνει μνεία στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των ερευνητικών δεδομένων που διαχειρίζονται οι επαγγελματίες υγείας καθημερινά στην κλινική τους πρακτική και τα επικοινωνούν στους επιστημονικούς κύκλους, όπου δραστηριοποιούνται.

Συγκεκριμένα, η Παγκόσμια Ιατρική Ένωση, ακολουθώντας τον ίδιο άξονα δράσης με τις αρχές ηθικής και το κανονιστικό πλαίσιο της βιοϊατρικής έρευνας, συμπλήρωσε τη Διακήρυξη στο Ελσίνκι, παρέχοντας πρόσθετες αρχές για την ηθική της χρήσης των δεδομένων στις Βάσεις Δεδομένων Υγείας (**Health Databases**) και του βιολογικού υλικού στις Βιολογικές Τράπεζες (**Biobanks**) αντίστοιχα. Η Διακήρυξη της Παγκόσμιας Ιατρικής Ένωσης (World Medical Association, 2016) ορίζει ως Βάσεις Δεδομένων Υγείας «τα συστήματα συλλογής, οργάνωσης και αποθήκευσης των δεδομένων που σχετίζονται με το ιατρικό ιστορικό των ασθενών» και ως Βιολογικές Τράπεζες «τις συλλογές βιολογικού υλικού και σχετικών δεδομένων προερχόμενων από διαφορετικά άτομα». Στην προσπάθεια αυτή υπογραμμίζεται το δικαίωμα των συμμετεχόντων στην έρευνα να αιτούνται τη διόρθωση τυχόν λαθών ή παραλείψεων στα δεδομένα τους ή ακόμα και να αποσύρουν τη συγκατάθεσή τους να παραμείνουν στη βάση δεδομένων οι προσωπικές πληροφορίες που αναγνωρίζονται ή το βιολογικό τους υλικό (Aicardi et al., 2016). Τα δικαιώματα αυτά ευθυγραμμίζονται πλήρως με την πρόσφατη αναθεώρηση του κανονισμού για την προστασία των δεδομένων στην Ευρωπαϊκή Ένωση (European Commission, 2019b).

Ακόμα θίγεται το ζήτημα του προσωπικού χαρακτήρα των δεδομένων, καθώς στο ψηφιακό περιβάλλον οι Βάσεις Δεδομένων Υγείας μπορούν να συνδέονται με βάσεις διαφορετικού περιεχομένου, όπως εμπορικές ή διοικητικές με σκοπό την επέκταση της

χρήσης των δεδομένων. Οπότε θα πρέπει να ορίζεται με πλήρη σαφήνεια η αποστολή των Βάσεων Δεδομένων Υγείας και των Βιολογικών Τραπεζών και να καθορίζονται οι πρακτικές που θα ακολουθούν αναφορικά με τη χρήση των δεδομένων τους, η οποία θα πρέπει να συμβαδίζει με τις αρχές της εν λόγω διακήρυξης. Επίσης πρέπει να διευκρινισθεί, ότι οι όροι «προσωπικά» και «ατομικά» δεδομένα στην ιατρική δεν είναι ταυτόσημοι, γιατί για παράδειγμα, το γενετικό υλικό ενός ατόμου μπορεί να παρέχει πληροφορίες και για άλλα άτομα που ανήκουν στην ίδια οικογένεια (Aicardi et al., 2016).

Γενικότερα, ο μεγάλος όγκος των δεδομένων και ο σχετικά εύκολος τρόπος εξόρυξής τους είναι πιθανόν να δημιουργήσει συσχετισμούς κλινικών δεδομένων. Για αυτό απαιτείται πλέον εποπτεία τόσο για τις νέες τεχνολογίες στην υγεία, όσο και για τα νέα φάρμακα και τις ιατρικές συσκευές. Ταυτόχρονα οι ιατροί θα πρέπει να εξασφαλίζουν τις κατάλληλες αδειοδοτήσεις από τα αρμόδια συμβούλια, γιατί μπορεί ένας ιατρός ανεπαρκώς προετοιμασμένος να βλέπει έναν ασθενή κάθε φορά, ένας λανθασμένος αλγόριθμος όμως, μπορεί να επηρεάσει ταυτόχρονα μεγάλο αριθμό ασθενών (Shah, Steyerberg & Kent, 2018).

Με βάση τα προηγούμενα, η Ευρωπαϊκή Ένωση προσανατολίζεται να δώσει πρόσθετα δικαιώματα αναφορικά με το γενικό κανονισμό προστασίας των δεδομένων, ώστε οι οργανισμοί να μη μπορούν να χρησιμοποιούν δεδομένα χωρίς να έχουν την απαιτούμενη γνώση για το περιεχόμενό τους και ταυτόχρονα το κοινό να μπορεί να ζητά αποζημίωση, όπου αυτό κρίνεται αναγκαίο (Aicardi et al., 2016).

Ακόμα τα δεδομένα που περιέχονται σε μια Βάση Δεδομένων Υγείας ή Βιολογικής Τράπεζας μπορεί να είναι ανώνυμα και μη αναγνωρίσιμα τη στιγμή που οργανώνονται στη βάση, αλλά στο μέλλον να μην μπορούν να διατηρήσουν τον ανώνυμο και μη αναγνωρίσιμο χαρακτήρα τους λόγω της σύνδεσής τους με άλλα σετ δεδομένων. Επομένως ο επαναπροσδιορισμός της πληροφορίας σε τέτοιου είδους βάσεις είναι σχετικός και θα πρέπει να αναθεωρείται τακτικά. Επίσης, υπάρχει διαφορά ανάμεσα στα δεδομένα ή στο υλικό που ανωνυμοποιούνται (anonymized) και στα δεδομένα ή στο υλικό που είναι ανώνυμα (anonymous). Τα πρώτα είναι αναγνωρίσιμα και μετά από μια διαδικασία γίνονται μη αναγνωρίσιμα, ενώ τα δεύτερα δεν είναι αναγνωρίσιμα από την αρχή. Αξίζει να διευκρινισθεί ότι δεν είναι πάντα δεδομένο ότι η ανωνυμοποίηση (anonymization) προάγει τα συμφέροντα των ερευνητών και των συμμετεχόντων σε μια έρευνα (Aicardi et al., 2016).

Γίνεται λοιπόν, αντιληπτό ότι εγείρονται καινούργια ζητήματα στον τομέα της βιοϊατρικής έρευνας που απορρέουν από τα ψηφιακά δεδομένα της υγείας. Σε ένα διαρκώς μεταβαλλόμενο τοπίο συλλογής και χρήσης δεδομένων, δεν αρκεί μόνο η επέκταση της εφαρμογής των ήδη υπαρχόντων κανόνων και αρχών ηθικής, αλλά παράλληλα χρειάζεται η διαχείριση των βάσεων δεδομένων υγείας και των βιολογικών τραπεζών να συνοδεύεται από τις αντίστοιχες κοινωνικές, οικονομικές και ηθικές αλλαγές, ώστε να αναγνωρίζονται οι αλληλοσυνδεδεμένες περιοχές πληροφορίας και να υιοθετούνται κάθε φορά οι κατάλληλες πρακτικές χρήσης τους (Aicardi et al., 2016). Επομένως, οι κατευθυντήριες γραμμές και οι αρχές ηθικής αποκτούν έναν δομικό ρόλο με κοινωνικό πρόσημο τη στιγμή που όλοι επηρεάζονται (ερευνητές, κοινό, συμμετέχοντες στην έρευνα).

2.1.10 Ανοικτά ερευνητικά δεδομένα και επιστήμες υγείας

Είναι κοινώς παραδεκτό ότι ο διαμοιρασμός δεδομένων κυρίως από κλινικές δοκιμές στις επιστήμες υγείας αναβαθμίζει το επίπεδο γνώσης του ασθενούς και βελτιώνει τη δημόσια υγεία. Επιτρέπει την αναπαραγωγή των αποτελεσμάτων και την επαναχρησιμοποίηση παλαιών δεδομένων για τη διεξαγωγή νέων ερευνητικών δράσεων που συμβάλλουν καθοριστικά στην πρόοδο της έρευνας (Fetcher, Friesike & Hebing, 2015).

Δεν αρκεί μόνο η ανάρτηση ενός σετ δεδομένων σε ένα ψηφιακό αποθετήριο. Χρειάζεται αλλαγή συμπεριφοράς, κινήτρων και χρηματοδοτικών μοντέλων (Pisani et al., 2016; Fecher Friesike, & Hebing, 2015). Τα άρθρα ομότιμης αξιολόγησης δεν θα πρέπει να αποτελούν το κύριο μέσο δημοσίευσης, αξιολόγησης και διάθεσης ερευνητικών αποτελεσμάτων. Οι φορείς χρηματοδότησης χρειάζεται να επενδύσουν στο ανθρώπινο κεφάλαιο, καθώς και σε νέα τεχνολογικά επιτεύγματα, προκειμένου να προωθήσουν τον διαμοιρασμό δεδομένων και να αλλάξουν πολιτικές προς όφελος της δημόσιας υγείας. Γι' αυτό ο διαμοιρασμός δεδομένων πρέπει να αποτελέσει αναπόσπαστο μέρος της επιστημονικής συνεργασίας (Pisani et al., 2016).

Η έλλειψη της διαλειτουργικότητας των συστημάτων μεταξύ των ερευνητικών ιδρυμάτων, των νοσοκομείων και των πανεπιστημίων προκαλείται κυρίως από τις διαφορετικές ερμηνείες (ορισμό) στη σημασία των δεδομένων που συλλέγονται. Ακόμα και η λύση του επαναπροσδιορισμού των δεδομένων (data re-identification) και της μεταξύ τους αντιστοίχισης (mapping) στα διαφορετικά συστήματα εγκυμονεί πολλούς κινδύνους ως προς την ορθότητα και την ακρίβεια των παραγόμενων αποτελεσμάτων. Ιδιαίτερη μνεία

γίνεται για τους ηλεκτρονικούς φακέλους υγείας (EHR: Electronic Health Record) ¹¹, οι οποίοι, αν και συνιστούν πολύτιμη πηγή άντλησης δεδομένων, δεν διευκολύνουν λόγω της δομής τους, τη διαδικασία του διαμοιρασμού και της ανάλυσης των δεδομένων τους. Ταυτόχρονα, αλλάζει συχνά η μορφή των δεδομένων με την πρόοδο της τεχνολογίας και τη δοκιμή νέων μεθόδων, γεγονός που καθιστά πολλές φορές δύσκολη τη συμμόρφωση και την επαναχρησιμοποίηση των ιατρικών δεδομένων (**Federer et al., 2015**). Καθώς λοιπόν, η φύση της γνώσης που σχετίζεται με την υγεία διαφοροποιείται και ο όγκος της αυξάνεται συνεχώς, καλούνται πλέον επιτακτικά οι οργανισμοί παροχής υγειονομικής περίθαλψης να επενδύσουν στην απόκτηση των νέων μοντέλων διαχείρισης της γνώσης και στην αξιοποίηση άλλων μορφών επεξεργασίας (deep learning algorithms) και διαχείρισης των ιατρικών ερευνητικών δεδομένων (**Adler Milstein, Nong & Friedman, 2019**).

Είναι γεγονός ότι στη δημόσια υγεία υπάρχει τεράστιος όγκος δεδομένων προς ανάλυση. Κι αυτό γιατί οι ιατρικοί φάκελοι είναι πλέον ευρύτερα προσβάσιμοι και τα δεδομένα των ασθενών συλλέγονται εύκολα με ειδικούς αισθητήρες ακόμα και από φορητές συσκευές. Ειδικά στον τομέα της έρευνας σπάνιων ασθενειών, επιτρέπεται στους επιστήμονες να αντλούν από πληθώρα μελετών στοιχεία που βελτιώνουν τη στατιστική εγκυρότητα και οδηγούν σε ερευνητικά ευρήματα, στα οποία θα ήταν αδύνατον να καταλήξουν οι ερευνητές πριν (**Federer et al., 2015**). Γίνεται λοιπόν, αντιληπτό ότι η συνεργασία των επιστημόνων και ο διαμοιρασμός των δεδομένων καθιστούν πιο αποτελεσματική την ανάλυσή τους και την έρευνα γενικότερα, ιδιαίτερα για τις περιπτώσεις των μαζικών σετ δεδομένων.

Διαπιστώνεται λοιπόν, η ανάγκη επέκτασης και εξειδίκευσης των αρχών FAIR στον τομέα της υγείας (FAIR Health principles), προκειμένου να εφαρμοστούν σε βιολογικό υλικό και σε ιατρικά δεδομένα, με δεδομένο ότι στις επιστήμες ζωής και στην ιατρική είναι έντονο το φαινόμενο του κατακερματισμού και του μικρού βαθμού επαναχρησιμοποίησης των δεδομένων. Επιπλέον για τη συλλογή ιατρικών δεδομένων χρειάζεται εθελοντική συμμετοχή από πληθώρα ατόμων, όπως ιατροί, ασθενείς, δωρητές. Οπότε θα πρέπει να

---

¹¹ Ηλεκτρονικός Φάκελος Υγείας (ΗΦΥ) ορίζεται ως η συστηματοποιημένη συλλογή πληροφοριών του ασθενούς σε ψηφιακή μορφή. Οι ΗΦΥ περιλαμβάνουν μια σειρά δεδομένων, όπως τα δημογραφικά στοιχεία του ασθενούς, το ιατρικό του ιστορικό, τα αποτελέσματα εργαστηριακών εξετάσεων, εικόνες ακτινολογίας κ.α. (https://en.wikipedia.org/wiki/Electronic_health_record).

αναπτυχθούν διαφανείς και συλλογικές πολιτικές από τις ερευνητικές κοινότητες που να συμμορφώνονται απόλυτα με τους κανονισμούς των προσωπικών δεδομένων και ταυτόχρονα να ενισχύουν την εύκολη και άμεση πρόσβαση στα δεδομένα, προκειμένου να διευκολύνεται η επαναχρησιμοποίησή τους. Είναι αναγκαίο να χρησιμοποιηθούν τέτοια τεχνολογικά εργαλεία που να εγγυώνται τη σταθερότητα διαχείρισης των ιατρικών δεδομένων, η οποία είναι θεμελιώδους σημασίας για κάθε ιατρική έρευνα (**Holub et al., 2018**).

Στις επιστήμες υγείας παρατηρείται χαμηλό ποσοστό διαμοιρασμού δεδομένων συγκριτικά με τους άλλους επιστημονικούς κλάδους, πιθανότατα λόγω της προσωπικής φύσης των δεδομένων (**Fetcher Friesike, & Hebing, 2015**) και του ιδιωτικού απορρήτου (**Federer et al., 2015**). Εντούτοις ένα μεγάλο ποσοστό δηλώνει, ότι έχει μοιραστεί δεδομένα απευθείας με συναδέλφους χωρίς τη χρήση αποθετηρίων (**Federer et al., 2015**). Επιπλέον, στη λήψη καθημερινών κλινικών αποφάσεων, οι επιστήμονες υγείας χρησιμοποιούν δεδομένα αναρτημένα από άλλους συναδέλφους με την προϋπόθεση να είναι επιβεβαιωμένα από προηγούμενες μελέτες και να υπάρχει εξοικείωση με το πληροφοριακό σύστημα και τη ροή εργασιών των δεδομένων αυτών, καθώς και με την πρακτική κλινικής τεκμηρίωσης που ακολουθείται (**Zozus, Penning & Hammond, 2019**). Ωστόσο ένα μικρό ποσοστό στην περίπτωση των γενετιστών, δηλώνει διστακτικό στην κοινοποίηση αρνητικών κυρίως ερευνητικών αποτελεσμάτων, γιατί θεωρεί ηθικό χρέος του να προστατεύσει τους συμμετέχοντες στην έρευνα (**Middleton et al., 2016**).

Οι επιστήμονες υγείας θεωρούν δίκαιο το διαμοιρασμό δεδομένων στο πλαίσιο της συνεργασίας με άλλους ερευνητές, όταν υπάρχει σχετική αδειοδότηση από τον δημιουργό των δεδομένων ή προθυμία ανάληψης μέρους του κόστους πρόσκτησης, ανάκτησης ή φροντίδας των δεδομένων (**Tenopir et al., 2011**). Επίσης, δηλώνουν έλλειψη επίγνωσης για τη σημασία που έχει στην πράξη η διαχείριση των μεταδεδομένων. Πολλοί δεν χρησιμοποιούν διεθνή πρότυπα μεταδεδομένων (**Tenopir et al., 2011**) και καταναλώνουν χρόνο για την προετοιμασία τους, γιατί δεν γνωρίζουν τα αποθετήρια που μπορούν να δεχθούν τα δεδομένα αυτά (**Federer et al., 2015**).

Επιπλέον, ο διαμοιρασμός των δεδομένων (data sharing) στις επιστήμες υγείας δεν συνηθίζεται ακόμα στις χώρες με χαμηλό ή μεσαίο εισόδημα, αλλά και στις υπόλοιπες χώρες. Ακόμα διαπιστώνεται ότι δεν υπάρχει επαρκής καθοδήγηση και δεν έχει υιοθετηθεί μια ενιαία πρακτική (**Fetcher Friesike, & Hebing, 2015**).

2.1.11 Χρήση των κοινωνικών δικτύων και επιστήμονες υγείας

Αν και έχει παρατηρηθεί αυξημένη χρήση των κοινωνικών δικτύων (social networks), διαπιστώνεται ότι αυτό δεν συμβαίνει τόσο για την ενίσχυση της συνεργασίας και της επιστημονικής παραγωγικότητας, όσο για την προβολή των ερευνητών και την αύξηση της απήχησης (impact) του έργου τους, αλλά και για την εξασφάλιση της δωρεάν πρόσβασης σε άρθρα μέσω συναδέλφων (**Ware & Mabe, 2015; Noorden, 2014**). Επίσης, οι ερευνητές δεν εμπιστεύονται τα κοινωνικά δίκτυα λόγω έλλειψης εξοικείωσης με τη χρήση τους ή λιγοστού διαθέσιμου χρόνου ενασχόλησης ή γιατί θεωρούν ότι δεν βοηθούν σημαντικά στην καριέρα τους. Πρόσφατη μελέτη διαπιστώνει τη συνειδητή αποστασιοποίηση από την ενεργή συμμετοχή σε κοινωνικά δίκτυα και όχι την έλλειψη εξοικείωσης των επιστημόνων, όπως αναφερόταν σε παλαιότερες έρευνες (**Greifeneder et al., 2018**).

Γενικά υπάρχουν πολλές αντικρουόμενες απόψεις στη διεθνή βιβλιογραφία αναφορικά με την επίδραση της ηλικίας στη χρήση των κοινωνικών μέσων. Μελέτη δείχνει ότι οι νεότεροι σε ηλικία επιστήμονες δηλώνουν πιο σκεπτικοί αναφορικά με την εμπλοκή τους στα κοινωνικά δίκτυα, γιατί φοβούνται πως θα επιδράσει αρνητικά στην επαγγελματική τους πορεία (**Greifeneder et al., 2018**), ενώ σε άλλες μελέτες υπάρχει ο ισχυρισμός για το ακριβώς αντίθετο (**Bowman, 2015; Oladejo, Adelua, & Ige, 2013**). Ακόμα υποστηρίζεται ότι οι μεγαλύτεροι σε ηλικία επιστήμονες σε σχέση με τους νεότερους, χρησιμοποιούν περισσότερο τα κοινωνικά μέσα (**Procter et al., 2010**). Υπάρχουν όμως και μελέτες που δεν εντοπίζουν καμία διαφορά στη συμπεριφορά τόσο των νεότερων όσο και των μεγαλύτερων στην ηλικία επιστημόνων (**Hadgu & Jaschke, 2014; Rowlands et al., 2011**).

Επιπρόσθετα η συμπεριφορά των επιστημόνων επηρεάζεται και από την ακαδημαϊκή βαθμίδα, στην οποία ανήκουν. Έχει παρατηρηθεί ότι οι νεότεροι επιστήμονες που ανήκουν σε χαμηλότερη ακαδημαϊκή βαθμίδα εξαιτίας της πίεσης που αισθάνονται να ακολουθήσουν τα παραδοσιακά μοντέλα ακαδημαϊκής επικοινωνίας και της εντύπωσης που θέλουν να δημιουργήσουν στην επιστημονική κοινότητα, αποθαρρύνονται να χρησιμοποιήσουν τα κοινωνικά μέσα (**Acord & Harley, 2012; Grande et al., 2014**). Ακόμα έχει παρατηρηθεί ότι κυρίως οι άντρες χρησιμοποιούν τα εργαλεία των κοινωνικών μέσων (**Oladejo et al., 2013; Procter et al., 2010**).

Πολλοί επιστήμονες από τις επιστήμες STEM και την ιατρική θεωρούν την ενασχόληση με τα κοινωνικά δίκτυα χάσιμο χρόνου και άλλοι δηλώνουν ότι δεν ταιριάζει με

τις συνήθειες και την κουλτούρα τους (**Greifeneder et al., 2018**), ενώ σημειώνεται ότι νέοι ερευνητές προερχόμενοι κυρίως από τις Ηνωμένες Πολιτείες, είναι πιο θετικά προσκείμενοι στη χρήση των κοινωνικών μέσων, ειδικά όταν αυτά συνδέονται με ονόματα αξιόπιστων ακαδημαϊκών ή παραδοσιακές πηγές πληροφόρησης (**Nicholas et al., 2014**).

Ωστόσο άλλη μελέτη έδειξε ότι στις βιοϊατρικές επιστήμες συγκριτικά με τα υπόλοιπα επιστημονικά πεδία γίνεται μεγαλύτερη χρήση κοινωνικών μέσων (**Fausto et al., 2012**). Οι επιστήμονες ανανεώνουν πιο συχνά το προφίλ τους συγκριτικά με τις ανθρωπιστικές επιστήμες (**Greifeneder et al., 2018**) και παρατηρείται ότι τα άρθρα της βιοϊατρικής είναι πιο διάσημα σε κοινωνικές πλατφόρμες, όπως το facebook (**Haustein Costas & Larivière, 2015**). Ακόμα διαπιστώθηκε ότι στην ιατρική αλλά και στις κοινωνικές επιστήμες θεωρούν τη χρήση του twitter πιο σημαντική συγκριτικά με άλλες επιστήμες. Μάλιστα οι κλινικές μελέτες, οι συστηματικές ανασκοπήσεις και οι μετα-αναλύσεις λαμβάνουν μεγάλο αριθμό tweets, πιθανότατα γιατί το περιεχόμενό τους ενδιαφέρει το ευρύ κοινό (**Costas, Zahedi & Wouters, 2015a; Haustein Costas & Larivière, 2015; Costas, Zahedi & Wouters, 2015b; Andersen & Haustein, 2015**). Υπάρχουν όμως και άλλες μελέτες που δεν διαφοροποιούν καθόλου τη συμπεριφορά των επιστημόνων απέναντι στα κοινωνικά μέσα βάσει του επιστημονικού τους πεδίου (**Priem, Costello & Dzuba, 2012**).

Παρόλο που η κοινωνική δικτύωση θεωρείται βασικό μέσο για τον εκδημοκρατισμό της γνώσης, ωστόσο εντοπίζονται γεωγραφικές και γλωσσικές διακρίσεις. Συγκεκριμένα η αγγλική γλώσσα κυριαρχεί σε όλα τα μπλογκς (blogs) (**Fausto et al., 2012**) και στις αναπτυσσόμενες χώρες παρατηρείται χαμηλό ποσοστό χρήσης των μέσων αυτών (**Alperin, 2014**). Διαπιστώθηκε ότι πολλοί επιστήμονες, αν και έχουν προφίλ σε κοινωνικά δίκτυα δεν το ανανεώνουν συχνά. Οι ερευνητές από τη Μεγάλη Βρετανία και την Γερμανία ανανεώνουν σε εβδομαδιαία ή και μηνιαία βάση τα προφίλ τους σε αντίθεση με ερευνητές από τη Σιγκαπούρη και τις Ηνωμένες πολιτείες που κάνουν ετήσια ανανέωση (**Greifeneder et al., 2018**).

Αξίζει να σημειωθεί ότι τα περιοδικά έχουν υιοθετήσει σε μεγάλο βαθμό τα εργαλεία των κοινωνικών μέσων (**Sugimoto et al., 2017**). Αναφέρεται ενδεικτικά, ότι ένα ποσοστό 80% των περιοδικών έχει λογαριασμό στο facebook (**Boulos & Anderson, 2012**). Μάλιστα πολλά περιοδικά ζητούν από τους συγγραφείς να συντάξουν περιλήψεις κατάλληλες για κοινωνικά μέσα, όπως το twitter, προκειμένου να προωθήσουν το έργο τους (**Darling et al., 2013**). Άλλα ενθαρρύνουν τους συγγραφείς τους να συμμετέχουν

ενεργά στην Wikipedia (**Butler, 2008; Maskalyk, 2014**). Μάλιστα τρία από τα κορυφαία περιοδικά στην ιατρική¹² κάνουν πολύ καλή χρήση της δυνατότητας ανοικτού διαμοιρασμού που παρέχουν τα κοινωνικά μέσα (**Boulos & Anderson, 2012**). Επιπλέον, στην ιατρική παρατηρείται η δημιουργία ηλεκτρονικών κλαμπ (clubs) περιοδικών, όπου συνδυάζεται η προώθηση των άρθρων με τη διαδικασία της ομότιμης αξιολόγησης και είναι εφικτός ο σύγχρονος ή ασύγχρονος σχολιασμός της κοινότητας μετά από τη δημοσίευσή τους. Η πρόσβαση στην ιατρική βιβλιογραφία αρχίζει λοιπόν να πραγματοποιείται μέσα από συνεργατικά μοντέλα ηλεκτρονικής επικοινωνίας και χάνει την αυστηρή ιεραρχική δομή που είχε παλαιότερα (**Leung, Sias-sakos, & Khan, 2015; Mehta & Flickinger, 2014; Topf & Hiremath, 2015**).

Επομένως, συνάγεται το συμπέρασμα ότι τα κοινωνικά μέσα μπορούν να μειώσουν το κενό στην επικοινωνία των ερευνητών και όλων εκείνων που διαμορφώνουν τις πολιτικές στη δημόσια υγεία. Με την καλύτερη δυνατή χρήση των νέων μέσων, οι ερευνητές θα μπορούν να επικοινωνούν τα δεδομένα και τις απαραίτητες αποδείξεις, προκειμένου να επηρεάσουν καθοριστικές αποφάσεις στον τομέα της υγείας και ταυτόχρονα να ενημερώνουν άμεσα και σε σταθερή βάση τους ασθενείς και τις οικογένειές τους για καίρια θέματα υγείας.

2.1.12 Ο ρόλος των εναλλακτικών δεικτών μέτρησης της απήχησης (Alt-metrics)

Στο πλαίσιο ανάπτυξης του κοινωνικού ιστού, έκανε την εμφάνισή της μια πληθώρα εργαλείων και δεικτών (μετρικών) για τα γεγονότα που συντελούνται στα κοινωνικά μέσα (π.χ. επισκέψεις, μεταφορτώσεις – downloads, θεάσεις – views, tweets και retweets, likes κ.λ.π)¹³. Όπως ήταν αναμενόμενο οι δείκτες που εμφανίστηκαν για τον προσδιορισμό της δραστηριότητας στα κοινωνικά μέσα, γρήγορα συνδέθηκαν και με την ακαδημαϊκή δραστηριότητα, δημιουργώντας τις εναλλακτικές μετρικές (Alt-metrics ή Alternative Metrics) (**Adie & Roe, 2013**). Αν και ο όρος χρησιμοποιείται ευρέως, ωστόσο δέχτηκε έντονη κριτική (**Ronald & Fred, 2013**), γιατί δεν έχει καθόλου διαχρονική ισχύ, καθώς κάτι εναλλακτικό σήμερα (alt από το alternative) δεν σημαίνει ότι θα είναι εναλλακτικό και στο

---

¹² New England Journal of Medicine (NEJM), the Lancet, Journal of the American Medical Association (JAMA).

¹³ Οι πιο δημοφιλείς συλλέκτες και συσσωρευτές τέτοιων δεδομένων είναι τα: altmetric.com, Plum Analytics, ImpactStory (formely Total-Impact) και τα PLoS article level metrics.

μέλλον. Έτσι υιοθετήθηκε ο γενικός όρος «μετρική κοινωνικών μέσων» (social media metrics) στον οποίο εντάσσονται και τα altmetrics (**Haustein et al., 2014**).

Από τη βιβλιογραφική επισκόπηση προκύπτει ότι η μετρική των κοινωνικών μέσων, όπως τα altmetrics αποτελούν συμπληρωματική και όχι εναλλακτική μορφή μετρικών. Κι αυτό γιατί τα άρθρα και τα ερευνητικά δεδομένα σπάνια δημοσιεύονται ή είναι προσβάσιμα στις πλατφόρμες των κοινωνικών μέσων. Επιπλέον, υπάρχουν διαφορές μεταξύ των εργαλείων συσσώρευσης που χρησιμοποιούνται στα altmetrics, οπότε τίθεται και ζήτημα αξιοπιστίας των αποτελεσμάτων (**Peters et al., 2016**). Δεν αποδεικνύεται σημαντικός συσχετισμός του αριθμού των παραπομπών με τα αποτελέσματα των altmetrics. Παρόλα αυτά μια πρόσφατη μελέτη περιορισμένη σε άρθρα με μεγάλο αριθμό αναφορών στην αγγλική γλώσσα, αποδεικνύει συσχετισμό των παραπομπών με τα αποτελέσματα των altmetrics (**Azer & Azer, 2019**). Παρατηρείται μια έντονη ετερογένεια, καθώς διαφορετικοί συσσωρευτές συλλέγουν δεδομένα από διαφορετικές πηγές με μόνη κοινή σύμπλευση αυτή των altmetrics σε επίπεδο άρθρου (**Fenner, 2013**). Η ετερογένεια αυτή επιτρέπει μια μεγάλη ποικιλία σε μετρήσεις του αντίκτυπου της επιστημονικής εκδοτικής δραστηριότητας, με αποτέλεσμα να μην μπορούν να προκύψουν γενικά συμπεράσματα για τη χρήση και τη συμβολή των κοινωνικών μέσων στην ακαδημαϊκή εκδοτική παραγωγή.

Το μεγαλύτερο πλεονέκτημα των altmetrics είναι η δυνατότητά τους να μετρούν τον ευρύτερο αντίκτυπο μιας έρευνας πέρα από το αυστηρό επιστημονικό πλαίσιο. Επιπλέον, οι μετρικές υπολογίζονται για διάφορες μορφές επιστημονικού περιεχομένου (π.χ. σετ δεδομένων, αλγόριθμους, κώδικα) και όχι μόνο δημοσιεύσεων, με μεγάλη ταχύτητα, τα αποτελέσματα των οποίων μπορούν να χρησιμοποιηθούν ελεύθερα από τον τελικό χρήστη. Με αυτόν τον τρόπο οι ερευνητές μπορούν εύκολα και άμεσα να έρθουν σε επαφή με τους συνεργάτες τους και να αναπτύξουν άμεση αλληλεπίδραση με περισσότερους αναγνώστες και δη νεότερους, καλλιεργώντας το έδαφος για καινοτόμες ιδέες (**Jaffe et al., 2017**). Συνάγεται λοιπόν το συμπέρασμα, ότι τα κοινωνικά μέσα ενίσχυσαν κυρίως την ανεπίσημη επικοινωνία μεταξύ των επιστημόνων και συνετέλεσαν σε έναν βαθμό στη γεφύρωση της κοινωνίας με την ακαδημαϊκή κοινότητα.

Από την άλλη μεριά, υπάρχει έντονος προβληματισμός για την εμπορευματοποίηση των κοινωνικών μέσων, γεγονός που εκλείπει από τον χώρο της βιβλιομετρίας. Επιπλέον, η ποιότητα των δεδομένων που συλλέγονται στα κοινωνικά μέσα είναι αμφιλεγόμενη, καθώς

δεν είναι σαφές τι μετρούν κάθε φορά. Επίσης, δεν υπάρχουν έρευνες που να πιστοποιούν την εγκυρότητα και την αξιοπιστία των altmetrics με αποτέλεσμα να μπορούν εύκολα να παραποιηθούν τα αποτελέσματά τους. Το σύστημα ανταμοιβής των κοινωνικών μέσων ναί μεν δίνει κίνητρα στους ερευνητές να τα χρησιμοποιούν περισσότερο, προσδίδουν όμως, μορφή παιχνιδιού στις ερευνητικές δραστηριότητες, μετατοπίζοντας έτσι τον στόχο τους σε μεγάλο βαθμό (Sugimoto et al., 2017). Γι' αυτό και συνιστούν μια ανεπίσημη διαδικασία ομότιμης αξιολόγησης και λειτουργούν συμπληρωματικά της παραδοσιακής βιβλιομετρίας (Bornmann, 2014). Χαρακτηριστικά αναφέρεται ότι το 85% των ερευνητικών δεδομένων δεν έχει παραπομπές (citations) και το ποσοστό των ερευνητικών δεδομένων με αναφορά στα altmetrics είναι ακόμη χαμηλότερο με ανοδικές τάσεις μόλις την τελευταία δεκαετία.

Τέλος αξίζει στο σημείο αυτό να τονισθεί ότι τα προϊόντα έρευνας με DOI (digital object identifier)¹⁴ συγκεντρώνουν περισσότερες αναφορές από τα προϊόντα με URL (uniform resource locator), γιατί τα DOI είναι μόνιμοι προσδιοριστές με δυνατότητες βέλτιστης διασύνδεσης μεταξύ των πηγών των δεδομένων (Peters et al., 2016).

2.1.13 Ομότιμη Αξιολόγηση (Peer Review)

Παρόλο που τα τελευταία χρόνια συντελούνται ριζικές αλλαγές στον τομέα της επιστημονικής επικοινωνίας και της εκδοτικής παραγωγής, το σύστημα ομότιμης αξιολόγησης (peer review) εξακολουθεί να θεωρείται το κυριότερο κριτήριο για την ποιότητα μιας δημοσίευσης (Nicholas et al., 2015). Κι αυτό γιατί υπάρχει η πεποίθηση μεταξύ των επιστημόνων ότι η δημοσίευση του έργου τους σε περιοδικά που ακολουθούν το μοντέλο της ομότιμης αξιολόγησης είναι η καταλληλότερη επιλογή, ιδίως για τους επιστήμονες που δεν έχουν ακόμα καταξιωθεί επαγγελματικά (Tenopir et al., 2016; Rowley et al., 2017).

Ειδικότερα οι επιστήμονες υγείας σύμφωνα με την έρευνα PEER D4, δημοσιεύουν τα περισσότερα άρθρα με ομότιμη αξιολόγηση (peer reviewed articles) συγκριτικά με τις

---

¹⁴ Το DOI είναι ένας μόνιμος προσδιοριστής που αποτελείται από αριθμούς, γράμματα και σύμβολα, τα οποία χρησιμοποιούνται για τη μόνιμη αναγνώριση ενός άρθρου ή τεκμηρίου και τη σύνδεσή του με τον ιστό. Το URL σε αντίθεση με το DOI είναι προσδιοριστής κυρίως ιστοσελίδων και για αυτό μπορεί να διαγραφεί ή να τροποποιηθεί ανά πάσα στιγμή (<https://en.wikipedia.org/wiki/URL>, https://en.wikipedia.org/wiki/Digital_object_identifier, <https://www.crossref.org/blog/urls-and-fois-a-complicated-relationship/>).

άλλες επιστήμες και αποδεικνύεται ότι χρησιμοποιούν στην έρευνά τους κυρίως επιστημονικά περιοδικά και αναφορές συγκριτικά με τους συναδέλφους τους σε άλλα επιστημονικά πεδία (Fry et al., 2010; Fry et al., 2011). Επίσης, διαπιστώνεται ότι προτιμούν περιοδικά ανοικτής πρόσβασης που υιοθετούν το ίδιο σύστημα ομότιμης αξιολόγησης με τα «παραδοσιακά» περιοδικά (Poltronieri et al., 2013).

Σημειώνεται ότι το σύστημα ομότιμης αξιολόγησης εφαρμόστηκε επίσημα στα επιστημονικά περιοδικά μόλις τη δεκαετία του '60, παρόλο που χρησιμοποιόταν ήδη με διάφορους τρόπους τα τελευταία 350 χρόνια (Burley et al., 2017). Υπάρχουν τρεις κύριες μορφές ομότιμης αξιολόγησης: α) η «τυφλή» (blind peer review), της οποίας οι αξιολογητές γνωρίζουν τους συγγραφείς, αλλά οι συγγραφείς δεν γνωρίζουν τους αξιολογητές εκτός αν οι τελευταίοι δεχθούν να υπογράψουν την αναφορά τους, β) η «διπλά τυφλή» (double-blind peer review), της οποίας οι συγγραφείς δεν γνωρίζουν τα ονόματα των αξιολογητών τους και αντίστροφα και γ) η ανοικτή ομότιμη αξιολόγηση (open peer review) κατά την οποία το κύριο χαρακτηριστικό είναι ότι δημοσιεύεται ολόκληρη η συζήτηση της αξιολόγησης με σκοπό τη μέγιστη δυνατή διαφάνεια (Tennant et al., 2017).

Επιπρόσθετα, εφαρμόζεται η αξιολόγηση διπλού σταδίου με δηλωμένες αναφορές (registered reports) και η ομότιμη αξιολόγηση γνωστή ως “peer review by endorsement (PRE)”. Στην αξιολόγηση διπλού σταδίου αρχικά αξιολογούνται τα ερευνητικά ερωτήματα και η μεθοδολογία, όπως ακριβώς γίνεται και με τις κλινικές δοκιμές και μόλις κριθούν ποιοτικά επαρκή, τότε η έρευνα μπορεί να δημοσιευτεί. Όταν ολοκληρωθεί το χειρόγραφο, τότε περνάει στο δεύτερο στάδιο αξιολόγησης, κατά το οποίο επιβεβαιώνεται ότι τα δεδομένα και η ανάλυση έχουν συμμορφωθεί πλήρως με τη μεθοδολογία που αρχικώς περιγράφηκε (Tennant et al., 2017).

Στην περίπτωση του “peer review by endorsement” καλείται ο συγγραφέας να ζητήσει από συναδέλφους του να κρίνουν την καταλληλότητα της έρευνάς του, πριν από την υποβολή της για δημοσίευση. Οι ταυτότητες των αξιολογητών και οι προτάσεις (endorsements) τους κοινοποιούνται μαζί με το χειρόγραφο της έρευνας προς αποφυγή μεροληπτικών προσεγγίσεων και προκατάληψης. Θεωρείται αξιόπιστη, γρήγορη και αποτελεσματική, εναλλακτική μορφή δημοσίευσης (Velterop, 2015).

Η διαδικασία ομότιμης αξιολόγησης δεν είναι ελεύθερη από κοινωνικές προκαταλήψεις και μεροληπτικές προσεγγίσεις. Το ζήτημα λοιπόν, έγκειται σε ποιο βαθμό εκτείνονται αυτές. Έχουν εντοπιστεί αδυναμίες αναφορικά με την ποιότητα του

περιεχομένου της αξιολόγησης και τον βαθμό αξιοπιστίας εξαιτίας των συχνών ή και των ανύπαρκτων αποκλίσεων στη βαθμολόγηση μεταξύ των αξιολογητών (Lee et al., 2013; Rodgers, 2017; Tennant et al., 2017). Επιπλέον αναφέρονται συντηρητικές προσεγγίσεις και παρατηρείται επιστημονική ανεπάρκεια αναφορικά με τα διεπιστημονικά ερευνητικά θέματα (Lee et al., 2013). Υπάρχουν ακόμα προκαταλήψεις που βασίζονται στα κοινωνικά κριτήρια του εκάστοτε ερευνητή, με απατέλεσμα να παρατηρούνται φαινόμενα, όπως αυτό της ελλιπούς εκπροσώπησης των γυναικών (Helmer et al., 2017).

Επίσης, έχει παρατηρηθεί ότι τα δημοσιευμένα επιστημονικά άρθρα έχουν αξιολογηθεί και απορριφθεί αρκετές φορές πριν από την τελική τους δημοσίευση. Γεγονός που αυξάνει πολύ τον αριθμό υποβολής των δημοσιεύσεων και μπορεί να αποβεί επιζήμιο για την ποιότητα της διαδικασίας της ομότιμης αξιολόγησης (Kangas & Hujala, 2015).

Είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι γίνεται μεγάλη συζήτηση για το επίπεδο της ανωνυμίας ή της επωνυμίας που πρέπει να τηρείται στη διαδικασία της ομότιμης αξιολόγησης. Πολλοί πιστεύουν ότι η επωνυμία εμποδίζει τη διαφάνεια, ευνοεί τη μεροληψία και τη σύγκρουση συμφερόντων (Boldt, 2011; Cope & Kalantzis, 2009; Fitzpatrick, 2010; Janowicz & Hitzle, 2012; Lipworth et al., 2011; Mulligan et al., 2013), ενώ υπάρχει και η άποψη ότι μπορεί να αποτρέψει τυχόν απρεπείς συμπεριφορές, γιατί οι καταξιωμένοι αξιολογητές δεν θέλουν να διακινδυνεύσουν τη φήμη τους (Tennant et al., 2017). Από την άλλη μεριά, η ανωνυμία μπορεί να ενισχύσει την αυστηρότητα και την εντιμότητα στην αξιολόγηση της μελέτης, καθώς οι αξιολογητές δεν φοβούνται για τυχόν αρνητικές συνέπειες που απορρέουν από την κριτικής τους (Lee et al., 2013; Eve, 2013). Επίσης, θεωρείται ότι προστατεύει τους νέους επιστήμονες από τυχόν αυστηρή ή ακόμα και προσβλητική συμπεριφορά των μεγαλύτερων σε ηλικία και καταξιωμένων συναδέλφων τους (Rodríguez-Bravo et al., 2017). Τα περιοδικά ωστόσο, στην προσπάθεια τους να προστατέψουν την ταυτότητα των αξιολογητών τους, πολλές φορές χάνουν ένα μέρος του κύρους της διαδικασίας αξιολόγησης που ακολουθούν, καθώς οι ερευνητές-συγγραφείς μπορούν μόνο να μαντέψουν τους αξιολογητές τους (Tennant et al., 2017).

Αξιοσημείωτο είναι επίσης, το γεγονός ότι οι αξιολογητές κερδίζουν την αναγνώριση μέσα από τη διαδικασία της ομότιμης αξιολόγησης, αλλά είναι πλέον πολλοί λίγοι συγκριτικά με τον αριθμό των άρθρων που παράγονται και δεν έχουν λάβει την κατάλληλη εκπαίδευση για την εν λόγω διαδικασία (Fox, Albert & Vines, 2017; Gropp et al.,

2017). Στη βιοϊατρική αναφέρεται ενδεικτικά ότι το 20% των ερευνητών αξιολογούν το 75-95% του συνόλου των ανασκοπήσεων (Kovanis et al., 2016).

2.1.14 Ανοικτή Ομότιμη Αναθεώρηση (Open Peer Review)

Προκειμένου λοιπόν, το σύστημα της ομότιμης αξιολόγησης να συμβαδίσει με τις νέες εξελίξεις που υπαγορεύει η Ανοικτή Επιστήμη και να αντιμετωπιστούν οι αδυναμίες του, έχουν γίνει καινοτόμες προσπάθειες αποσύνδεσής του από την παραδοσιακή μορφή. Η προσπάθεια αυτή θα συντελέσει παράλληλα, στη μείωση της εμπορευματοποίησης των εθελοντικών υπηρεσιών των επιστημόνων-αξιολογητών από τους εκδοτικούς οίκους (Tennant et al., 2017).

Συγκεκριμένα για την επίτευξη της αποσύνδεσης αυτής, έχει επιχειρηθεί η υιοθέτηση του συστήματος ομότιμης αξιολόγησης των κορυφαίων σε αναφορά επιστημονικών άρθρων και η εφαρμογή του πρωτοκόλλου “publish first, filter later” σύμφωνα με το οποίο γίνεται πρώτα η δημοσίευση των ερευνητικών αποτελεσμάτων και μετά η ομότιμη αξιολόγηση (Tennant et al., 2017).

Ουσιαστικά η Ανοικτή Ομότιμη Αξιολόγηση (OPR) είναι ο όρος που περιλαμβάνει όλους τους διαφορετικούς τρόπους με τους οποίους μπορεί η Ανοικτή Επιστήμη να υιοθετήσει και να προσαρμόσει τα μοντέλα της ομότιμης αξιολόγησης. Συγκεκριμένα περιλαμβάνει τις Ανοικτές Ταυτότητες (Open Identities), τις Ανοικτές Αναφορές (Open Reports), την Ανοικτή Συμμετοχή της επιστημονικής κοινότητας (Open Participation), τον Ανοικτό Διάλογο (Open Interaction) μεταξύ των συγγραφέων και των αξιολογητών, την Ανοικτή Προ-Επισκόπηση Χειρογράφων (Open Pre-Review Manuscripts, όπως στο arXiv), τον Ανοικτό Τελικό Σχολιασμό (Open Final-Version Commenting), τις Ανοικτές Πλατφόρμες (Open Platforms “Decoupled Review”) εκτός από τους ιστοτόπους των περιοδικών (Ross-Hellauer, 2017). Αξίζει να σημειωθεί, ότι οι επιστήμονες των STEM και της ιατρικής φαίνεται να εστιάζουν περισσότερο στις ανοικτές ταυτότητες και στις ανοικτές αναφορές, όταν προσδιορίζουν τον όρο της Ανοικτής Ομότιμης Αξιολόγησης (Ross-Hellauer, 2017).

Παράλληλα με τις πλατφόρμες των προδημοσιεύσεων, κυκλοφόρησαν και τα “overlay journals”, στα οποία η ομότιμη αξιολόγηση γίνεται γρήγορα, με χαμηλό κόστος και εύκολα μετά την αρχική δημοσίευση των άρθρων. Ο όρος “overlay” χρησιμοποιείται, γιατί τα άρθρα παραμένουν στην πλατφόρμα arXiv σε κατάσταση “peer reviewed” και τα

περιοδικά μετά τη δημοσίευση των άρθρων, παραπέμπουν στις προδημοσιευμένες εκδοχές του άρθρου που υπάρχουν στην πλατφόρμα (**Gibney, 2016**).

Επιπλέον, έγινε προσπάθεια προτυποποίησης της περιγραφής των δραστηριοτήτων της Ανοικτής Ομότιμης Αξιολόγησης, η οποία σε συνδυασμό με τον μοναδικό προσδιοριστή της ταυτότητας του ερευνητή (orcid)¹⁵ βοηθάει να αναγνωρισθεί και εν τέλει να «ανταμειφθεί» η εργασία των αξιολογητών. Παραδείγματα τέτοιας προσπάθειας αποτελούν πλατφόρμες που παρέχουν έναν ημιαυτόματο μηχανισμό επίσημης αναγνώρισης και ανταμοιβής των αξιολογητών πριν και μετά από κάποια δημοσίευση¹⁶. Διευρενάται ακόμα, στο μέλλον ο αξιολογητής να έχει τη δυνατότητα να σχολιάσει απευθείας στο χειρόγραφο προς αξιολόγηση (inline reviewing), αποκτώντας μια διαδραστική σχέση με το κείμενο. Επιπλέον από τον Δεκέμβριο του 2018, μεγάλοι εκδοτικοί οίκοι (π.χ. Frontiers) ενσωματώνουν την Τεχνητή Νοημοσύνη (Artificial Intelligence-AI) σε πλατφόρμες ομότιμης αξιολόγησης (AIRA-artificial intelligence review assistance), προκειμένου να διευκολύνουν τη ροή εργασιών και γενικότερα τη διαχείριση του χειρογράφου, εξοικονομώντας χρόνο και βοηθώντας ουσιαστικά στη διαδικασία αξιολόγησης με τη διασφάλιση της ποιότητας του χειρογράφου. Τέλος, η ενσωμάτωση της Τεχνητής Νοημοσύνης στη διαδικασία ομότιμης αξιολόγησης μπορεί να βοηθήσει στη σωστή αντιστοίχιση ερευνητή-αξιολογητή και χειρογράφου μέσα από τη διασταύρωση δεδομένων των χειρογράφων και των βιβλιογραφικών βάσεων (π.χ. Scopus, GoogleScholar) (**Pool, 2020**).

Στα βιοϊατρικά περιοδικά διαπιστώθηκε ότι η ανοικτή ομότιμη αξιολόγηση βελτίωσε την ποιότητα και μείωσε τα ποσοστά απόρριψης, αλλά δεν επηρέασε τον χρόνο ανταπόκρισης των αξιολογητών (**Kangas & Hujala, 2015**). Από την άλλη μεριά, τα μοντέλα της «μονής ή διπλά τυφλής ομότιμης αξιολόγησης» (single / double blind peer review), αν

---

¹⁵ Πρόκειται για τον μόνιμο, ψηφιακό προσδιοριστή της ταυτότητας του εκάστοτε ερευνητή που τον διακρίνει από τους άλλους και τον συνδέει αυτόματα με τις βασικές ροές της ερευνητικής του εργασίας, όπως το χειρόγραφο, διασφαλίζοντας με τον τρόπο αυτό την αναγνώριση της εργασίας του.

¹⁶ Όπως η πλατφόρμα “rublons”. Παρόμοιες πλατφόρμες είναι η “Academic karma” και η “ScienceOpen”.

και προτιμώνται περισσότερο (Baggs et al., 2008), είναι πιο δύσκολα στην εφαρμογή τους και δεν αποδεικνύεται ότι βελτιώνουν την ποιότητα των ερευνών, την ταχύτητα της αξιολόγησης και τα ποσοστά αποδοχής μιας εργασίας (Tennant, 2017; Bruce et al., 2016).

Σε κάθε περίπτωση γίνεται αντιληπτό ότι τα συστήματα που υποστηρίζουν τη διαδικασία της ομότιμης αξιολόγησης θα πρέπει να είναι ευέλικτα και να ανταποκρίνονται αποτελεσματικά στα θέματα διαχείρισης της ανωνυμίας και γενικότερα των ταυτοτήτων των ερευνητών που συμμετέχουν στη διαδικασία αξιολόγησης, ώστε να μπορούν οι εκάστοτε ερευνητικές κοινότητες να τα προσαρμόσουν εύκολα στις ανάγκες τους (Nobarany & Booth, 2016).

Υπάρχουν προτάσεις, οι ομότιμες αξιολογήσεις να υιοθετήσουν τον τρόπο λειτουργίας εγχειρημάτων όπως: Wikipedia, Amazon, Github (κοινωνική πλατφόρμα ανοικτού κώδικα για την προώθηση συνεργασίας) και Reddit (κοινωνική πλατφόρμα ανοικτού κώδικα, όπου ο χρήστης υποβάλλει σχόλια που ταξιθετούνται θεματικά σε υποκατηγορίες), με σκοπό τον εκδημοκρατισμό της διαδικασίας αξιολόγησης. Ακόμα για τη μεγαλύτερη ανταμοιβή των αξιολογητών, προτείνεται η εφαρμογή της τεχνολογίας “blockchain” με σύστημα ανταμοιβής του τύπου των “science coins”. Οι ερευνητικές κοινότητες μπορούν να ορίσουν μια ομάδα συντονιστών (moderators) που θα έχει τον ίδιο ρόλο, όπως οι εκδότες (Tennant et al., 2017). Επιπλέον, μπορούν να χρησιμοποιηθούν παρόμοιες πλατφόρμες με αυτήν των θετικών επιστημών (arXiv.org), έτσι ώστε αυτές να αποτελέσουν τον χώρο ανάρτησης των υπό συζήτηση άρθρων και να συμβάλλουν στην αποτελεσματικότερη αξιολόγηση τους μέσα από την εύκολη πρόσβαση που εξασφαλίζουν στις επιστημονικές κοινότητες (Poschl , 2010).

Σημαντική είναι επίσης, η πρόσβαση και διατήρηση των δεδομένων των ομότιμων αξιολογήσεων έτσι, ώστε να διασφαλίζεται η διαφάνεια της όλης διαδικασίας και η δυνατότητα ανάκτησης του περιεχομένου ανεξάρτητα από την πολιτική του εκδότη (Beck et al., 2018).

Στον αντίποδα της προσπάθειας αποσύνδεσης της ομότιμης αξιολόγησης από την παραδοσιακή μορφή της, βρίσκεται το γεγονός, ότι οι περισσότερες ανοικτές αξιολογήσεις είναι δύσκολο να εντοπιστούν και να διατεθούν για επαναχρησιμοποίηση, επειδή αποτελούν μέρος των υπηρεσιών που παρέχονται μετά τη δημοσίευση. Ταυτόχρονα η έμπρακτη υιοθέτηση και εφαρμογή της Ανοικτής Ομότιμης Αξιολόγησης, τόσο από την πλευρά των ερευνητών, όσο και των εκδοτών είναι σχεδόν ανύπαρκτη, παρόλο που είναι

θετικά διακείμενοι στις γενικές αρχές (Ross-Hellauer,2017). Επίσης δεν υπάρχουν ακόμα επαρκείς αποδείξεις για την υπεροχή του νέου ανοικτού μοντέλου αναθεώρησης και ταυτόχρονα παρατηρείται αδιαφορία εκ μέρους των επιστημονικών κοινοτήτων και κοινωνική αδράνεια ως απόρροια των περιορισμένων κινήτρων και της έλλειψης δοκιμασμένων πρακτικών (Kovanis et al., 2017).

Είναι σημαντικό λοιπόν να δοθούν επαρκή κίνητρα για την εμπλοκή περισσότερων επιστημόνων στη διαδικασία αξιολόγησης και να αναγνωρισθεί η αξία του έργου τους από τις επιστημονικές κοινότητες. Οι τελευταίες θα πρέπει να εκμεταλλευτούν τις ευκαιρίες συνεργασίας με όλους τους ενδιαφερόμενους, προκειμένου να δημιουργήσουν ένα ανοικτό σύστημα που θα καλύπτει τις ανάγκες τους και θα συμβάλλει στον εκδημοκρατισμό της επιστημονικής γνώσης.

Καταλήγουμε λοιπόν στο συμπέρασμα, ότι οι τεχνολογικές αλλαγές και τα νέα κανάλια επιστημονικής επικοινωνίας βοήθησαν να αποκαλυφθούν οι αδυναμίες του παραδοσιακού εμπορικού μοντέλου της επιστημονικής εκδοτικής παραγωγής, καθώς και του συστήματος ομότιμης αξιολόγησης (Eve, 2013). Το γεγονός αυτό πυροδότησε εντατικές προσπάθειες για την ανεύρεση και υιοθέτηση ενός νέου ανοικτού, πιο δημοκρατικού μοντέλου επιστημονικής επικοινωνίας και εκδοτικής παραγωγής που θα βασίζεται κυρίως στη δυναμική της συνεργασίας των μελών της κοινότητας, γιατί τελικά όπως επιβεβαιώνει και η Kathleen Fitzpatrick (2011) «ένα σύστημα που χρειάζεται προσεκτική εφαρμογή της τεχνολογίας, έχει περισσότερο κοινωνικό και όχι τεχνικό χαρακτήρα».

Κεφάλαιο 3. Μεθοδολογία – Ερωτηματολόγιο

3.1 Στόχος της Έρευνας και Μεθοδολογία

Μετά από τη σύντομη παρουσίαση και ανάλυση των νέων μοντέλων της επιστημονικής δημοσίευσης, καθώς και την περιγραφή των τρεχουσών τάσεων με έμφαση στις επιστήμες υγείας, ακολουθεί η διαδικασία διερεύνησης του βαθμού επίδρασης και αποδοχής των νέων αυτών μοντέλων αξιολόγησης και διάθεσης των επιστημονικών εκδόσεων μεταξύ των επιστημόνων υγείας στην Ελλάδα. Η διερεύνηση αυτή στοχεύει στη διαμόρφωση γόνιμων συμπερασμάτων που θα συμβάλλουν ουσιαστικά στην ανάπτυξη στρατηγικής για την αποτελεσματική προσέγγιση των επιστημόνων, προκειμένου να επιτευχθεί η ευρύτερη δυνατή διάδοση και εφαρμογή των αρχών της Ανοικτής Επιστήμης.

Για τον σκοπό αυτόν, κρίθηκε σκόπιμο να διεξαχθεί ποσοτική έρευνα με τη σύνταξη ερωτηματολογίου, όσο το δυνατόν πιο περιεκτικού και σύντομου, ώστε να μπορεί να απαντηθεί γρήγορα και να αποτυπώνει με τη μεγαλύτερη δυνατή ακρίβεια τη στάση των επιστημόνων υγείας, αναφορικά με τη χρήση των νέων εργαλείων και την επίδραση που μπορεί αυτά να έχουν στον τρόπο διάδοσης και δημοσίευσης του επιστημονικού τους έργου.

3.2 Συγκρότηση δείγματος - Συλλογή δεδομένων

Το δείγμα πληθυσμού, στο οποίο απευθύνεται το ερωτηματολόγιο, αποτελείται από επιστήμονες υγείας και πιο συγκεκριμένα από ακαδημαϊκούς ιατρούς, ιατρούς του Εθνικού Συστήματος Υγείας (ΕΣΥ), ειδικευόμενους ιατρούς, νοσηλευτικό και παραϊατρικό προσωπικό (π.χ. βιοχημικοί, μοριακοί βιολόγοι, χημικοί, μικροβιολόγοι, διαιτολόγοι), μεταπτυχιακούς φοιτητές της ιατρικής, νοσηλευτικής και διαιτολογίας και διατροφής και γενικότερα επιστημονικούς συνεργάτες - ερευνητές στο πεδίο της Ιατρικής επιστήμης. Οι συμμετέχοντες στην έρευνα διατηρούν ή διατηρούσαν εργασιακή σχέση με το Γ.Ν.Α. «Ιπποκράτειο» και είναι χρήστες της Βιβλιοθήκης του Γ.Ν.Α. «Ιπποκράτειο». Θεωρήθηκε σκόπιμο να μην συμπεριληφθούν οι φοιτητές στους αποδέκτες της έρευνας, γιατί δεν έχουν προλάβει να αναπτύξουν ακόμα επιστημονικό έργο και γενικότερα να εμπλακούν ενεργά στις διαδικασίες της επιστημονικής δημοσίευσης και διάθεσης επιστημονικού έργου.

Η συλλογή των δεδομένων πραγματοποιήθηκε κυρίως με τη διαδικασία ηλεκτρονικής αποστολής του ερωτηματολογίου από την πλατφόρμα του λογισμικού LimeSurvey. Σε πολλές περιπτώσεις όμως, το ερωτηματολόγιο συμπληρώθηκε χειρόγραφα στη βιβλιοθήκη του Νοσοκομείου, γιατί δεν υπήρχαν επαρκή στοιχεία (π.χ. διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου) ή η απαιτούμενη εξοικείωση εκ μέρους των συμμετεχόντων, ώστε να συμπληρώσουν ηλεκτρονικά το ερωτηματολόγιο.

Αξίζει να σημειωθεί, ότι η επιστημονική κοινότητα στην οποία απευθύνθηκε το ερωτηματολόγιο, έδειξε έντονο ενδιαφέρον για το θέμα της έρευνας και σε αρκετές περιπτώσεις, αναπτύχθηκε γόνιμος διάλογος, κατά τον οποίο πολλοί χρήστες της βιβλιοθήκης με αφορμή το ερωτηματολόγιο, ζήτησαν να ενημερωθούν πιο διεξοδικά και να λύσουν απορίες για όλους σχεδόν τους θεματικούς άξονες της παρούσας έρευνας (Περιοδικά Ανοικτής Πρόσβασης, Ανοικτή Ομότιμη Αξιολόγηση, Ανοικτά Ερευνητικά Δεδομένα, Εναλλακτικές Μετρικές ή Altmetrics), καθώς και για επιμέρους ερωτήματα-δηλώσεις που εμπεριέχονται στο ερωτηματολόγιο, όπως το εργαλείο διαχείρισης βιβλιογραφικών παραπομπών Mendeley και το ερευνητικό αποθετήριο ResearchGate.

3.3 Κατασκευή Ερευνητικού Εργαλείου

Για την σαφέστερη αποτύπωση των απόψεων των επιστημόνων υγείας, συντάχθηκε δομημένο ερωτηματολόγιο, το οποίο βασίστηκε σε ερωτήσεις που συμπεριλήφθησαν στην έρευνα του εκδοτικού οίκου Taylor & Francis 2014 (**Frass et al., 2014**), καθώς και σε ερωτήσεις και στοιχεία άλλων ερευνών (**Hernández-Borges et al., 2006; Dallmeier-Tiessen et al., 2014; Vlachaki, 2015**). Έγινε επεξεργασία, τροποποίηση και γενικότερα προσαρμογή των ερωτήσεων στις παραμέτρους της εν λόγω έρευνας έτσι, ώστε να μπορούν να απαντηθούν άμεσα, εύκολα και με το μέγιστο δυνατό βαθμό ακρίβειας.

Η δομή του ερωτηματολογίου εκτείνεται σε 6 ενότητες με την ακόλουθη διάρθρωση:

- Ενότητα 1-Υβριδικά Περιοδικά
- Ενότητα 2- Ανοικτή Ομότιμη Αξιολόγηση και Ανοικτές Αναφορές
- Ενότητα 3-Ανοικτά Ερευνητικά Δεδομένα
- Ενότητα 4- Εναλλακτικές Μετρικές ή Altmetrics
- Ενότητα 5-Κριτήρια επιλογής μέσου δημοσίευσης
- Ενότητα 6-Δημογραφικά στοιχεία

Οι ενότητες διαμορφώθηκαν με βάση τους κύριους θεματικούς άξονες της παρούσας εργασίας, η σκιαγράφηση των οποίων πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο της βιβλιογραφικής επισκόπησης και αποτελούνται από 1 έως και 3 ερωτήσεις η καθεμιά.

Ακόμα, κρίθηκε απαραίτητη για τη διασφάλιση της κατανόησης των ερωτήσεων και των απαντήσεων-επιλογών, καθώς και για την αποφυγή τυχόν παρανοήσεων, η παράθεση σύντομων ορισμών σε κάθε ενότητα του ερωτηματολογίου διατυπωμένων με εύληπτο τρόπο, έτσι ώστε να εντάσσουν τους συμμετέχοντες εύκολα στο βασικό εννοιολογικό πλαίσιο της έρευνας, παρέχοντας τις πληροφορίες εκείνες που θα τους βοηθήσουν να απαντήσουν άκοπα και στοχευμένα στις ερωτήσεις.

Το ερωτηματολόγιο περιλαμβάνει απαντήσεις βασισμένες στην κλίμακα Likert, ψυχομετρική κλίμακα που χρησιμοποιείται ευρέως σε έρευνες με δομημένα πρωτόκολλα, όπως ερωτηματολόγια που επιδιώκουν να εκτιμήσουν τις απόψεις και γενικότερα τη συμπεριφορά μιας ομάδας πληθυσμού. Έγινε περιορισμός της εν λόγω κλίμακας σε 4 και όχι σε 5 επιλογές απαντήσεων που συνηθίζεται (1-Διαφωνώ, 2-Διαφωνώ μερικώς, 3-Συμφωνώ μερικώς, 4-Συμφωνώ και 1-Όχι, 2-Μάλλον όχι, 3-Μάλλον ναι, 4-Σίγουρα ναι), με σκοπό να εξαχθούν πιο σαφή συμπεράσματα ως προς τη στάση των επιστημόνων υγείας, αναφορικά με τα θέματα της Ανοικτής Πρόσβασης και Αξιολόγησης των επιστημονικών εκδόσεων. Ακόμα το ερωτηματολόγιο περιλαμβάνει απαντήσεις κλειστές (τύπου ναι, όχι) και αριθμητικής κατάταξης (ranking) με βάση τη σπουδαιότητα των δηλώσεων - προτάσεων που αναφέρονται ως απαντήσεις στο εκάστοτε ερώτημα.

3.4 Ενότητα 1 – Υβριδικά Περιοδικά

Αναλυτικότερα, στην πρώτη ενότητα παρατίθεται σύντομος ορισμός για τα υβριδικά περιοδικά, το μοντέλο της Χρυσής Ανοικτής Πρόσβασης και το μοντέλο της Πράσινης Ανοικτής Πρόσβασης. Στην ενότητα αυτή, ζητείται από τους συμμετέχοντες (όπως φαίνεται στον Πίνακα 1) να πάρουν θέση απέναντι σε δηλώσεις που υποστηρίζουν, ότι τα υβριδικά περιοδικά λαμβάνουν περισσότερες αναφορές και ότι ένα «ανοικτό» άρθρο σε ένα υβριδικό περιοδικό είναι πιθανόν να λάβει περισσότερες αναφορές σε σχέση με ένα «κλειστό» άρθρο στο ίδιο περιοδικό ή με ένα «ανοικτό» άρθρο σε ένα αποθετήριο. Ακόμα, διατυπώνεται η άποψη, σύμφωνα με την οποία τα υβριδικά περιοδικά συμβάλλουν σημαντικά στη διεξαγωγή της έρευνας και της προώθησης της επιστήμης. Οι προαναφερθείσες δηλώσεις έχουν σκοπό να βολιδοσκοπήσουν τον βαθμό κατανόησης των

συμμετεχόντων αναφορικά με τα οφέλη που προσφέρει η Ανοικτότητα στις επιστημονικές δημοσιεύσεις και στην πρόοδο της επιστημονικής έρευνας, γενικότερα, αλλά και να αναδείξει τυχόν διαφοροποίηση στην προτίμηση των επιστημόνων, αναφορικά με τη χρήση των μοντέλων της Ανοικτής Πρόσβασης. Επίσης, οι συμμετέχοντες καλούνται να τοποθετηθούν αναφορικά με το ζήτημα καταβολής χρηματικού ποσού (~1000 με 3000 δολάρια) που θα πρέπει να καταβάλουν οι συγγραφείς, προκειμένου να δημοσιεύσουν την επιστημονική τους εργασία σε υβριδικά περιοδικά (APCs: Article Publication or Processing Charge), καθώς και του ενδεχόμενου της χρηματοδότησης της δημοσίευσης της έρευνάς τους στα υβριδικά περιοδικά από χρηματοδοτικούς φορείς ή από την Πολιτεία. Επιπλέον, διατυπώνεται ως δήλωση, ο προβληματισμός για την τήρηση αντικειμενικών και έγκυρων διαδικασιών αξιολόγησης των εν λόγω περιοδικών δεδομένου του οικονομικού κινήτρου.

Πίνακας 1. Ενότητα 1 - Ερώτηση Q1

Κωδικός Ερώτησης	Ερώτηση
Q1	Σε ποιο βαθμό συμφωνείτε ή διαφωνείτε με τις παρακάτω δηλώσεις σε ό,τι αφορά τα Υβριδικά Περιοδικά που προσφέρουν το μοντέλο της Χρυσής Ανοικτής Πρόσβασης (Gold Open Access model);
Κωδικός υπό-ερωτησης	Υπο-ερωτήσεις
SQ001	1. Τα Υβριδικά Περιοδικά συνδυάζουν την ποιότητα ενός συνδρομητικού περιοδικού και τα οφέλη της Ανοικτής Πρόσβασης, άρα είναι πιθανόν τα άρθρα τους να λαμβάνουν περισσότερες αναφορές.
SQ002	2. Ένα «ανοικτό» άρθρο σε ένα Υβριδικό Περιοδικό είναι πιθανόν να λάβει κατά μέσο όρο, περισσότερες αναφορές από ένα «κλειστό» άρθρο στο ίδιο περιοδικό ή σε σχέση με ένα «ανοικτό» άρθρο σε ένα αποθετήριο.
SQ003	3. Τα Υβριδικά Περιοδικά παρέχουν μικρότερους χρόνους αναμονής για την αξιολόγηση και την έκδοση ενός άρθρου με ανοικτή πρόσβαση (Gold OA).
SQ004	4. Τα Υβριδικά Περιοδικά συμβάλλουν σημαντικά στη διεξαγωγή της έρευνας και της προώθησης της επιστήμης.
SQ005	5. Τα Υβριδικά Περιοδικά και γενικότερα το μοντέλο Gold Open Access απαιτεί την καταβολή μεγάλων χρηματικών ποσών για τη δημοσίευση ενός άρθρου εκ μέρους των συγγραφέων.
SQ006	6. Η δημοσίευση με βάση το μοντέλο Gold Open Access ή σε ένα Υβριδικό Περιοδικό προϋποθέτει τη χρηματοδότηση από την Πολιτεία ή από άλλους χρηματοδοτικούς φορείς, αλλιώς δεν είναι εφικτή.
SQ007	7. Τα Υβριδικά Περιοδικά, λόγω του χρηματικού αντιτίμου που καταβάλει ο συγγραφέας, ενδεχομένως να μην τηρούν αντικειμενικές και έγκυρες διαδικασίες αξιολόγησης, δεδομένου του οικονομικού κινήτρου.
Κωδικός απάντησης	Απαντήσεις
1	Διαφωνώ
2	Διαφωνώ μερικώς
3	Συμφωνώ μερικώς
4	Συμφωνώ
Επεξηγηματικοί, συνοδευτικοί ορισμοί	
Τα Υβριδικά Περιοδικά (Hybrid Journals) είναι τα συνδρομητικά, κλειστά περιοδικά που δίνουν την	

εναλλακτική λύση στους συγγραφείς να πληρώνουν ένα ποσό για ένα άρθρο (γνωστό ως APCs: **Article Publication or Processing Charge**), προκειμένου αυτό να διατίθεται ελεύθερα στο κοινό.

Το μοντέλο όπου οι συγγραφείς ενός επιστημονικού άρθρου πληρώνουν APCs για τη δημοσίευσή του με ανοικτή πρόσβαση είναι γνωστό ως **Χρυσή Ανοικτή Πρόσβαση (Gold Open Access – Gold OA)**. Το ποσό αυτό κυμαίνεται από 1000 έως και 3000 δολάρια.

Στον αντίποδα, υπάρχει το μοντέλο της **Πράσινης Ανοικτής Πρόσβασης (Green Open Access)**, όπου οι συγγραφείς δημοσιεύουν τα άρθρα τους σε ανοικτά περιοδικά, χωρίς χρέωση ή καταθέτουν ένα αντίγραφο σε ένα αποθετήριο ανοικτής πρόσβασης (πριν ή μετά τη δημοσίευση του άρθρου σε κάποιο περιοδικό).

3.5 Ενότητα 2 – Ανοικτή Ομότιμη Αξιολόγηση & Ανοικτές Αναφορές

Στη δεύτερη ενότητα παρατίθεται ορισμός για την Ανοικτή Ομότιμη Αξιολόγηση (Open Peer Review – OPR) και τις Ανοικτές Αναφορές (Open Reports). Σε αυτήν την ενότητα (όπως φαίνεται στον Πίνακα 2) οι συμμετέχοντες καλούνται να εκφράσουν τον βαθμό συμφωνίας ή διαφωνίας τους σε σχέση με την Ανοικτή Ομότιμη Αξιολόγηση. Συγκεκριμένα, ερωτώνται αν θα υπέβαλαν άρθρο ή αν θα αναλάμβαναν την αξιολόγηση σε επιστημονικό περιοδικό που ακολουθεί το σύστημα της Ανοικτής Ομότιμης Αξιολόγησης, σύμφωνα με το οποίο οι ταυτότητες των αξιολογητών είναι γνωστές στους συγγραφείς και αντίστροφα ή/ και των Ανοικτών Αναφορών, σύμφωνα με τις οποίες δημοσιεύονται όλες οι εκθέσεις αξιολόγησης και οι απαντήσεις των συγγραφέων. Επιπλέον, οι συμμετέχοντες ερωτώνται αν θα υπέβαλαν άρθρο σε περιοδικά που ακολουθούν το μοντέλο λειτουργίας του εκδότη PLoS, όπου η Ομότιμη Αξιολόγηση γίνεται γρήγορα και εξετάζει τη μεθοδολογική αρτιότητα της έρευνας χωρίς να την αξιολογεί σε επίπεδο καινοτομίας ή επιστημονικού ενδιαφέροντος και του μοντέλου λειτουργίας του εκδότη F1000Research, όπου η Ομότιμη Αξιολόγηση γίνεται μετά από τη δημοσίευση, με την προϋπόθεση ότι έχει ελεγχθεί προηγουμένως η επιστημονική εγκυρότητα της έρευνας από προσκεκλημένους αξιολογητές.

Πίνακας 2. Ενότητα 2 - Ερώτηση Q2

Κωδικός Ερώτησης	Ερώτηση
Q2	Ποια είναι η στάση σας αναφορικά με τις παρακάτω επιλογές για την Ανοικτή Ομότιμη Αξιολόγηση (Open Peer Review);
Κωδικός υπό-ερωτησης	Υπο-ερωτήσεις
SQ001	1. Θα υποβάλλατε άρθρο σε επιστημονικό περιοδικό με το σύστημα της Ανοικτής Ομότιμης Αξιολόγησης, σύμφωνα με το οποίο οι ταυτότητες των αξιολογητών είναι γνωστές στους συγγραφείς και αντίστροφα, και συμπεριλαμβάνονται στη δημοσίευση;
SQ002	2. Θα υποβάλλατε άρθρο σε επιστημονικό περιοδικό με το σύστημα των Ανοικτών Αναφορών κατά το οποίο δημοσιεύονται όλες οι εκθέσεις αξιολόγησης και οι απαντήσεις των συγγραφέων με σκοπό τη μέγιστη δυνατή διαφάνεια;
SQ003	3. Θα αναλαμβάνατε την αξιολόγηση ενός άρθρου σε επιστημονικό περιοδικό με το σύστημα της Ανοικτής Αξιολόγησης και των Ανοικτών Αναφορών, κατά το οποίο τόσο το όνομά σας, όσο και η αξιολόγησή σας συμπεριλαμβάνονται στη δημοσίευση;

SQ004	4. Θα υποβάλλατε άρθρο σε επιστημονικό περιοδικό, όπου η Ομότιμη Αξιολόγηση γίνεται γρήγορα και εξετάζει τη μεθοδολογική αρτιότητα της έρευνας χωρίς να την αξιολογεί σε επίπεδο καινοτομίας ή επιστημονικού ενδιαφέροντος (όπως το μοντέλο λειτουργίας του εκδότη PLoS);
SQ005	5. Θα υποβάλλατε άρθρο σε επιστημονικό περιοδικό, όπου η Ομότιμη Αξιολόγηση γίνεται μετά από τη δημοσίευση, με την προϋπόθεση ότι έχει ελεγχθεί προηγουμένως η επιστημονική εγκυρότητα της έρευνας από προσκεκλημένους αξιολογητές (όπως το μοντέλο λειτουργίας του εκδότη F1000Research);
Κωδικός απάντησης	Απαντήσεις
1	Σίγουρα όχι
2	Μάλλον όχι
3	Μάλλον ναι
Κωδικός απάντησης	Απαντήσεις
4	Σίγουρα ναι
Επεξηγηματικοί, συνοδευτικοί ορισμοί	
<p>Ανοικτή Ομότιμη Αξιολόγηση (Open Peer Review) είναι η διαδικασία κατά την οποία τα ονόματα των αξιολογητών είναι γνωστά στους συγγραφείς και συμπεριλαμβάνονται στο δημοσιευμένο άρθρο με σκοπό τη μέγιστη δυνατή διαφάνεια. Επίσης, στο πλαίσιο της Ανοικτής Ομότιμης Αξιολόγησης δημοσιεύονται όλες οι εκθέσεις αξιολόγησης και οι απαντήσεις των συγγραφέων με σκοπό την ακόμα καλύτερη ενημέρωση των αναγνωστών (γνωστές ως Ανοικτές Αναφορές – Open Reports).</p>	

3.6 Ενότητα 3 – Ανοικτά Ερευνητικά Δεδομένα

Στην τρίτη ενότητα δίνεται ορισμός για τα Ανοικτά Ερευνητικά Δεδομένα, τα οποία ευθυγραμμίζονται με τις αρχές FAIR (Findable, Accesible, Interoperable, Reusable), σύμφωνα με τις οποίες οι παρατηρήσεις, τα ευρήματα μιας έρευνας, όπως αρχεία, εικόνες, γεγονότα σε διάφορα μορφότυπα μπορούν να αποθηκευτούν σε βάσεις δεδομένων και είναι ελεύθερα ανακτήσιμα ή ευρέσιμα, προσβάσιμα, διαλειτουργικά και επαναχρησιμοποιήσιμα. Οι συμμετέχοντες καλούνται να απαντήσουν (όπως φαίνεται στον Πίνακα 3), αν γνωρίζουν ότι οι αρχές FAIR θα αποτελούν προϋπόθεση για τη χρηματοδότηση της έρευνας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, με σκοπό να αποτυπωθεί το ποσοστό των επιστημόνων που είναι ενημερωμένοι για τις δράσεις της Ανοικτής Επιστήμης σε διεθνές επίπεδο. Στην ίδια ενότητα οι συμμετέχοντες (όπως φαίνεται στον Πίνακα 4) καλούνται να εκφράσουν τη διαφωνία ή συμφωνία τους, αναφορικά με την υποχρεωτική δημοσίευση των ερευνητικών δεδομένων μαζί με το σχετικό άρθρο με ανοικτή ή κλειστή πρόσβαση σε αυτά. Ζητείται ακόμα η θετική ή αρνητική τοποθέτηση των συμμετεχόντων αναφορικά με την αξιοποίηση των ερευνητικών δεδομένων του άρθρου τους από τρίτους χωρίς εμπορικό όφελος και με αναφορά στο όνομά τους, χωρίς τη συγκατάθεσή τους ή με εμπορικό όφελος. Επιπλέον, οι συμμετέχοντες καλούνται να διατυπώσουν τη συμφωνία ή

διαφωνία τους για τη συμβολή των Ανοικτών Ερευνητικών Δεδομένων στη διεξαγωγή της έρευνας και στην πρόοδο της επιστήμης, καθώς και για την έλλειψη εκπαίδευσης και κατάλληλης υποστήριξης των ερευνητών, ώστε να είναι σε θέση να εφαρμόσουν τις αρχές FAIR στα ερευνητικά τους δεδομένα.

Πίνακας 3. Ενότητα 3 - Ερώτηση Q3

Κωδικός Ερώτησης	Ερώτηση
Q3	Γνωρίζετε ότι οι αρχές FAIR (Findable, Accessible, Interoperable, Reusable) θα αποτελούν προϋπόθεση για τη χρηματοδότηση της έρευνας στην Ευρωπαϊκή Ένωση;
Κωδικός απάντησης	Απαντήσεις
1	Ναι
2	Όχι

Πίνακας 4. Ενότητα 3 - Ερώτηση Q4

Κωδικός Ερώτησης	Ερώτηση
Q4	Σε ποιο βαθμό συμφωνείτε ή διαφωνείτε με τις παρακάτω δηλώσεις σε ό,τι αφορά τα Ανοικτά Ερευνητικά Δεδομένα (Open Research Data);
Κωδικός υπό-ερωτησης	Υπο-ερωτήσεις
SQ001	1. Η δημοσίευση ενός άρθρου πρέπει να συμπεριλαμβάνει οπωσδήποτε και τα ερευνητικά δεδομένα με ανοικτή ή κλειστή πρόσβαση.
SQ002	2. Η ανοικτή πρόσβαση στα ερευνητικά δεδομένα μιας δημοσίευσης θα συμβάλει σημαντικά στη διεξαγωγή της έρευνας και της προώθησης της επιστήμης.
SQ003	3. Οι ερευνητές δεν είναι σε θέση να εφαρμόσουν τις αρχές FAIR στα ερευνητικά τους δεδομένα, γιατί δεν υπάρχει η κατάλληλη εκπαίδευση και υποστήριξη.
SQ004	4. Θα συμφωνούσατε ένα άρθρο σας και τα ερευνητικά δεδομένα του να αξιοποιηθούν από τρίτους, χωρίς εμπορικό όφελος, με αναφορά στο όνομά σας και χωρίς τη συγκατάθεσή σας;
SQ005	5. Θα συμφωνούσατε ένα άρθρο σας και τα ερευνητικά δεδομένα του να αξιοποιηθούν από τρίτους με εμπορικό όφελος (π.χ. text ή data mining);
SQ006	6. Υπάρχουν επιστήμες, όπως η ιατρική, όπου είναι δύσκολο να εφαρμοστούν οι αρχές FAIR, λόγω του προσωπικού χαρακτήρα των ερευνητικών δεδομένων.
Κωδικός απάντησης	Απαντήσεις
1	Διαφωνώ
2	Διαφωνώ μερικώς
3	Συμφωνώ μερικώς
4	Συμφωνώ
Επεξηγηματικοί, συνοδευτικοί ορισμοί για την Ενότητα 3 (Ερωτήσεις Q3, Q4)	
Τα Ανοικτά Ερευνητικά Δεδομένα (Open Research Data) αποτελούν τις παρατηρήσεις ή τα ευρήματα μιας έρευνας, όπως γεγονότα, εικόνες, μετρήσεις, αρχεία σε διάφορα μορφότυπα που μπορούν να αποθηκευτούν σε βάσεις δεδομένων και είναι ελεύθερα ανακτήσιμα ή ευρέσιμα, προσβάσιμα, διαλειτουργικά και επαναχρησιμοποιήσιμα – αρχές FAIR (Findable, Accessible, Interoperable, Reusable) .	

3.7 Ενότητα 4 – Εναλλακτικές Μετρικές ή Altmetrics

Στην τέταρτη ενότητα αναπτύσσεται σύντομος ορισμός για τις Εναλλακτικές Μετρικές (Altmetrics), οι οποίες στοχεύουν στην εισαγωγή νέων μετρικών / δεικτών για την ανάλυση και την αξιολόγηση της ακαδημαϊκής ερευνητικής δραστηριότητας με βάση τον Κοινωνικό Παγκόσμιο Ιστό (Social Web). Συνήθως αφορούν τη δραστηριότητα των επιστημόνων στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης (π.χ. tweeter, facebook), καθώς και σε εξειδικευμένες υπηρεσίες (π.χ. ResearchGate, Academia.edu, LinkedIn). Σε επίπεδο ερευνητή ή άρθρου αναφέρονται ως δημοφιλείς εναλλακτικές μετρικές, οι θεάσεις (views), οι μεταφορτώσεις (downloads), οι επισκέψεις (visits). Οι συμμετέχοντες λοιπόν, ερωτώνται (όπως φαίνεται στον Πίνακα 5), αν χρησιμοποιούν ή όχι ή αν θα ήθελαν να χρησιμοποιήσουν μέσα κοινωνικής δικτύωσης ή εξειδικευμένες υπηρεσίες για την προώθηση του ερευνητικού τους έργου. Στη συνέχεια καλούνται να κατατάξουν αριθμητικά κατά σπουδαιότητα, τους παράγοντες που κατά τη γνώμη τους είναι πιο σημαντικοί για την αξιολόγηση της έρευνάς τους (όπως φαίνεται στον Πίνακα 6). Στους παράγοντες προς κατάταξη περιλαμβάνονται τόσο παραδοσιακά εργαλεία αξιολόγησης, όπως ο δείκτης απήχησης (Impact factor) των επιστημονικών περιοδικών, ο αριθμός των αναφορών (citations), όσο και εναλλακτικές μετρικές, όπως μέσα κοινωνικής δικτύωσης, λήψεις, μεταφορτώσεις, αναγνώσεις άρθρων, με σκοπό τη μέγιστη δυνατή αποσαφήνιση της στάσης των επιστημόνων υγείας απέναντι στις εναλλακτικές μορφές μετρικής συγκριτικά πάντα με τις παραδοσιακές μορφές.

Πίνακας 5. Ενότητα 4 - Ερώτηση Q5

Κωδικός Ερώτησης	Ερώτηση
Q5	Ποιες από τις παρακάτω υπηρεσίες ή μέσα κοινωνικής δικτύωσης χρησιμοποιείτε για την προώθηση του ερευνητικού σας έργου;
Αρίθμηση επιλογών	Υπηρεσίες / Μέσα κοινωνικής δικτύωσης
1	YouTube
2	ResearchGate
3	Academia.edu
4	Mendeley
5	Google Scholar
6	Tweeter
7	Facebook
8	LinkedIn
9	Προσωπικό blog με αναρτήσεις για το επιστημονικό μου έργο.
Κωδικός απάντησης	Απαντήσεις
1	Ναι
2	Όχι
3	Όχι, αλλά θα ήθελα

Επεξηγηματικοί, συνοδευτικοί ορισμοί για την ενότητα 4 (Ερωτήσεις Q5, Q6)

Οι εναλλακτικές μετρικές στοχεύουν στη δημιουργία και στη μελέτη νέων μετρήσεων για την ανάλυση και την αξιολόγηση της ακαδημαϊκής ερευνητικής δραστηριότητας με βάση τον Κοινωνικό Παγκόσμιο Ιστό (Social Web).

Συνήθως αφορούν τη δραστηριότητα των επιστημόνων στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης (π.χ. Tweet, Facebook, Instagram, προσωπικά blog κ.λ.π.) και σε εξειδικευμένες υπηρεσίες (π.χ. ResearchGate, Academia.edu, LinkedIn κ.λ.π.).

Σε επίπεδο ερευνητή ή άρθρου δημοφιλείς εναλλακτικές μετρικές είναι οι θεάσεις (views), οι μεταφορτώσεις (downloads), οι επισκέψεις (visits) κ.λ.π.

Πίνακας 6. Ενότητα 4 - Ερώτηση Q6

Κωδικός Ερώτησης	Ερώτηση	
Q6	Ποιοι από τους παρακάτω παράγοντες, κατά τη γνώμη σας, είναι πιο σημαντικοί για την αξιολόγηση της έρευνάς σας; [Κατατάξτε τις απαντήσεις από το 1 έως το 6 – Το 1 αντιστοιχεί στον πιο σημαντικό παράγοντα].	
Αρίθμηση	Παράγοντες	Κατάταξη
1	Συνολικός αριθμός δημοσιευμάτων (άρθρα σε περιοδικά, συνέδρια κ.λ.π.).	
2	Συνολικός αριθμός αναφορών (citations).	
3	Ο h-index μου.	
4	Ο δείκτης απήχησης (impact factor) των περιοδικών που έχω δημοσιεύσει.	
5	Οι λήψεις /μεταφορτώσεις /αναγνώσεις των άρθρων μου.	
6	Οι αναφορές στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης του ονόματός μου σε σχέση με το ερευνητικό μου έργο.	

3.8 Ενότητα 5 – Κριτήρια επιλογής μέσου δημοσίευσης

Στην πέμπτη ενότητα οι συμμετέχοντες (όπως φαίνεται στον Πίνακα 7) καλούνται να κατατάξουν αριθμητικά κατά σπουδαιότητα τα κριτήρια επιλογής μέσου δημοσίευσης, όπως το επιστημονικό κύρος του περιοδικού (π.χ. υψηλός δείκτης απήχησης – Impact factor), την ταχύτητα αναμονής για την αξιολόγηση και την έκδοση του άρθρου, την αξιοπιστία του συστήματος αξιολόγησης, τη δυνατότητα δημοσίευσης του άρθρου με ανοικτή πρόσβαση (με ή χωρίς πληρωμή), τη δυνατότητα Ανοικτής Ομότιμης Αξιολόγησης, την ευρετηρίαση του περιοδικού σε σημαντικές βάσεις αναφορών (PubMed, Scopus, Google Scholar), τη δυνατότητα καταγραφής και προβολής στοιχείων σε ό,τι αφορά τις εναλλακτικές μετρικές (downloads, views).

Πίνακας 7. Ενότητα 5 - Ερώτηση Q7

Κωδικός Ερώτησης	Ερώτηση
Q7	Ποιοι από τους παρακάτω παράγοντες, σας επηρεάζουν περισσότερο, όταν επιλέγετε ένα επιστημονικό περιοδικό για τη δημοσίευση των άρθρων σας; [Κατατάξτε τις απαντήσεις από το 1 έως το 7 – Το 1 αντιστοιχεί στον πιο σημαντικό

Αρίθμηση	Παράγοντες	Κατάταξη
1	Να έχει το περιοδικό αυξημένο επιστημονικό κύρος (π.χ. υψηλό δείκτη απήχησης – Impact Factor).	
2	Να προσφέρει το περιοδικό όσο το δυνατόν μικρότερους χρόνους αναμονής για την αξιολόγηση και την έκδοση του άρθρου.	
3	Να παρέχει το περιοδικό ένα αξιόπιστο σύστημα αξιολόγησης, με χρήσιμα σχόλια για τη βελτίωση των άρθρων.	
4	Να συγκαταλέγεται το περιοδικό στις σημαντικές βάσεις ευρετηρίασης και αναφορών (PubMed, Scopus, Google Scholar κ.λ.π.).	
5	Να παρέχει τη δυνατότητα δημοσίευσης του άρθρου με ανοικτή πρόσβαση (με ή χωρίς πληρωμή), ώστε να έχουν πρόσβαση όλοι οι επιστήμονες.	
6	Να παρέχει το περιοδικό τη δυνατότητα ανοικτής αξιολόγησης – Ανοικτή Ομότιμη Αξιολόγηση (Open Peer Review) (δημοσίευση των ονομάτων των αξιολογητών και των αξιολογήσεων μαζί με το άρθρο).	
Αρίθμηση	Παράγοντες	Κατάταξη
7	Να παρέχει τη δυνατότητα καταγραφής και προβολής στοιχείων σε ό,τι αφορά τις εναλλακτικές μετρικές (π.χ. views, downloads).	

3.9 Ενότητα 6 – Δημογραφικά στοιχεία

Τέλος, στην έκτη ενότητα περιλαμβάνονται δημογραφικές ερωτήσεις (όπως φαίνεται στους Πίνακες 8,9,10) που αφορούν την ιδιότητα του συμμετέχοντος, αν δηλαδή είναι ακαδημαϊκός ιατρός, ιατρός του ΕΣΥ ή ανήκει στο νοσηλευτικό, παραϊατρικό προσωπικό του νοσηλευτικού ιδρύματος που υπηρετεί ή έχει κάποια άλλη ιδιότητα, όπως ιδιώτης γιατρός ή ερευνητής στο πεδίο των επιστημών υγείας. Η ιδιότητα είναι ένα δημογραφικό στοιχείο, από το οποίο μπορούν να εξαχθούν χρήσιμα συμπεράσματα για τους επιστήμονες υγείας στην Ελλάδα, αναφορικά με το θέμα της Ανοικτότητας και τη διάθεση και αξιολόγηση του ερευνητικού έργου. Ακόμα, ζητείται ο αριθμός των ετών της επαγγελματικής εμπειρίας, καθώς και το φύλο, γιατί έχει διαπιστωθεί στη διεθνή βιβλιογραφία, ότι τα δύο αυτά στοιχεία επηρεάζουν τους επιστήμονες στην επιλογή των μέσων διάθεσης και αξιολόγησης του επιστημονικού τους έργου.

Πίνακας 8. Ενότητα 6 - Ερώτηση Q8

Κωδικός Ερώτησης	Ερώτηση
Q8	Παρακαλώ, δηλώστε την ιδιότητά σας:
Αρίθμηση	Ιδιότητες
1	Ακαδημαϊκός ιατρός
2	Ιατρός του ΕΣΥ
3	Νοσηλευτικό προσωπικό
4	Παραϊατρικό προσωπικό
5	Άλλο

Πίνακας 9. Ενότητα 6 - Ερώτηση Q9

Κωδικός Ερώτησης	Ερώτηση
Q9	Πόσα είναι τα χρόνια της επαγγελματικής σας εμπειρίας;
Αρίθμηση	Έτη επαγγελματικής εμπειρίας
1	1-10
2	10-20
3	20+

Πίνακας 10. Ενότητα 6 - Ερώτηση Q10

Κωδικός Ερώτησης	Ερώτηση
Q10	Παρακαλώ, δηλώστε το φύλο σας:
Αρίθμηση	Ιδιότητες
1	Άρρεν
2	Θήλυ

3.10 Πιλοτική εφαρμογή – Χρήση LimeSurvey

Μετά από την οριστικοποίηση της μορφής, του περιεχομένου και της δομής του ερωτηματολογίου, ακολούθησε η πιλοτική εφαρμογή του σε ένα μικρό αριθμό επιστημόνων υγείας, προκειμένου να αποτυπωθούν παρατηρήσεις, σχόλια, επισημάνσεις χρήσιμες για την τελική μορφή του και για τον βαθμό κατανόησης του περιεχομένου του από τους συμμετέχοντες. Οι παρατηρήσεις και τα σχόλια των συμμετεχόντων στην πιλοτική φάση αξιολογήθηκαν και συμπεριλήφθηκαν στο τελικό κείμενο του ερωτηματολογίου, όπου αυτό κρίθηκε αναγκαίο.

Στη συνέχεια δημιουργήθηκε εγγραφή για τη συγκεκριμένη έρευνα (όπως φαίνεται στην Εικόνα 1) στο LimeSurvey, λογισμικό ανοικτού κώδικα για την πραγματοποίηση ηλεκτρονικών ερευνών μέσω ερωτηματολογίου. Πρόκειται για ένα λογισμικό ανάπτυξης ηλεκτρονικών πολλαπλών ερωτήσεων προσαρμοσμένων σε πολλές γλώσσες, το οποίο είναι ιδιαίτερα ευέλικτο, καθώς διαθέτει περισσότερους από 20 τύπους ερωτήσεων και δημιουργεί κουπόνια συμμετεχόντων για την αποφυγή διπλών εγγραφών. Ακόμα, καθιστά εφικτή τη διασύνδεση ερευνών και διαθέτει πρότυπα κειμένων, όπως κείμενα καλωσορίσματος, υπενθύμισης, επιβεβαίωσης, καθώς και τη δυνατότητα επεξεργασίας αυτών. Τέλος, παρέχει τη δυνατότητα βασικής στατιστικής επεξεργασίας των αποτελεσμάτων (Jayasundara, 2010).

Librarian Dep UWA Tutorials ▾ Ερωτηματολόγια ▾ Ενεργά ερωτηματολόγια 1 delikoura ▾

Λίστα ερευνών Survey groups

Λίστα ερευνών

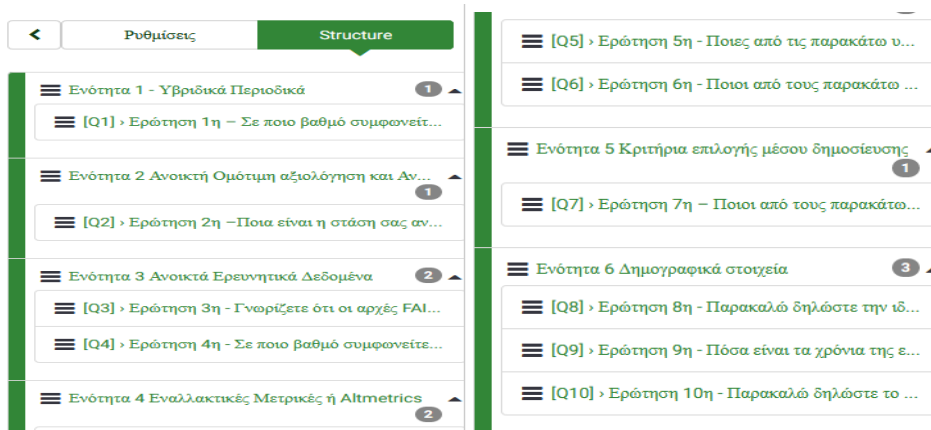
Αναζήτηση: Status: (Any) ▾ Ομάδα: (Οποιαδήποτε ομάδα) ▾ Αναζήτηση Μήνιοι

ID έρευνας	Κατάσταση	Τίτλος	Ομάδα	Δημοσιεύθηκε	Κάτοχος	Ανώνυμες απαντήσεις	Μερικό	Πλήρες	Σύνολο	Κλειστή ομάδα
☐ 291552	▶	Διερεύνηση της αποδοχής των νέων μοντέλων αξιολόγησης και διάθεσης των επιστημονικών εκδόσεων με έμφαση στις επιστήμες υγείας	Default Survey Group	05.01.2020	delikoura	Όχι	124	70	194	Ναι

Επιλεγμένες έρευνες... ▾ Displaying 1-1 of 1 result(s) 10 rows per page

Εικόνα 1. Εγγραφή της έρευνας στην πλατφόρμα του λογισμικού LimeSurvey

Αφού λοιπόν έγινε εισαγωγή των ενοτήτων, των ερωτήσεων της κάθε ενότητας και των ορισμών στην πλατφόρμα του LimeSurvey και ολοκληρώθηκε η μορφοποίηση τους (όπως φαίνεται στις Εικόνες 2-7) δημιουργήθηκαν και αποθηκεύτηκαν στην πλατφόρμα και τα απαραίτητα κείμενα (Εικόνα 8). Συγκεκριμένα, το κείμενο-πλαίσιο της έρευνας, στο οποίο περιγράφεται ο σκοπός της έρευνας και αναφέρονται τα γενικά χαρακτηριστικά της (π.χ. εμπιστευτικότητα και δικαιώματα συμμετεχόντων, φορέας διεξαγωγής, στοιχεία επικοινωνίας ερευνητή). Το κείμενο καλωσορίσματος, όπου αναφέρονται ο τίτλος της έρευνας, το πλαίσιο διεξαγωγής αυτής και τα στοιχεία του ερευνητή. Το κείμενο επιβεβαίωσης επιτυχούς συμπλήρωσης του ερωτηματολογίου, το οποίο εμφανίζεται στον συμμετέχοντα μόλις ολοκληρώσει την απάντηση όλων των ερωτήσεων του ερωτηματολογίου. Το ευχαριστήριο κείμενο για τη συμμετοχή στην έρευνα και τέλος το κείμενο υπενθύμισης, το οποίο αποστέλλεται σε τακτά χρονικά διαστήματα στους συμμετέχοντες στην έρευνα, αφότου σταλούν οι προσκλήσεις συμμετοχής, προκειμένου να τους θυμίσει να συμπληρώσουν το ερωτηματολόγιο (τα προαναφερθέντα κείμενα παρατίθενται στο παράρτημα).

Εικόνα 2. Δομή ερωτηματολογίου

Σύνοψη ομάδας

Τίτλος:	Ενότητα 1 - Υβριδικά Περιοδικά (75)
Περιγραφή:	Τα Υβριδικά Περιοδικά (Hybrid Journals) είναι τα συνδρομητικά, κλειστά περιοδικά που δίνουν την εναλλακτική λύση στους συγγραφείς να πληρώνουν ένα ποσό για ένα άρθρο (γνωστό ως APCs: Article Publication or Processing Charge), προκειμένου αυτό να διατίθεται ελεύθερα στο κοινό. Το μοντέλο όπου οι συγγραφείς ενός επιστημονικού άρθρου πληρώνουν APCs για τη δημοσίευσή του με ανοικτή πρόσβαση είναι γνωστό ως Χρυσή Ανοικτή Πρόσβαση (Gold Open Access - Gold OA). Το ποσό αυτό κυμαίνεται από 1000 ως και 3000 δολάρια. Στον αντίποδα, υπάρχει το μοντέλο της Πράσινης Ανοικτής Πρόσβασης (Green Open Access), όπου οι συγγραφείς δημοσιεύουν τα άρθρα τους σε ανοικτά περιοδικά χωρίς χρέωση ή καταθέτουν ένα αντίγραφο σε ένα αποθετήριο ανοικτής πρόσβασης (πριν ή μετά τη δημοσίευση του άρθρου σε κάποιο περιοδικό).

Group quick actions

Εικόνα 3. Ορισμός ενότητας

Επεξεργασία ερώτησης: Q7 (ID:614)

Ελληνικά (Βασική γλώσσα)

Κωδικός: Q7

Απατεία:

Ερώτηση:

Ερώτηση 1η - Σε ποιο βαθμό συμφωνείτε ή διαφωνείτε με τις παρακάτω δηλώσεις σε ό,τι αφορά τα Υβριδικά Περιοδικά που προσφέρουν το μοντέλο της Χρυσής Ανοικτής Πρόσβασης (Gold Open Access model):

[1 - Διαφωνώ, 2 - Διαφωνώ μερικώς, 3 - Συμφωνώ μερικώς, 4 - Συμφωνώ]

Γενικές επιλογές

Question type: Διάταξη

Ομάδα ερώτησης: Ενότητα 1 - Υβριδικά Περιοδικά (ID:75)

Υποχρεωτικό: Ενεργοποιημένο

Εξίσωση σχέσης: (1)

Αλλο

Εμφάνιση

Λογική

Στατιστικά

Εικόνα 4. Επεξεργασία ερώτησης

Σύνοψη ερώτησης Q1 (ID: 614)

Ομάδα ερώτησης: Ενότητα 1 - Υβριδικά Περιοδικά (ID:75)
Κωδικός: Q1 : (Υποχρεωτική ερώτηση)
Ερώτηση: Ερώτηση 1η – Σε ποιο βαθμό συμφωνείτε ή διαφωνείτε με τις παρακάτω δηλώσεις σε ό,τι αφορά τα Υβριδικά Περιοδικά που προσφέρουν το μοντέλο της Χρυσής Ανοικτής Πρόσβασης (Gold Open Access model); [1 – Διαφωνώ, 2 - Διαφωνώ μερικώς, 3 – Συμφωνώ μερικώς, 4 – Συμφωνώ]
Βοήθεια:
Τύπος: Διάταξη
Υποχρεωτικό: Ναι
Εξίσωση σχέσης: 1

Question quick actions

Εικόνα 5. Σύνοψη ερώτησης

Επεξεργασία υποερωτήσεων Q1 (ID: 614)

Ελληνικά (Βασική γλώσσα)

Κωδικός	Υποερώτηση	Relevance equation	Ενέργεια
SQ001	1. Τα Υβριδικά Περιοδικά συνδυάζουν :	1	
SQ002	<p style="text-align:justify;">2. Ένα «ανοικτό» ά</p>	1	
SQ003	3. Τα Υβριδικά Περιοδικά παρέχουν <s	1	
SQ004	<p style="text-align:justify;"><span style="font-size:14px;">4. Τα <strong>Υβριδικά Πε</p>	1	
SQ005	<p style="text-align:justify;"><span style="font-size:14px;">5. Τα Υβριδικά Περιοδικά κα</p>	1	
SQ006	<p style="text-align:justify;"><span style="font-size:14px;">6. Η δημοσίευση με βάση <s</p>	1	
SQ007	<p style="text-align:justify;"><span style="font-size:14px;">7. Τα <strong>Υβριδικά Πε</p>	1	

Προκαθορισμένα σει ετικετών... Γρήγορη προσθήκη...

Εικόνα 6. Επεξεργασία υποερωτήσεων

Επεξεργασία επιλογών των απαντήσεων Q1 (ID: 614)

Ελληνικά (Βασική γλώσσα)

Κωδικός	Επιλογή απάντησης	Ενέργειες
A1	1 – Διαφωνώ	
A2	2 - Διαφωνώ μερικώς	
A3	3 – Συμφωνώ μερικώς	
A4	4 – Συμφωνώ	

Προκαθορισμένα σει ετικετών... Γρήγορη προσθήκη...

Εικόνα 7. Επεξεργασία επιλογών των απαντήσεων

Ελληνικά (Βασική γλώσσα)

Τίτλος έρευνας:
Διερεύνηση της αποδοχής των νέων μοντέλων αξιολόγησης και διέ

Περιγραφή:

HTML κώδικας

URL τέλους:
http://

Περιγραφή URL:

Μορφή ημερομηνίας:
ηη.μμ.εεεε

Δεκαδικός αριθμός:
Τελεία (.) Κόμμα (,)

ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

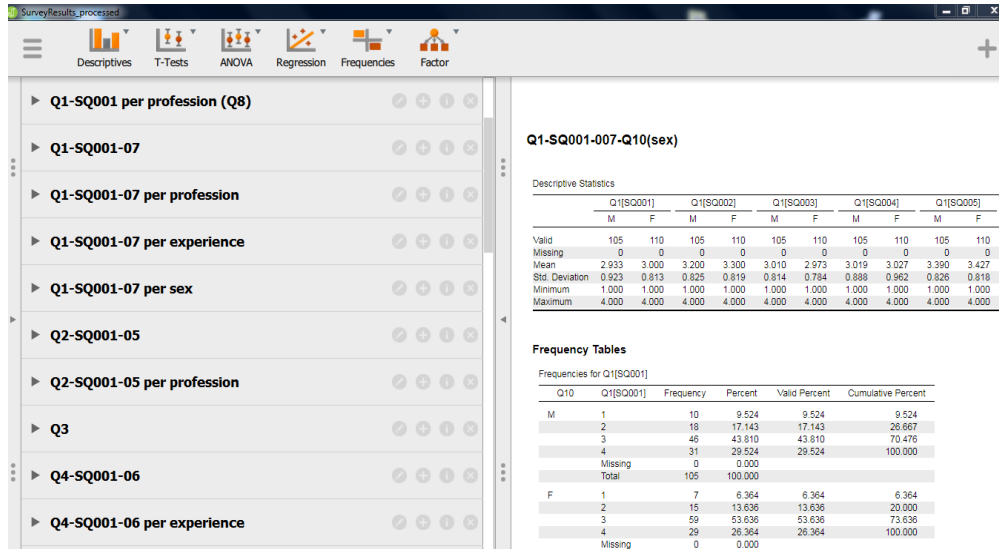
Εικόνα 8. Επεξεργασία κειμένων έρευνας

Ακολούθως, πραγματοποιήθηκε η μαζική ηλεκτρονική αποστολή του ερωτηματολογίου από την πλατφόρμα LimeSurvey στους συμμετέχοντες στην έρευνα, των οποίων τα στοιχεία (Όνοματεπώνυμο, διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου) είχαν εισαχθεί προηγουμένως στην πλατφόρμα μέσω ενός αρχείου csv. Κάθε συμμετέχων /-ουσα απέκτησε ένα μοναδικό κουπόνι αυτόματα από το λογισμικό Limesurvey βάσει του οποίου δέχθηκε την πρόσκληση συμμετοχής στην έρευνα. Μετά από το διάστημα μιας εβδομάδας έγινε υπενθύμιση σε όσους συμμετέχοντες δεν συμπλήρωσαν το ερωτηματολόγιο. Από τους 425 συμμετέχοντες στην έρευνα, οι 215 συμπλήρωσαν πλήρως το ερωτηματολόγιο, ένα ποσοστό 51% που διασφαλίζει την εγκυρότητα των αποτελεσμάτων της έρευνας. Η έρευνα πραγματοποιήθηκε τον Ιανουάριο του 2020.

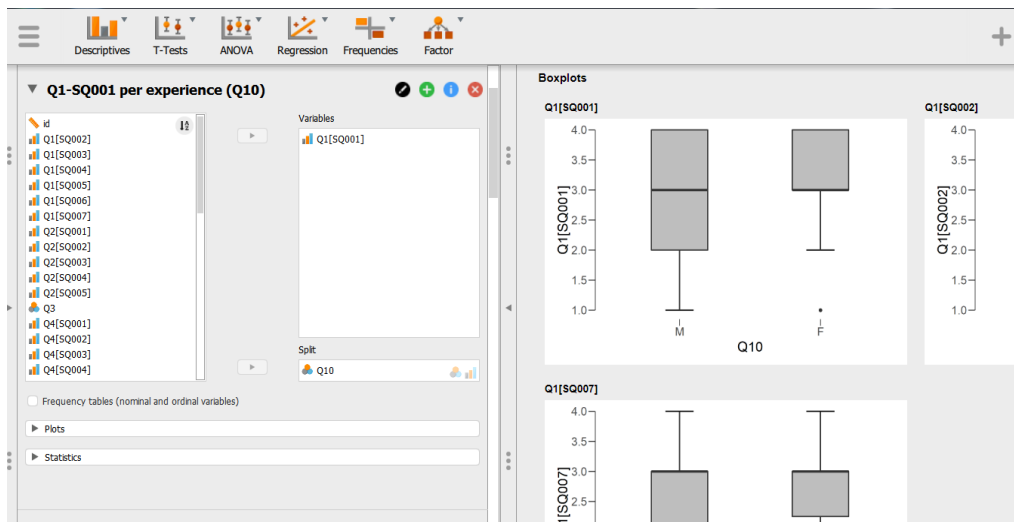
3.11 Περιγραφή Στατιστικής Επεξεργασίας - Ανάλυσης

Για τη στατιστική επεξεργασία των απαντήσεων του ερωτηματολογίου, έγινε εξαγωγή των δεδομένων των πλήρως ολοκληρωμένων ερωτηματολογίων από την πλατφόρμα του λογισμικού LimeSurvey σε αρχείο csv (comma separated values). Αντικαταστάθηκαν οι λεκτικές απαντήσεις με τους αριθμούς, στους οποίους αντιστοιχούσε κάθε ερώτηση και στη συνέχεια έγινε εισαγωγή του αρχείου αυτού στο ελεύθερο λογισμικό Jasp, στο οποίο πραγματοποιήθηκε η στατιστική επεξεργασία και ανάλυση των απαντήσεων ανά ενότητα σύμφωνα με τη διάρθρωση του ερωτηματολογίου. Στο περιβάλλον του Jasp δημιουργήθηκαν οι απαραίτητοι πίνακες συχνότητας των απαντήσεων με τα συνολικά αποτελέσματα (Εικόνα 9), ώστε να αναλυθεί η γενική τάση του πληθυσμιακού δείγματος

σε σχέση με τους βασικούς θεματικούς άξονες της έρευνας. Ακόμα, δημιουργήθηκαν τα απαραίτητα γραφήματα (Εικόνα 10) και έγιναν συσχετισμοί των απαντήσεων με τις μεταβλητές-δημογραφικά στοιχεία των συμμετεχόντων (ιδιότητα, επαγγελματική εμπειρία, φύλο) για την εξαγωγή επιμέρους συμπερασμάτων.

Εικόνα 9. Jasp – Πίνακες συχνότητας απαντήσεων

Εικόνα 10. Jasp - Γραφήματα

Κεφάλαιο 4. Αποτελέσματα – Ευρήματα

4.1 Αποτελέσματα Ενότητας 1 – Υβριδικά Περιοδικά

Αναλυτικότερα, στην ενότητα 1-Υβριδικά Περιοδικά-1^ηΕρώτηση: Σε ποιο βαθμό συμφωνείτε ή διαφωνείτε με τις παρακάτω δηλώσεις σε ό,τι αφορά τα Υβριδικά Περιοδικά που προσφέρουν το μοντέλο της Χρυσής Ανοικτής Πρόσβασης (Gold Open Access Model) παρατηρείται από τους πίνακες συχνότητας και τα γραφήματα που παρατίθενται παρακάτω (Πίνακες 11-18 & Γραφήματα 1,2), η μερική συμφωνία του μεγαλύτερου ποσοστού των συμμετεχόντων αναφορικά με τις δηλώσεις 1,3,4,6 και 7. Αναλυτικότερα οι περισσότεροι συμμετέχοντες συμφωνούν μερικώς με τις δηλώσεις: 1) τα άρθρα που δημοσιεύονται στα υβριδικά περιοδικά λαμβάνουν πιθανότατα περισσότερες αναφορές, γιατί συνδυάζουν τα οφέλη της Ανοικτής Πρόσβασης με την ποιότητα ενός συνδρομητικού περιοδικού, 3) τα υβριδικά περιοδικά παρέχουν μικρότερους χρόνους για την αξιολόγηση και την έκδοση ενός άρθρου με ανοικτή πρόσβαση (Gold OA), 4) συμβάλλουν στη διεξαγωγή της έρευνας και της προώθησης της επιστήμης, 6) απαιτείται η καταβολή μεγάλου χρηματικού ποσού για τη δημοσίευση ενός άρθρου στα υβριδικά περιοδικά εκ μέρους του συγγραφέα και 7) ενδέχεται να μην τηρούν αντικειμενικές και έγκυρες διαδικασίες αξιολόγησης, δεδομένου το οικονομικού κινήτρου.

Αξίζει να σημειωθεί, ότι η απόλυτη συμφωνία των συμμετεχόντων διαπιστώνεται στις δηλώσεις 2 και 5, σύμφωνα με τις οποίες ένα «ανοικτό» άρθρο σε ένα υβριδικό περιοδικό είναι πιθανόν να λάβει κατά μέσο όρο περισσότερες αναφορές από ένα «κλειστό» άρθρο στο ίδιο περιοδικό ή σε σχέση με ένα «ανοικτό» άρθρο σε ένα αποθετήριο (δήλωση 2) και τα υβριδικά περιοδικά και γενικότερα το μοντέλο Gold Open Access απαιτεί την καταβολή μεγάλων χρηματικών ποσών για τη δημοσίευση ενός άρθρου εκ μέρους των συγγραφέων (δήλωση 5).

Πίνακας 11. Συγκεντρωτικά στατιστικά στοιχεία Ερώτησης Q1 (Ενότητα 1)*

Descriptive Statistics							
	Q1[SQ001]	Q1[SQ002]	Q1[SQ003]	Q1[SQ004]	Q1[SQ005]	Q1[SQ006]	Q1[SQ007]
Valid	215	215	215	215	215	215	215
Missing	0	0	0	0	0	0	0
Mean	2.967	3.251	2.991	3.023	3.409	2.977	2.865
Std. Error of Mean	0.059	0.056	0.054	0.063	0.056	0.065	0.059
Median	3.000	3.000	3.000	3.000	4.000	3.000	3.000
Std. Deviation	0.867	0.822	0.797	0.924	0.820	0.959	0.868

(* Ο Πίνακας 1 παρέχει τις επεξηγήσεις των κωδικών SQ00X)

Πίνακας 12. Ερώτηση Q1 – Υποερώτημα SQ001

Frequencies for Q1[SQ001] - Τα Υβριδικά Περιοδικά συνδυάζουν την ποιότητα ενός συνδρομητικού περιοδικού και τα οφέλη της Ανοικτής Πρόσβασης, άρα είναι πιθανόν τα άρθρα τους να λαμβάνουν περισσότερες αναφορές.

Q1[SQ001]	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Διαφωνώ	17	7.907	7.907	7.907
Διαφωνώ μερικώς	33	15.349	15.349	23.256
Συμφωνώ μερικώς	105	48.837	48.837	72.093
Συμφωνώ	60	27.907	27.907	100.000
Missing	0	0.000		
Total	215	100.000		

Πίνακας 13. Ερώτηση Q1 – Υποερώτημα SQ002

Frequencies for Q1[SQ002] - Ένα «ανοικτό» άρθρο σε ένα Υβριδικό Περιοδικό είναι πιθανόν να λάβει κατά μέσο όρο, περισσότερες αναφορές από ένα «κλειστό» άρθρο στο ίδιο περιοδικό ή σε σχέση με ένα «ανοικτό» άρθρο σε ένα αποθετήριο.

Q1[SQ002]	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Διαφωνώ	8	3.721	3.721	3.721
Διαφωνώ μερικώς	28	13.023	13.023	16.744
Συμφωνώ μερικώς	81	37.674	37.674	54.419
Συμφωνώ	98	45.581	45.581	100.000
Missing	0	0.000		
Total	215	100.000		

Πίνακας 14. Ερώτηση Q1 – Υποερώτημα SQ003

Frequencies for Q1[SQ003] - Τα Υβριδικά Περιοδικά παρέχουν μικρότερους χρόνους αναμονής για την αξιολόγηση και την έκδοση ενός άρθρου με ανοικτή πρόσβαση (Gold OA).

Q1[SQ003]	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Διαφωνώ	8	3.721	3.721	3.721
Διαφωνώ μερικώς	45	20.930	20.930	24.651
Συμφωνώ μερικώς	103	47.907	47.907	72.558
Συμφωνώ	59	27.442	27.442	100.000
Missing	0	0.000		
Total	215	100.000		

Πίνακας 15. Ερώτηση Q1 – Υποερώτημα SQ004

Frequencies for Q1[SQ004] - Τα Υβριδικά Περιοδικά συμβάλλουν σημαντικά στη διεξαγωγή της έρευνας και της προώθησης της επιστήμης.

Q1[SQ004]	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Διαφωνώ	20	9.302	9.302	9.302
Διαφωνώ μερικώς	29	13.488	13.488	22.791
Συμφωνώ μερικώς	92	42.791	42.791	65.581
Συμφωνώ	74	34.419	34.419	100.000
Missing	0	0.000		
Total	215	100.000		

Πίνακας 16. Ερώτηση Q1 – Υποερώτημα SQ005

Frequencies for Q1[SQ005] – Τα Υβριδικά Περιοδικά και γενικότερα το μοντέλο Gold Open Access απαιτεί την καταβολή μεγάλων χρηματικών ποσών για τη δημοσίευση ενός άρθρου εκ μέρους των συγγραφέων.

Q1[SQ005]	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Διαφωνώ	10	4.651	4.651	4.651
Διαφωνώ μερικώς	16	7.442	7.442	12.093
Συμφωνώ μερικώς	65	30.233	30.233	42.326
Συμφωνώ	124	57.674	57.674	100.000
Missing	0	0.000		
Total	215	100.000		

Πίνακας 17. Ερώτηση Q1 – Υποερώτημα SQ006

Frequencies for Q1[SQ006] – Η δημοσίευση με βάση το μοντέλο Gold Open Access απαιτεί την καταβολή μεγάλων χρηματικών ποσών για τη δημοσίευση ενός άρθρου εκ μέρους των συγγραφέων.

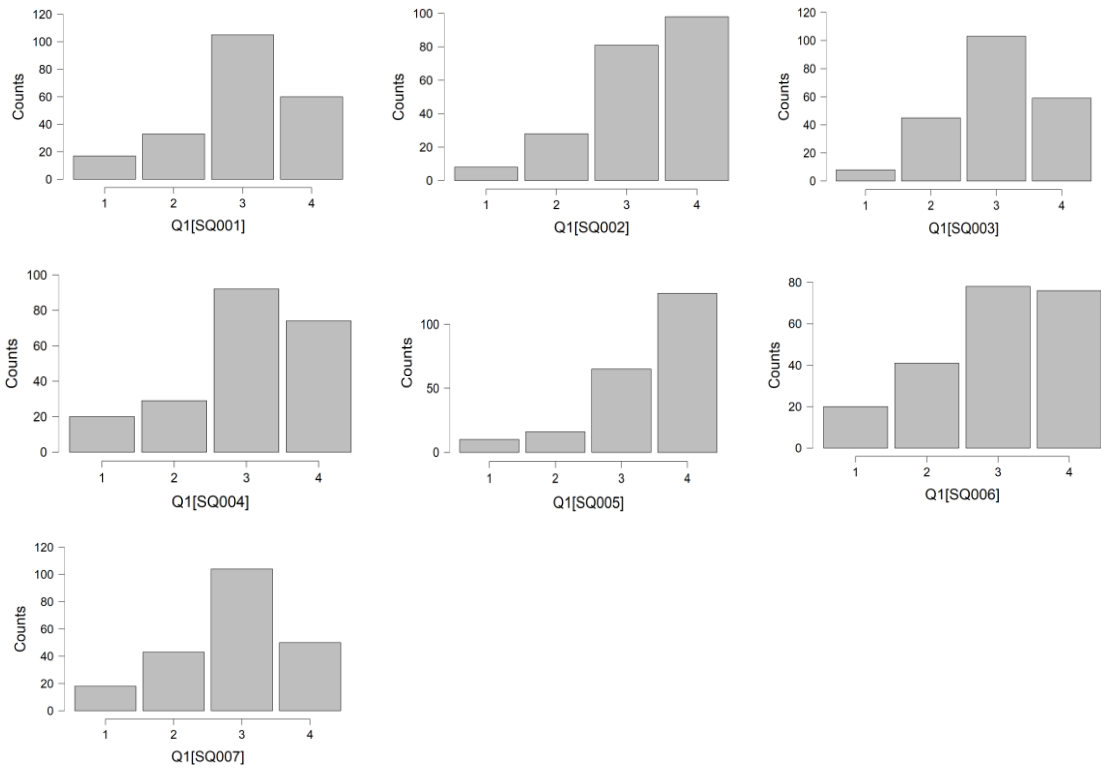
Q1[SQ006]	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Διαφωνώ	20	9.302	9.302	9.302
Διαφωνώ μερικώς	41	19.070	19.070	28.372
Συμφωνώ μερικώς	78	36.279	36.279	64.651
Συμφωνώ	76	35.349	35.349	100.000
Missing	0	0.000		
Total	215	100.000		

Πίνακας 18. Ερώτηση Q1 – Υποερώτημα SQ007

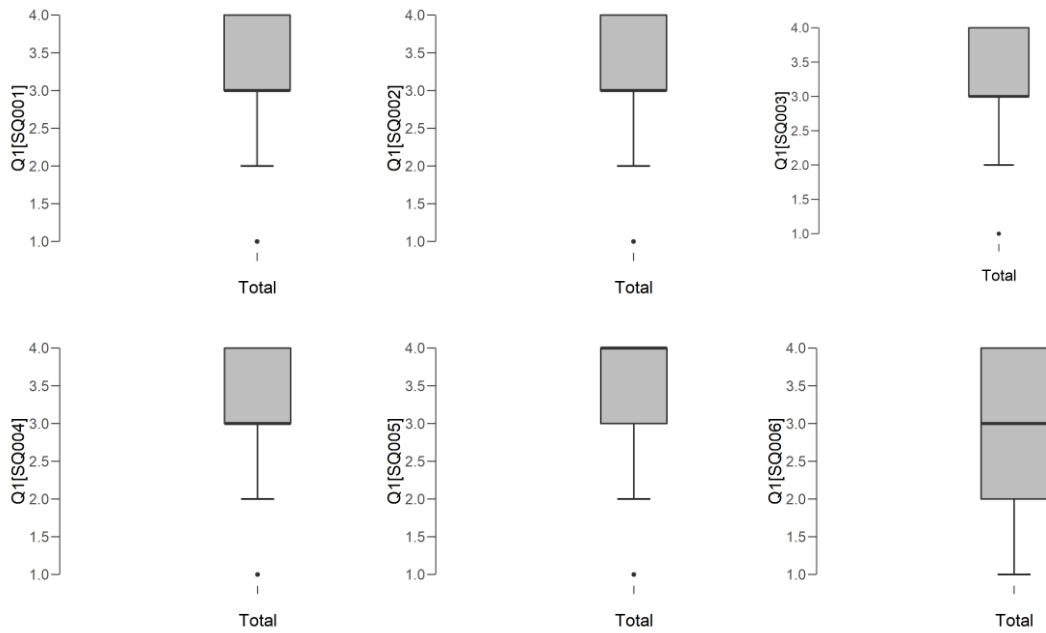
Frequencies for Q1[SQ007] – Τα Υβριδικά Περιοδικά, λόγω του χρηματικού αντιτίμου που καταβάλει ο συγγραφέας, ενδεχομένως να μην τηρούν αντικειμενικές και έγκυρες διαδικασίες αξιολόγησης, δεδομένου του οικονομικού κινήτρου.

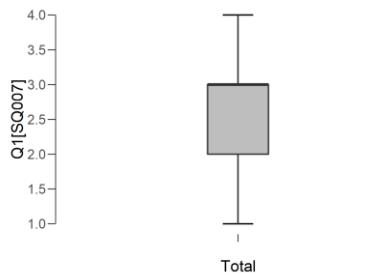
Q1[SQ006]	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Διαφωνώ	18	8.372	8.372	8.372
Διαφωνώ μερικώς	43	20.000	20.000	28.372
Συμφωνώ μερικώς	104	48.372	48.372	76.744
Συμφωνώ	50	23.256	23.256	100.000
Missing	0	0.000		
Total	215	100.000		

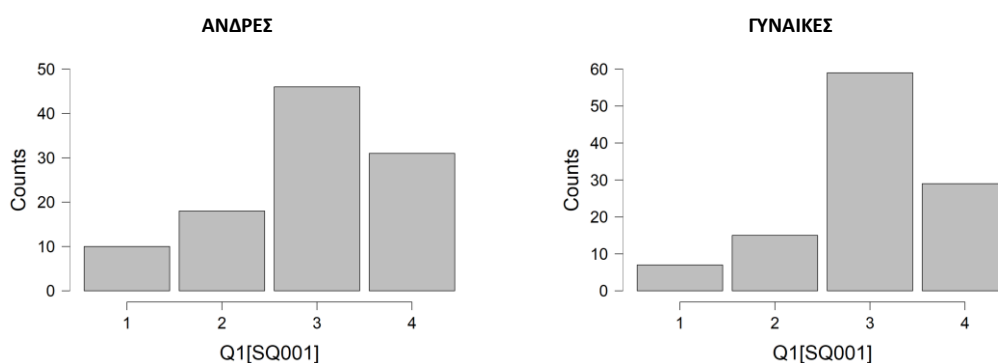
Γράφημα 1. Γραφική αναπαράσταση απαντήσεων Ερώτησης Q1 – Ενότητα 1 (Ραβδογράμματα)

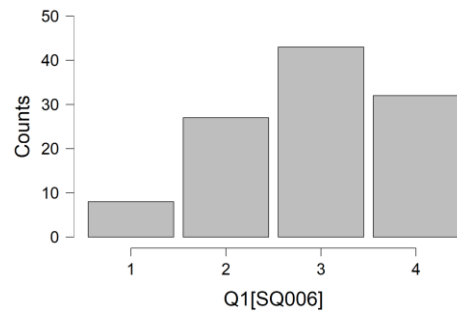
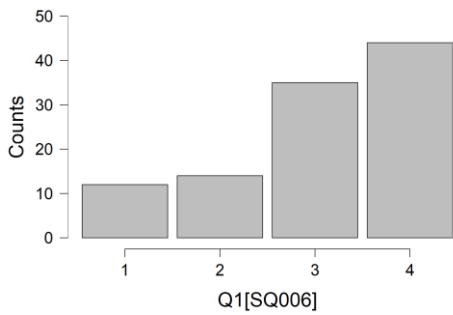
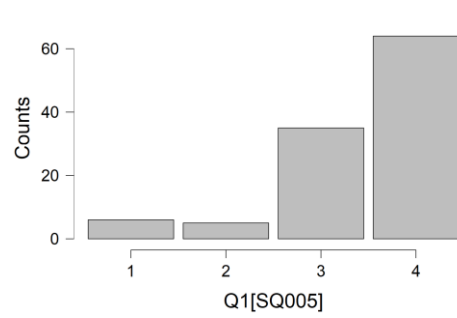
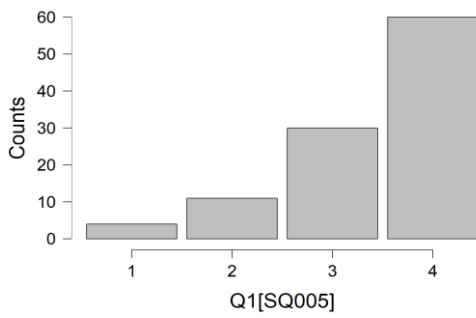
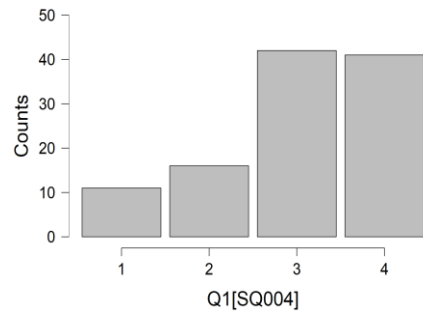
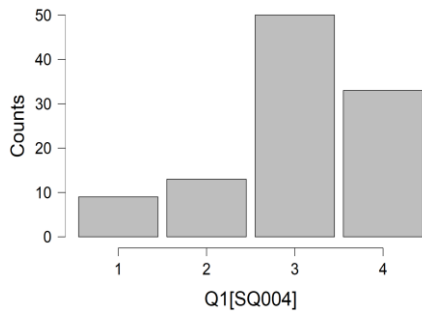
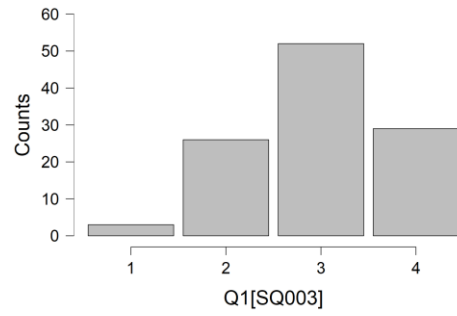
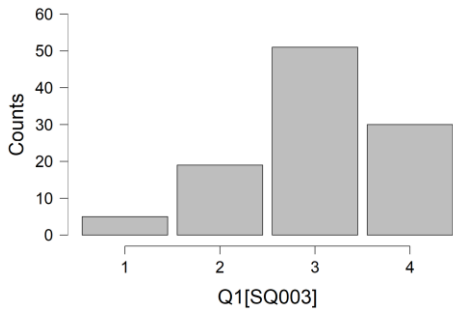
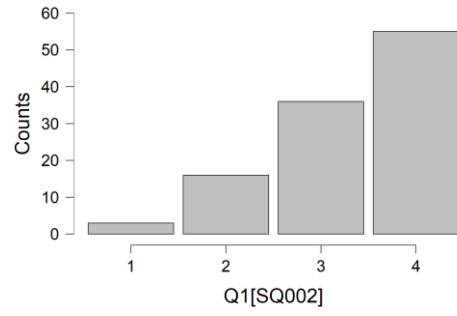
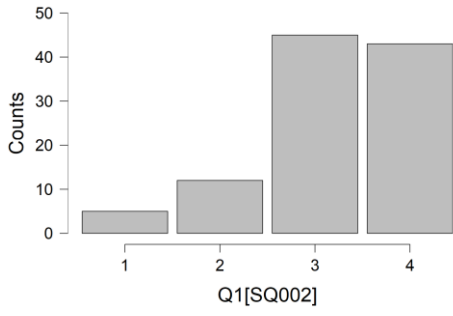

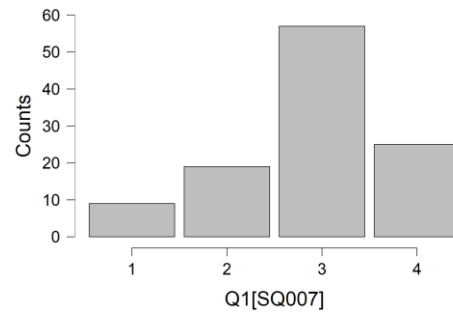
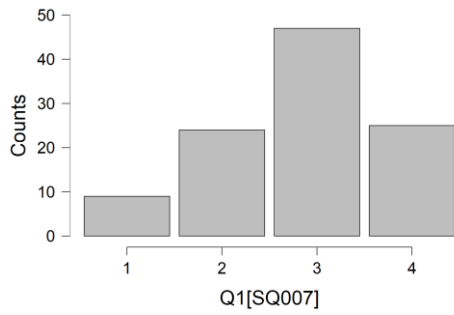

Γράφημα 2. Γραφική αναπαράσταση απαντήσεων Ερώτησης Q1 – Ενότητα 1 (BoxPlot)

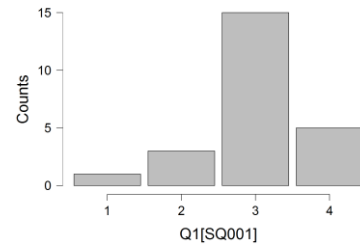
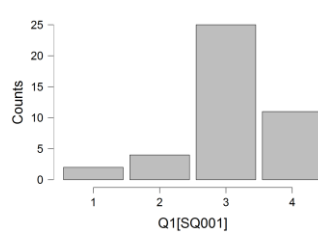
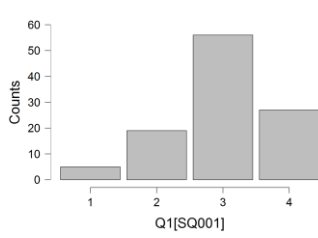
Έγινε συσχετισμός των απαντήσεων της πρώτης ερώτησης στην πρώτη ενότητα-Υβριδικά Περιοδικά με τα δημογραφικά χαρακτηριστικά του πληθυσμιακού δείγματος (ιδιότητα, επαγγελματική εμπειρία, φύλο), όπως φαίνεται στα γραφήματα 3-11 και δεν διαπιστώθηκε καμία διαφοροποίηση. Όλοι οι συμμετέχοντες δηλαδή, συμφωνούν ότι η δημοσίευση άρθρου σε υβριδικό περιοδικό είναι επωφελής, γιατί είναι πολύ πιθανόν να λάβει η δημοσίευσή τους περισσότερες αναφορές (citations) συγκριτικά με τη δημοσίευση ενός «κλειστού» άρθρου σε ένα συνδρομητικό περιοδικό ή ακόμα και ενός «ανοικτού» άρθρου σε ένα αποθετήριο. Συγκλίνουν με την άποψη, ότι τα υβριδικά περιοδικά συμβάλλουν σημαντικά στη διεξαγωγή της έρευνας και της προώθησης της επιστήμης και παρέχουν μικρότερους χρόνους αναμονής για την αξιολόγηση και την έκδοση ενός άρθρου. Συμφωνούν ότι το μοντέλο Gold Open Access απαιτεί καταβολή μεγάλων χρηματικών ποσών για τη δημοσίευση ενός άρθρου εκ μέρους των συγγραφέων, γεγονός που προϋποθέτει χρηματοδότηση από την πολιτεία ή από άλλους χρηματοδοτικούς φορείς. Επιπλέον, υπάρχει η πεποίθηση ότι το οικονομικό κίνητρο είναι ικανό να επηρεάσει τις αντικειμενικές και έγκυρες διαδικασίες αξιολόγησης των υβριδικών περιοδικών.

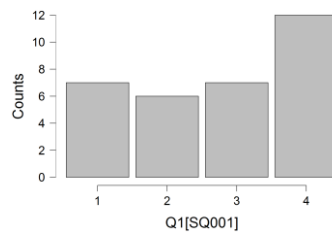
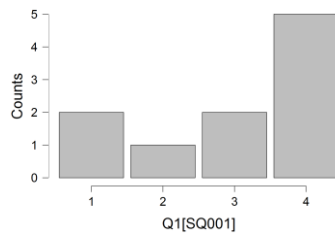
Γράφημα 3. Γραφική αναπαράσταση απαντήσεων Ερώτησης Q1 – Ενότητα 1 – Φύλο

Ιατροί του ΕΣΥ-NHS doctors

Ακαδημαϊκοί ιατροί-Academic doctors

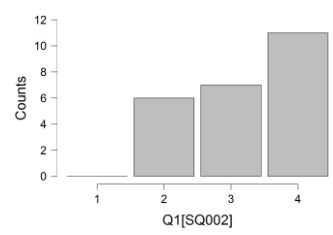
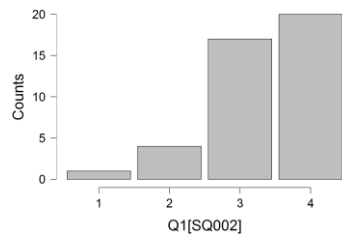
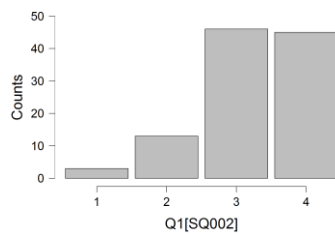
Νοσηλευτικό προσωπικό-Nursing staff

Παραϊατρικό προσωπικό-Paramedical staff

Άλλο (ιδιώτες ιατροί, ερευνητές)- other (private sector doctors, researchers)

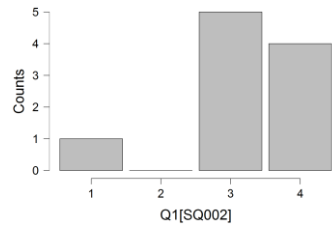
Γράφημα 4. Γραφική αναπαράσταση απαντήσεων Ερώτησης Q1 / Υποερώτημα SQ001 – Ενότητα 1 – Ιδιότητα

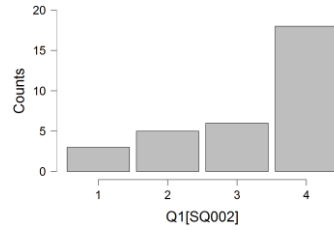
Ιατροί του ΕΣΥ-NHS doctors

Ακαδημαϊκοί ιατροί-Academic doctors

Νοσηλευτικό προσωπικό-Nursing staff

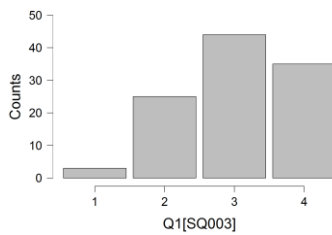

Παραϊατρικό προσωπικό-Paramedical staff

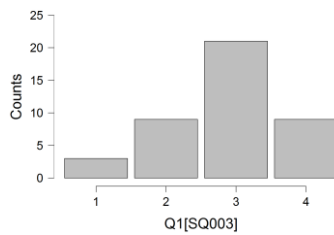

Άλλο (ιδιώτες ιατροί, ερευνητές)- other (private sector doctors, researchers)

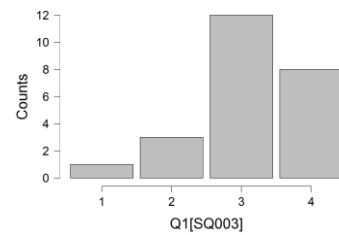
Γράφημα 5. Γραφική αναπαράσταση απαντήσεων Ερώτησης Q1 / Υποερώτημα SQ002 – Ενότητα 1 – Ιδιότητα

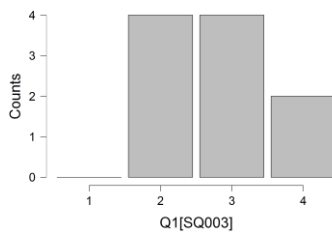
Ιατροί του ΕΣΥ-NHS doctors

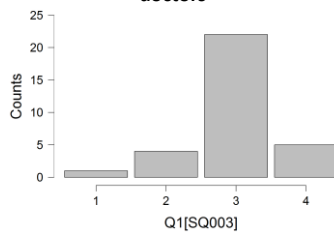
Ακαδημαϊκοί ιατροί-Academic doctors

Νοσηλευτικό προσωπικό-Nursing staff

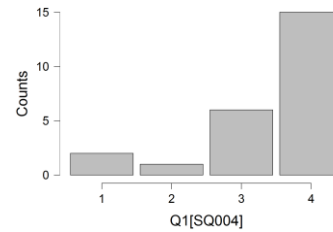
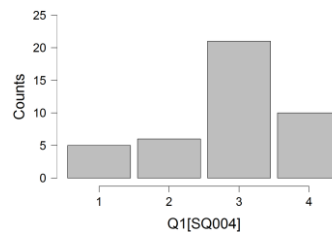
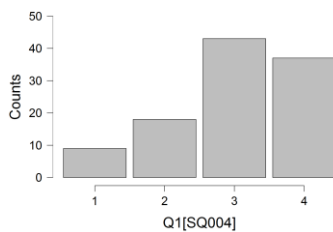

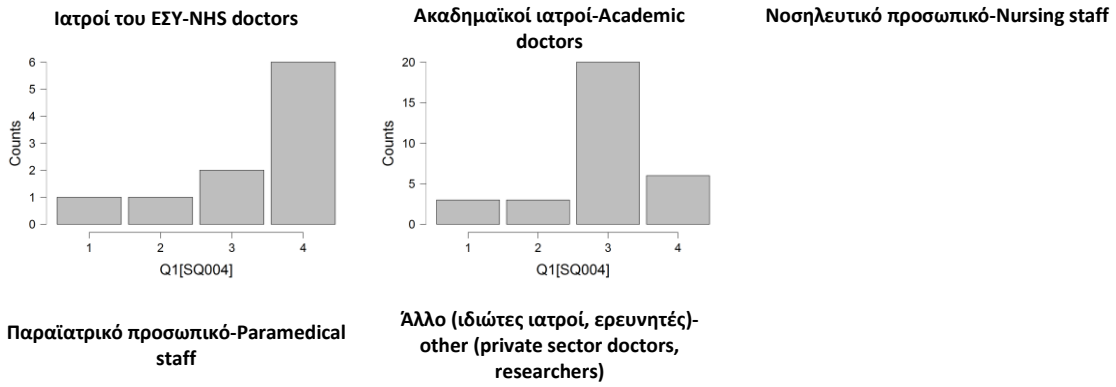
Παραϊατρικό προσωπικό-Paramedical staff

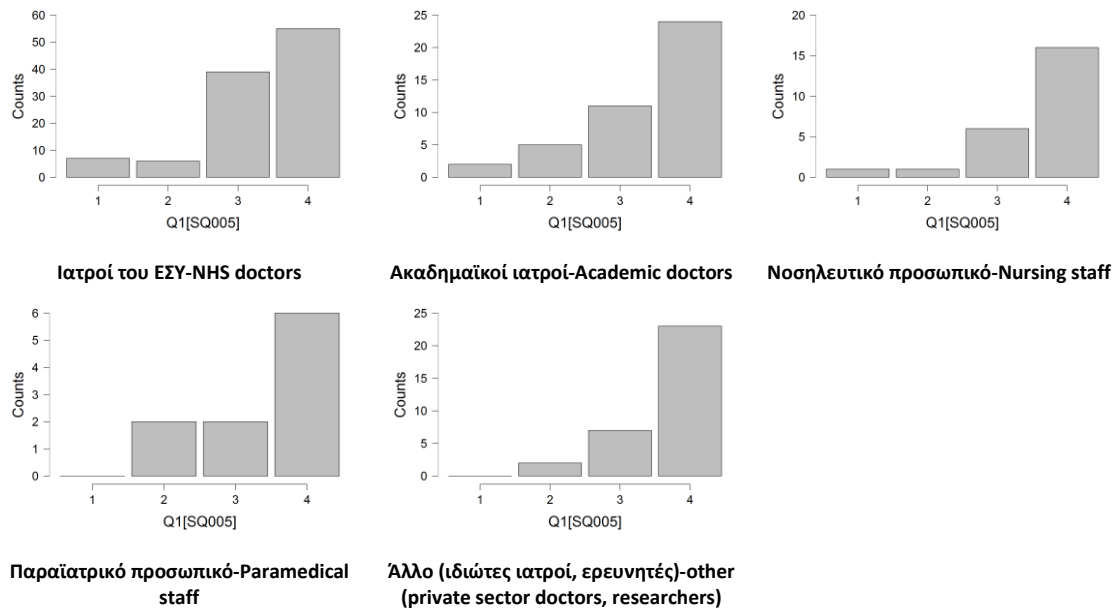
Άλλο (ιδιώτες ιατροί, ερευνητές)- other (private sector doctors, researchers)

Γράφημα 6. Γραφική αναπαράσταση απαντήσεων Ερώτησης Q1 / Υποερώτημα SQ003 – Ενότητα 1 – Ιδιότητα

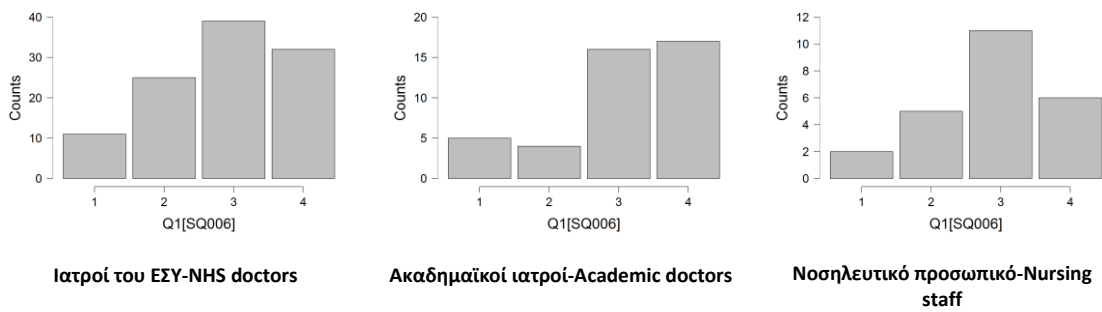

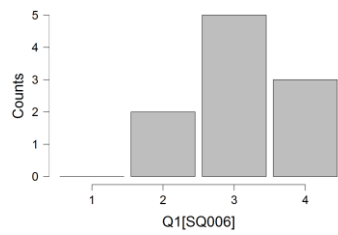

Γράφημα 7. Γραφική αναπαράσταση απαντήσεων Ερώτησης Q1 / Υποερώτημα SQ004 – Ενότητα 1 – Ιδιότητα

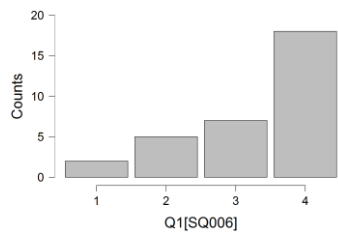

Γράφημα 8. Γραφική αναπαράσταση απαντήσεων Ερώτησης Q1 / Υποερώτημα SQ005 – Ενότητα 1 – Ιδιότητα

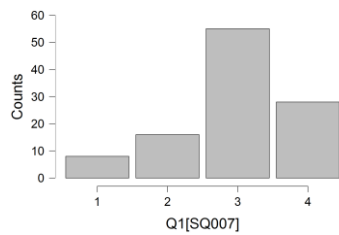

Παραϊατρικό προσωπικό-Paramedical staff

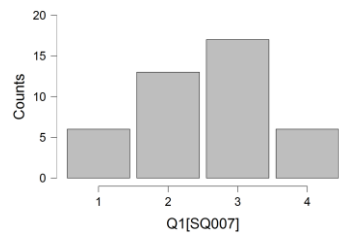

Άλλο (ιδιώτες ιατροί, ερευνητές)-other (private sector doctors, researchers)

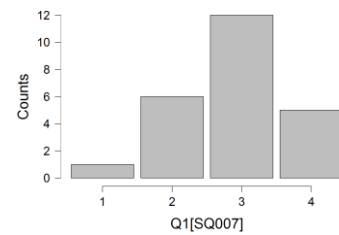
Γράφημα 9. Γραφική αναπαράσταση απαντήσεων Ερώτησης Q1 / Υποερώτημα SQ006 – Ενότητα 1 – Ιδιότητα

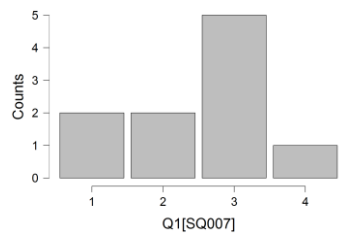
Ιατροί του ΕΣΥ-NHS doctors

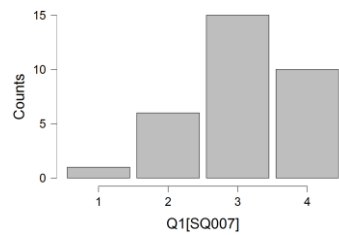
Ακαδημαϊκοί ιατροί-Academic doctors

Νοσηλευτικό προσωπικό-Nursing staff

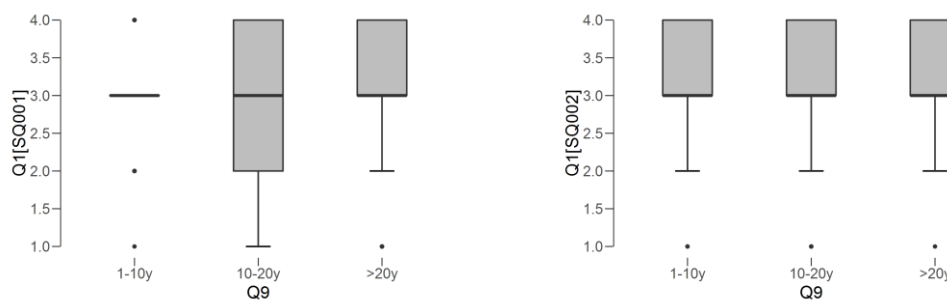

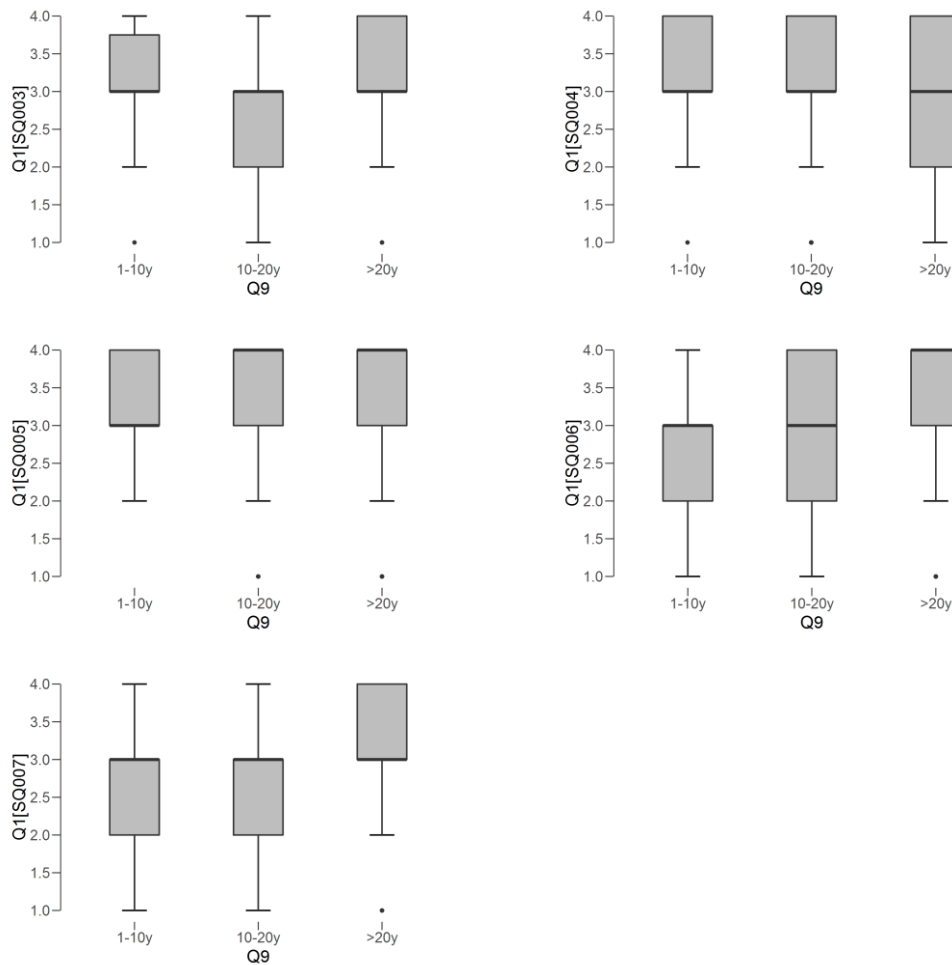
Παραϊατρικό προσωπικό-Paramedical staff

Άλλο (ιδιώτες ιατροί, ερευνητές)-other (private sector doctors, researchers)

Γράφημα 10. Γραφική αναπαράσταση απαντήσεων Ερώτησης Q1 / Υποερώτημα SQ007 – Ενότητα 1 – Ιδιότητα

Γράφημα 11. Γραφική αναπαράσταση απαντήσεων Ερώτησης Q1 – Ενότητα 1 – Επαγγελματική εμπειρία (BoxPlot)

4.2 Αποτελέσματα Ενότητας 2- Ανοικτή Ομότιμη Αξιολόγηση και Ανοικτές Αναφορές

Στην ενότητα 2 – Ανοικτή Ομότιμη Αξιολόγηση και Ανοικτές Αναφορές, στη 2^η ερώτηση: Ποια είναι η στάση σας αναφορικά με τις παρακάτω επιλογές για την Ανοικτή Ομότιμη Αξιολόγηση (Open Peer Review), το μεγαλύτερο ποσοστό των συμμετεχόντων απάντησε, ότι θα έδινε μάλλον θετική απάντηση και στις 5 επιλογές (Πίνακες 19-24). Συγκεκριμένα, θα υπέβαλε άρθρο σε επιστημονικό περιοδικό με το σύστημα της Ανοικτής Ομότιμης Αξιολόγησης και των Ανοικτών Αναφορών και θα αναλάμβανε την αξιολόγηση ενός άρθρου σε επιστημονικό περιοδικό με το σύστημα της Ανοικτής Ομότιμης Αξιολόγησης και των Ανοικτών Αναφορών. Ακόμα, θα υπέβαλε άρθρο σε επιστημονικό περιοδικό, όπως το μοντέλο λειτουργίας του εκδότη PLoS, όπου η Ομότιμη Αξιολόγηση γίνεται γρήγορα και

εξετάζει τη μεθοδολογική αρτιότητα της έρευνας χωρίς να την αξιολογεί σε επίπεδο καινοτομίας ή επιστημονικού ενδιαφέροντος. Το ίδιο θετικά ανταποκρίθηκαν οι συμμετέχοντες και στην επιλογή δημοσίευσης άρθρου σε επιστημονικό περιοδικό, όπως το μοντέλο λειτουργίας του εκδότη F1000Research, σύμφωνα με το οποίο η Ομότιμη Αξιολόγηση γίνεται μετά από τη δημοσίευση, με την προϋπόθεση ότι έχει ελεγχθεί προηγουμένως η επιστημονική εγκυρότητα της έρευνας από προσκεκλημένους αξιολογητές.

Πίνακας 19. Συγκεντρωτικά στατιστικά στοιχεία Ερώτησης Q2 (Ενότητα 2)*

Descriptive Statistics					
	Q2[SQ001]	Q2[SQ002]	Q2[SQ003]	Q2[SQ004]	Q2[SQ005]
Valid	215	215	215	215	215
Missing	0	0	0	0	0
Mean	3.074	3.270	3.084	2.865	2.907
Std. Error of Mean	0.055	0.045	0.054	0.053	0.052
Median	3.000	3.000	3.000	3.000	3.000
Std. Deviation	0.800	0.664	0.799	0.777	0.762

*Ο Πίνακας 2 παρέχει τις επεξηγήσεις των κωδικών SQ00X

Πίνακας 20. Ερώτηση Q2 – Υποερώτημα SQ001

Frequencies for Q2[SQ001] – Θα υποβάλλατε άρθρο σε επιστημονικό περιοδικό με το σύστημα της Ανοικτής Ομότιμης Αξιολόγησης, σύμφωνα με το οποίο οι ταυτότητες των αξιολογητών είναι γνωστές στους συγγραφείς και αντίστροφα, και συμπεριλαμβάνονται στη δημοσίευση.

Q2[SQ001]	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Σίγουρα όχι	8	3.721	3.721	3.721
Μάλλον όχι	37	17.209	17.209	20.930
Μάλλον ναι	101	46.977	46.977	67.907
Σίγουρα ναι	69	32.093	32.093	100.000
Missing	0	0.000		
Total	215	100.000		

Πίνακας 21. Ερώτηση Q2 – Υποερώτημα SQ002

Frequencies for Q2[SQ002] – Θα υποβάλλατε άρθρο σε επιστημονικό περιοδικό με το σύστημα των Ανοικτών Αναφορών κατά το οποίο δημοσιεύονται όλες οι εκθέσεις αξιολόγησης και οι απαντήσεις των συγγραφέων με σκοπό τη μέγιστη δυνατή διαφάνεια;

Q2[SQ002]	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Σίγουρα όχι	2	0.930	0.930	0.930
Μάλλον όχι	20	9.302	9.302	10.233
Μάλλον ναι	111	51.628	51.628	61.860
Σίγουρα ναι	82	38.140	38.140	100.000
Missing	0	0.000		
Total	215	100.000		

Πίνακας 22. Ερώτηση Q2 – Υποερώτημα SQ003

Frequencies for Q2[SQ003] – Θα αναλαμβάνετε την αξιολόγηση ενός άρθρου σε επιστημονικό περιοδικό με το σύστημα της Ανοιχτής Αξιολόγησης και των Ανοιχτών Αναφορών, κατά το οποίο τόσο το όνομά σας όσο και η αξιολόγησή σας συμπεριλαμβάνονται στη δημοσίευση;

Q2[SQ003]	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Σίγουρα όχι	7	3.256	3.256	3.256
Μάλλον όχι	39	18.140	18.140	21.395
Μάλλον ναι	98	45.581	45.581	66.977
Σίγουρα ναι	71	33.023	33.023	100.000
Missing	0	0.000		
Total	215	100.000		

Πίνακας 23. Ερώτηση Q2 – Υποερώτημα SQ004

Frequencies for Q2[SQ004] - Θα υποβάλλατε άρθρο σε επιστημονικό περιοδικό, όπου η Ομότιμη Αξιολόγηση γίνεται γρήγορα και εξετάζει τη μεθοδολογική αρτιότητα της έρευνας χωρίς να την αξιολογεί σε επίπεδο καινοτομίας ή επιστημονικού ενδιαφέροντος (όπως το μοντέλο λειτουργίας του εκδότη PLoS);

Q2[SQ004]	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Σίγουρα όχι	7	3.256	3.256	3.256
Μάλλον όχι	60	27.907	27.907	31.163
Μάλλον ναι	103	47.907	47.907	79.070
Σίγουρα ναι	45	20.930	20.930	100.000
Missing	0	0.000		
Total	215	100.000		

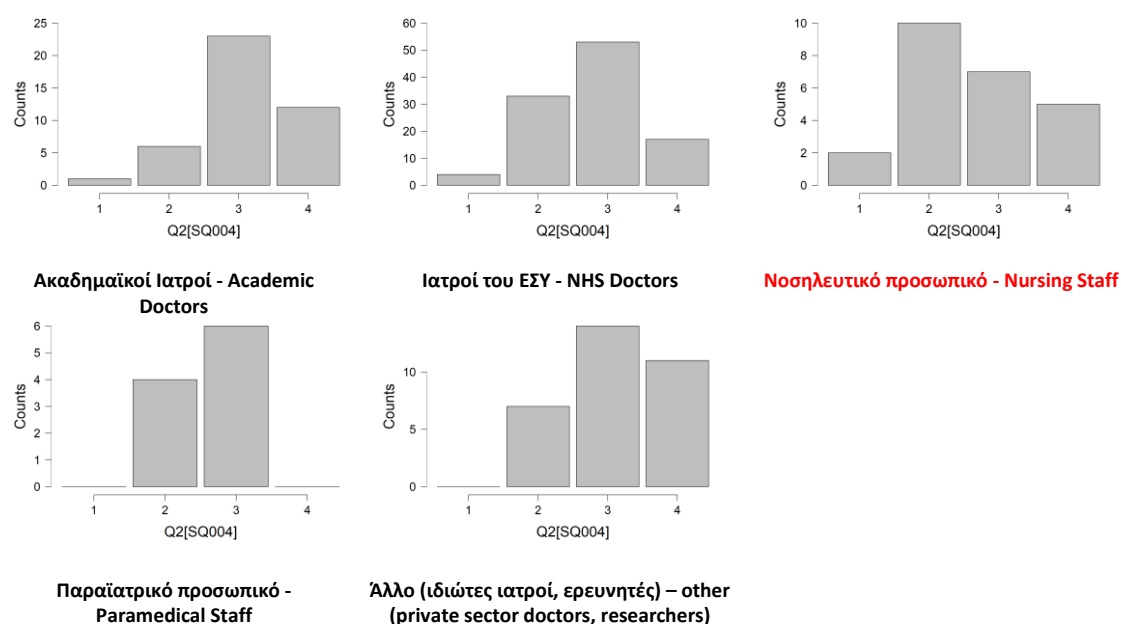
Πίνακας 24. Ερώτηση Q2 – Υποερώτημα SQ005

Frequencies for Q2[SQ005] - Θα υποβάλλατε άρθρο σε επιστημονικό περιοδικό, όπου η Ομότιμη Αξιολόγηση γίνεται μετά από τη δημοσίευση, με την προϋπόθεση ότι έχει ελεγχθεί προηγουμένως η επιστημονική εγκυρότητα της έρευνας από προσκεκλημένους αξιολογητές (όπως το μοντέλο λειτουργίας του εκδότη F1000Research);

Q2[SQ005]	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Σίγουρα όχι	9	4.186	4.186	4.186
Μάλλον όχι	46	21.395	21.395	25.581
Μάλλον ναι	116	53.953	53.953	79.535
Σίγουρα ναι	44	20.465	20.465	100.000
Missing	0	0.000		
Total	215	100.000		

Ο συσχετισμός των απαντήσεων της 2^{ης} ερώτησης με την ιδιότητα των συμμετεχόντων (Γράφημα 12), δείχνει ότι δεν υπάρχει διαφοροποίηση σε σχέση με τα συγκεντρωτικά αποτελέσματα της ερώτησης αυτής. Αξίζει να επισημανθεί ωστόσο, το χαμηλό ποσοστό θετικής ανταπόκρισης του Νοσηλευτικού προσωπικού αναφορικά με την

υποβολή άρθρου σε επιστημονικό περιοδικό, όπως το μοντέλο λειτουργίας του εκδότη PLoS, όπου η Ομοτίμη Αξιολόγηση γίνεται γρήγορα και εξετάζει τη μεθοδολογική αρτιότητα της έρευνας χωρίς να την αξιολογεί σε επίπεδο καινοτομίας ή επιστημονικού ενδιαφέροντος.

Γράφημα 12. Γραφική αναπαράσταση απαντήσεων Ερώτησης Q2 / Υποερώτημα SQ004 – Ενότητα 2 – Ιδιότητα

Ο συσχετισμός των απαντήσεων της 2^{ης} ερώτησης στην ενότητα 2-Ανοικτή Ομοτίμη Αξιολόγηση και Ανοικτές Αναφορές με τα άλλα δυο δημογραφικά στοιχεία (επαγγελματική εμπειρία, φύλο) δεν έδωσε διαφορετικά αποτελέσματα σε σχέση με τα συγκεντρωτικά αποτελέσματα της ερώτησης αυτής. Το δείγμα πληθυσμού δηλαδή, συμφωνεί μερικώς με την υποβολή άρθρου σε επιστημονικό περιοδικό με το σύστημα της Ανοικτής Ομοτίμης Αξιολόγησης και των Ανοικτών Αναφορών, καθώς και με το ενδεχόμενο να αναλάβει αξιολόγηση σε επιστημονικά περιοδικά που ακολουθούν τα προαναφερθέντα συστήματα αξιολόγησης. Ακόμα η στάση των συμμετεχόντων είναι θετική απέναντι στα μοντέλα λειτουργίας των εκδοτών PLoS και F1000Research ανεξάρτητα από την επαγγελματική εμπειρία και το φύλο τους.

4.3 Αποτελέσματα Ενότητας 3 – Ανοικτά Ερευνητικά Δεδομένα

Στην ενότητα 3 – Ανοικτά Ερευνητικά Δεδομένα, στην 3^η ερώτηση: Γνωρίζετε ότι οι αρχές FAIR (Findable, Accessible, Interoperable, Reusable) θα αποτελούν προϋπόθεση για τη χρηματοδότηση της έρευνας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, διαπιστώνεται ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των συμμετεχόντων δεν γνωρίζει, ότι οι αρχές FAIR θα εφαρμόζονται υποχρεωτικά σε έρευνες που θα χρηματοδοτούνται από την Ευρωπαϊκή Ένωση, όπως φαίνεται στον παρακάτω πίνακα (Πίνακας 25. **Συγκεντρωτικά στατιστικά στοιχεία Ερώτησης Q3 (Ενότητα 3)**)

Πίνακας 25. Συγκεντρωτικά στατιστικά στοιχεία Ερώτησης Q3 (Ενότητα 3)

Frequencies for Q3				
Q3	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Ναι	39	18.140	18.140	18.140
Όχι	176	81.860	81.860	100.000
Total	215	100.000		

Στην ενότητα 3 – Ανοικτά Ερευνητικά Δεδομένα, στην 4^η ερώτηση: Σε ποιο βαθμό συμφωνείτε ή διαφωνείτε με τις παρακάτω δηλώσεις σε ό,τι αφορά τα Ανοικτά Ερευνητικά Δεδομένα, διαπιστώνεται (όπως φαίνεται στους Πίνακες 26-32)) ότι οι συμμετέχοντες συμφωνούν με τις δηλώσεις, σύμφωνα με τις οποίες η δημοσίευση ενός άρθρου πρέπει να συμπεριλαμβάνει οπωσδήποτε και τα ερευνητικά δεδομένα με ανοικτή ή κλειστή πρόσβαση και η ανοικτή πρόσβαση στα ερευνητικά δεδομένα μιας δημοσίευσης θα συμβάλλει σημαντικά στη διεξαγωγή της έρευνας και της προώθησης της επιστήμης. Ακόμα «συμφωνούν μερικώς» ότι οι ερευνητές δεν είναι σε θέση να εφαρμόσουν τις αρχές FAIR στα ερευνητικά τους δεδομένα, γιατί δεν υπάρχει η κατάλληλη εκπαίδευση και υποστήριξη. Διαφωνούν με το ενδεχόμενο να χρησιμοποιηθεί το άρθρο τους από τρίτους χωρίς εμπορικό όφελος, με αναφορά στο όνομά τους και χωρίς τη συγκατάθεσή τους. Το μεγαλύτερο ποσοστό διαφωνεί με τη δυνατότητα αξιοποίησης ενός άρθρου από τρίτους με εμπορικό όφελος (π.χ. text ή data mining). Τέλος οι περισσότεροι συμμετέχοντες «συμφωνούν μερικώς» με το γεγονός ότι σε κάποιες επιστήμες, μεταξύ των οποίων και η Ιατρική, είναι δύσκολο να εφαρμοστούν οι αρχές FAIR λόγω του προσωπικού-ευαίσθητου χαρακτήρα των ερευνητικών δεδομένων.

Πίνακας 26. Συγκεντρωτικά στατιστικά στοιχεία Ερώτησης Q4 (Ενότητα 3)*

Descriptive Statistics						
	Q4[SQ001]	Q4[SQ002]	Q4[SQ003]	Q4[SQ004]	Q4[SQ005]	Q4[SQ006]
Valid	215	215	215	215	215	215
Missing	0	0	0	0	0	0
Mean	3.358	3.474	2.963	2.377	1.684	2.944
Std. Error of Mean	0.054	0.046	0.051	0.078	0.064	0.058
Median	4.000	4.000	3.000	2.000	1.000	3.000
Std. Deviation	0.790	0.668	0.742	1.145	0.939	0.852

*Ο Πίνακας 4 παρέχει τις επεξηγήσεις των κωδικών SQ00X

Πίνακας 27. Ερώτηση Q4 – Υποερώτημα SQ001

Frequencies for Q4[SQ001] – Η δημοσίευση ενός άρθρου πρέπει να συμπεριλάβει οπωσδήποτε και τα ερευνητικά δεδομένα με ανοικτή ή κλειστή πρόσβαση.

Q4[SQ001]	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Διαφωνώ	7	3.256	3.256	3.256
Διαφωνώ μερικώς	21	9.767	9.767	13.023
Συμφωνώ μερικώς	75	34.884	34.884	47.907
Συμφωνώ	112	52.093	52.093	100.000
Missing	0	0.000		
Total	215	100.000		

Πίνακας 28. Ερώτηση Q4 – Υποερώτημα SQ002

Frequencies for Q4[SQ002] – Η ανοικτή πρόσβαση στα ερευνητικά δεδομένα μιας δημοσίευσης θα συμβάλει σημαντικά στη διεξαγωγή της έρευνας και της προώθησης της επιστήμης.

Q4[SQ002]	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Διαφωνώ	2	0.930	0.930	0.930
Διαφωνώ μερικώς	15	6.977	6.977	7.907
Συμφωνώ μερικώς	77	35.814	35.814	43.721
Συμφωνώ	121	56.279	56.279	100.000
Missing	0	0.000		
Total	215	100.000		

Πίνακας 29. Ερώτηση Q4 – Υποερώτημα SQ003

Frequencies for Q4[SQ003] – Οι ερευνητές δεν είναι σε θέση να εφαρμόσουν τις αρχές FAIR στα ερευνητικά τους δεδομένα, γιατί δεν υπάρχει η κατάλληλη εκπαίδευση και υποστήριξη.

Q4[SQ003]	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Διαφωνώ	8	3.721	3.721	3.721
Διαφωνώ μερικώς	39	18.140	18.140	21.860

Frequencies for Q4[SQ003] – Οι ερευνητές δεν είναι σε θέση να εφαρμόσουν τις αρχές FAIR στα ερευνητικά τους δεδομένα, γιατί δεν υπάρχει η κατάλληλη εκπαίδευση και υποστήριξη.

Q4[SQ003]	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Συμφωνώ μερικώς	121	56.279	56.279	78.140
Συμφωνώ	47	21.860	21.860	100.000
Missing	0	0.000		
Total	215	100.000		

Πίνακας 30. Ερώτηση Q4 – Υποερώτημα SQ004

Frequencies for Q4[SQ004] – Θα συμφωνούσατε ένα άρθρο σας και τα ερευνητικά δεδομένα του να αξιοποιηθούν από τρίτους, χωρίς εμπορικό όφελος, με αναφορά στο όνομά σας και χωρίς τη συγκατάθεσή σας;

Q4[SQ004]	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Διαφωνώ	66	30.698	30.698	30.698
Διαφωνώ μερικώς	51	23.721	23.721	54.419
Συμφωνώ μερικώς	49	22.791	22.791	77.209
Συμφωνώ	49	22.791	22.791	100.000
Missing	0	0.000		
Total	215	100.000		

Πίνακας 31. Ερώτηση Q4 – Υποερώτημα SQ005

Frequencies for Q4[SQ005] – Θα συμφωνούσατε ένα άρθρο σας και τα ερευνητικά δεδομένα του να αξιοποιηθούν από τρίτους με εμπορικό όφελος (π.χ. text ή data mining);

Q4[SQ005]	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Διαφωνώ	125	58.140	58.140	58.140
Διαφωνώ μερικώς	47	21.860	21.860	80.000
Συμφωνώ μερικώς	29	13.488	13.488	93.488
Συμφωνώ	14	6.512	6.512	100.000
Missing	0	0.000		
Total	215	100.000		

Πίνακας 32. Ερώτηση Q4 – Υποερώτημα SQ006

Frequencies for Q4[SQ006] – Υπάρχουν επιστήμες, όπως η ιατρική, όπου είναι δύσκολο να εφαρμοστούν οι αρχές FAIR λόγω του προσωπικού χαρακτήρα των ερευνητικών δεδομένων.

Q4[SQ006]	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Διαφωνώ	12	5.581	5.581	5.581
Διαφωνώ μερικώς	48	22.326	22.326	27.907
Συμφωνώ μερικώς	95	44.186	44.186	72.093
Συμφωνώ	60	27.907	27.907	100.000
Missing	0	0.000		
Total	215	100.000		

Ο συσχετισμός των απαντήσεων της ερώτησης 4 στην ενότητα 3 - Ανοικτά Ερευνητικά Δεδομένα με τα έτη της επαγγελματικής εμπειρίας των συμμετεχόντων (Πίνακες 33,34) δείχνει ότι υπάρχει διαφοροποίηση των συμμετεχόντων με 1-10 έτη επαγγελματικής εμπειρίας, οι οποίοι διαφωνούν να αξιοποιηθούν τα άρθρα τους και τα ερευνητικά δεδομένα που τα συνοδεύουν από τρίτους, χωρίς εμπορικό όφελος, με αναφορά στο όνομά τους και χωρίς τη συγκατάθεσή τους.

Πίνακας 33. Συγκεντρωτικά στατιστικά στοιχεία Ερώτησης Q4 (Ενότητα 3) - Επαγγελματική εμπειρία

Descriptive Statistics																		
	Q4[SQ001]			Q4[SQ002]			Q4[SQ003]			Q4[SQ004]			Q4[SQ005]			Q4[SQ006]		
	1-10y	10-20y	>20y	1-10y	10-20y	>20y	1-10y	10-20y	>20y	1-10y	10-20y	>20y	1-10y	10-20y	>20y	1-10y	10-20y	>20y
Valid	50	88	77	50	88	77	50	88	77	50	88	77	50	88	77	50	88	77
Missing	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Mean	3.180	3.409	3.416	3.320	3.580	3.455	2.880	2.875	3.117	2.060	2.420	2.532	1.740	1.693	1.636	2.760	3.011	2.987
Std. Error of Mean	0.133	0.077	0.085	0.101	0.064	0.080	0.102	0.079	0.085	0.144	0.115	0.144	0.139	0.097	0.108	0.120	0.088	0.100
Median	3.000	4.000	4.000	3.000	4.000	4.000	3.000	3.000	3.000	2.000	2.000	2.000	1.000	1.000	1.000	3.000	3.000	3.000
Std. Deviation	0.941	0.721	0.750	0.713	0.601	0.699	0.718	0.740	0.743	1.018	1.080	1.263	0.986	0.914	0.945	0.847	0.823	0.881
Minimum	1.000	1.000	1.000	2.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
Maximum	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000

Πίνακας 34. Ενότητα 3-Ανοικτά Ερευνητικά Δεδομένα. Ερώτηση 4.Υποερώτημα 4-Επαγγελματική εμπειρία

Frequencies for Q4[SQ004] – Θα συμφωνούσατε ένα άρθρο σας και τα ερευνητικά δεδομένα του να αξιοποιηθούν από τρίτους, χωρίς εμπορικό όφελος, με αναφορά στο όνομά σας και χωρίς τη συγκατάθεσή σας;

Q9	Q4[SQ004]	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
1-10y	Διαφωνώ	19	38.000	38.000	38.000
	Διαφωνώ μερικώς	14	28.000	28.000	66.000
	Συμφωνώ μερικώς	12	24.000	24.000	90.000
	Συμφωνώ	5	10.000	10.000	100.000
	Missing	0	0.000		
	Total	50	100.000		
10-20y	Διαφωνώ	23	26.136	26.136	26.136
	Διαφωνώ μερικώς	22	25.000	25.000	51.136
	Συμφωνώ μερικώς	26	29.545	29.545	80.682
	Συμφωνώ	17	19.318	19.318	100.000
	Missing	0	0.000		
	Total	88	100.000		
>20y	Διαφωνώ	24	31.169	31.169	31.169
	Διαφωνώ μερικώς	15	19.481	19.481	50.649
	Συμφωνώ μερικώς	11	14.286	14.286	64.935
	Συμφωνώ	27	35.065	35.065	100.000
	Missing	0	0.000		
	Total	77	100.000		

Επίσης, από τον συσχετισμό των απαντήσεων της ερώτησης 4 στην ενότητα 3 - Ανοικτά Ερευνητικά Δεδομένα με την ιδιότητα του πληθυσμιακού δείγματος (ακαδημαϊκοί ιατροί, ιατροί του ΕΣΥ, νοσηλευτικό και παραϊατρικό προσωπικό, άλλοι-ιδιώτες ιατροί, ερευνητές)(Πίνακας 35), προκύπτει ότι μόνο οι ακαδημαϊκοί ιατροί και το νοσηλευτικό προσωπικό αντιμετωπίζουν πιο θετικά το ενδεχόμενο, ένα άρθρο τους και τα ερευνητικά δεδομένα του να αξιοποιηθούν από τρίτους, χωρίς εμπορικό όφελος, με αναφορά στο όνομά τους και χωρίς τη συγκατάθεσή τους συγκριτικά με τις άλλες ιδιότητες του υπό διερεύνηση πληθυσμού.

Πίνακας 35. Ενότητα 3-Ανοικτά Ερευνητικά Δεδομένα. Ερώτηση 4.Υποερώτημα 4-Ιδιότητα

Frequencies for Q4[SQ004] - Θα συμφωνούσατε ένα άρθρο σας και τα ερευνητικά δεδομένα του να αξιοποιηθούν από τρίτους, χωρίς εμπορικό όφελος, με αναφορά στο όνομά σας και χωρίς τη συγκατάθεσή σας;					
Q8	Q4[SQ004]	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Academic Doctor	Διαφωνώ	11	26.190	26.190	26.190
	Διαφωνώ μερικώς	8	19.048	19.048	45.238
	Συμφωνώ μερικώς	16	38.095	38.095	83.333
	Συμφωνώ	7	16.667	16.667	100.000
	Missing	0	0.000		
	Total	42	100.000		
NHS Doctor	Διαφωνώ	33	30.841	30.841	30.841
	Διαφωνώ μερικώς	30	28.037	28.037	58.879
	Συμφωνώ μερικώς	18	16.822	16.822	75.701
	Συμφωνώ	26	24.299	24.299	100.000
	Missing	0	0.000		
	Total	107	100.000		
Nursing St.	Διαφωνώ	8	33.333	33.333	33.333
	Διαφωνώ μερικώς	3	12.500	12.500	45.833
	Συμφωνώ μερικώς	7	29.167	29.167	75.000
	Συμφωνώ	6	25.000	25.000	100.000
	Missing	0	0.000		
	Total	24	100.000		
Paramedical St.	Διαφωνώ	3	30.000	30.000	30.000
	Διαφωνώ μερικώς	3	30.000	30.000	60.000
	Συμφωνώ μερικώς	4	40.000	40.000	100.000
	Συμφωνώ	0	0.000	0.000	100.000
	Missing	0	0.000		
	Total	10	100.000		
Other	Διαφωνώ	11	34.375	34.375	34.375
	Διαφωνώ μερικώς	7	21.875	21.875	56.250
	Συμφωνώ μερικώς	4	12.500	12.500	68.750
	Συμφωνώ	10	31.250	31.250	100.000
	Missing	0	0.000		
	Total	32	100.000		

Ακόμα, ο συσχετισμός των απαντήσεων της ερώτησης 4 στην ενότητα 3 - Ανοικτά Ερευνητικά δεδομένα με το φύλο των συμμετεχόντων (Πίνακας 36) έδειξε, ότι οι άνδρες συμφωνούν ένα άρθρο τους και τα ερευνητικά δεδομένα του να αξιοποιηθούν από τρίτους, χωρίς εμπορικό όφελος, με αναφορά στο όνομά τους και χωρίς τη συγκατάθεσή τους, σε αντίθεση με τις γυναίκες που διαφωνούν με αυτή τη δήλωση.

Πίνακας 36. Ενότητα 3-Ανοικτά Ερευνητικά Δεδομένα. Ερώτηση 4.Υποερώτημα 4-Φύλο

Frequencies for Q4[SQ004] - Θα συμφωνούσατε ένα άρθρο σας και τα ερευνητικά δεδομένα του να αξιοποιηθούν από τρίτους, χωρίς εμπορικό όφελος, με αναφορά στο όνομά σας και χωρίς τη συγκατάθεσή σας;

Q10	Q4[SQ004]	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Άνδρες	Διαφωνώ	25	23.810	23.810	23.810
	Διαφωνώ μερικώς	18	17.143	17.143	40.952
	Συμφωνώ μερικώς	30	28.571	28.571	69.524
	Συμφωνώ	32	30.476	30.476	100.000
	Missing	0	0.000		
	Total	105	100.000		
Γυναίκες	Διαφωνώ	41	37.273	37.273	37.273
	Διαφωνώ μερικώς	33	30.000	30.000	67.273
	Συμφωνώ μερικώς	19	17.273	17.273	84.545
	Συμφωνώ	17	15.455	15.455	100.000
	Missing	0	0.000		
	Total	110	100.000		

4.4 Αποτελέσματα Ενότητας 4 – Εναλλακτικές μετρικές ή Altmetrics

Στην ενότητα 4-Εναλλακτικές Μετρικές ή Altmetrics στην ερώτηση 5: Ποιες από τις παρακάτω υπηρεσίες ή μέσα κοινωνικής δικτύωσης χρησιμοποιείτε για την προώθηση του ερευνητικού σας έργου, ο μεγαλύτερος αριθμός των συμμετεχόντων (113) απάντησε ότι χρησιμοποιεί το ResearchGate. Δεύτερη επιλογή στην προτίμηση των συμμετεχόντων είναι ο Google Μελετητής (GoogleScholar) και ακολουθούν το LinkedIn και το Mendeley αντίστοιχα. Τον μικρότερο αριθμό θετικών αποκρίσεων συγκεντρώνει το Tweeter (Πίνακες 37-45).

Πίνακας 37. Ερώτηση Q5 – Επιλογή απάντησης 1

Q5[YouTube]	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Ναι	24	11.163	11.163	11.163
Όχι	164	76.279	76.279	87.442
Όχι, αλλά θα ήθελα	27	12.558	12.558	100.000
Missing	0	0.000		
Total	215	100.000		

Πίνακας 38. Ερώτηση Q5 – Επιλογή απάντησης 2**Frequencies for Q5 [ResearchGate]**

Q5[RG]	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Ναι	113	52.558	52.558	52.558
Όχι	66	30.698	30.698	83.256
Όχι, αλλά θα ήθελα	36	16.744	16.744	100.000
Missing	0	0.000		
Total	215	100.000		

Πίνακας 39. Ερώτηση Q5 – Επιλογή απάντησης 3**Frequencies for Q5 [Academia.edu]**

Q5[Academia.edu]	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Ναι	70	32.558	32.558	32.558
Όχι	90	41.860	41.860	74.419
Όχι, αλλά θα ήθελα	55	25.581	25.581	100.000
Missing	0	0.000		
Total	215	100.000		

Πίνακας 40. Ερώτηση Q5 – Επιλογή απάντησης 4**Frequencies for Q5 [Mendeley]**

Q5[Mendeley]	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Ναι	37	17.209	17.209	17.209
Όχι	137	63.721	63.721	80.930
Όχι, αλλά θα ήθελα	41	19.070	19.070	100.000
Missing	0	0.000		
Total	215	100.000		

Πίνακας 41. Ερώτηση Q5 – Επιλογή απάντησης 5**Frequencies for Q5 [Google Scholar]**

Q5[Google Scholar]	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Ναι	103	47.907	47.907	47.907
Όχι	76	35.349	35.349	83.256
Όχι, αλλά θα ήθελα	36	16.744	16.744	100.000
Missing	0	0.000		
Total	215	100.000		

Πίνακας 42. Ερώτηση Q5 – Επιλογή απάντησης 6**Frequencies for Q5 [Tweeter]**

Q5[Tweeter]	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Ναι	15	6.977	6.977	6.977
Όχι	179	83.256	83.256	90.233
Όχι, αλλά θα ήθελα	21	9.767	9.767	100.000
Missing	0	0.000		
Total	215	100.000		

Πίνακας 43. Ερώτηση Q5 – Επιλογή απάντησης 7

Frequencies for Q5 [Facebook]

Q5[Facebook]	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Ναι	35	16.279	16.279	16.279
Όχι	166	77.209	77.209	93.488
Όχι, αλλά θα ήθελα	14	6.512	6.512	100.000
Missing	0	0.000		
Total	215	100.000		

Πίνακας 44. Ερώτηση Q5 – Επιλογή απάντησης 8

Frequencies for Q5 [LinkedIn]

Q5[LinkedIn]	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Ναι	82	38.140	38.140	38.140
Όχι	97	45.116	45.116	83.256
Όχι, αλλά θα ήθελα	36	16.744	16.744	100.000
Missing	0	0.000		
Total	215	100.000		

Πίνακας 45. Ερώτηση Q5 – Επιλογή απάντησης 9

Frequencies for Q5 [Προσωπικό Μπλογκ]

Q5[Προσωπικό Μπλογκ]	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Ναι	26	12.093	12.093	12.093
Όχι	132	61.395	61.395	73.488
Όχι, αλλά θα ήθελα	57	26.512	26.512	100.000
Missing	0	0.000		
Total	215	100.000		

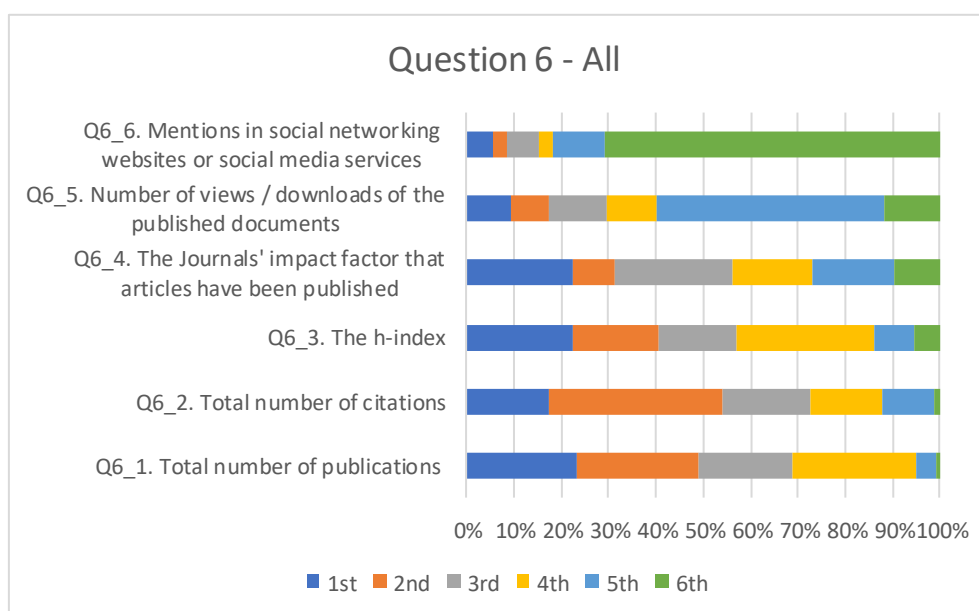
Στην ενότητα 4 - Έναλλακτικές Μετρικές ή Altmetrics στην ερώτηση 6: Ποιοι από τους παρακάτω παράγοντες, κατά τη γνώμη σας, είναι πιο σημαντικοί για την αξιολόγηση της έρευνας σας, οι συμμετέχοντες κατέταξαν με βάση τη σπουδαιότητα: τον συνολικό αριθμό δημοσιευμάτων (άρθρα σε περιοδικά, συνέδρια κ.λ.π.), τον συνολικό αριθμό αναφορών (citations), τον h-index, τον δείκτη απήχησης (impact factor) των περιοδικών που έχουν δημοσιεύσει, τις λήψεις/μεταφορτώσεις/αναγνώσεις των άρθρων τους και τις αναφορές του ονόματός τους σε σχέση με το ερευνητικό τους έργο στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης.

Στον παρακάτω πίνακα (Πίνακας 46) και στο γράφημα (Γράφημα 13) που ακολουθούν με τα συνολικά αποτελέσματα, τεκμαίρεται ότι ο σπουδαιότερος παράγοντας για την αξιολόγηση της έρευνας των συμμετεχόντων είναι ο συνολικός αριθμός των

δημοσιευμάτων (number of publications) και ακολουθούν ο αριθμός των αναφορών (citations) και το h-index στη δεύτερη και τρίτη θέση αντίστοιχα.

Πίνακας 46. Ενότητα 4-Εναλλακτικές Μετρικές ή Altmetrics. Ερώτηση 6

	1st	2nd	3rd	4th	5th	6th	Order
Total number of publications	50	55	43	56	9	2	935
Citations	37	79	40	33	23	3	925
h-index	48	39	36	62	18	12	861
Journal IF	48	19	54	36	37	21	802
Downloads/Views	20	17	27	22	104	25	612
Social Media	12	6	15	6	24	152	380
Total	215	215	215	215	215	215	

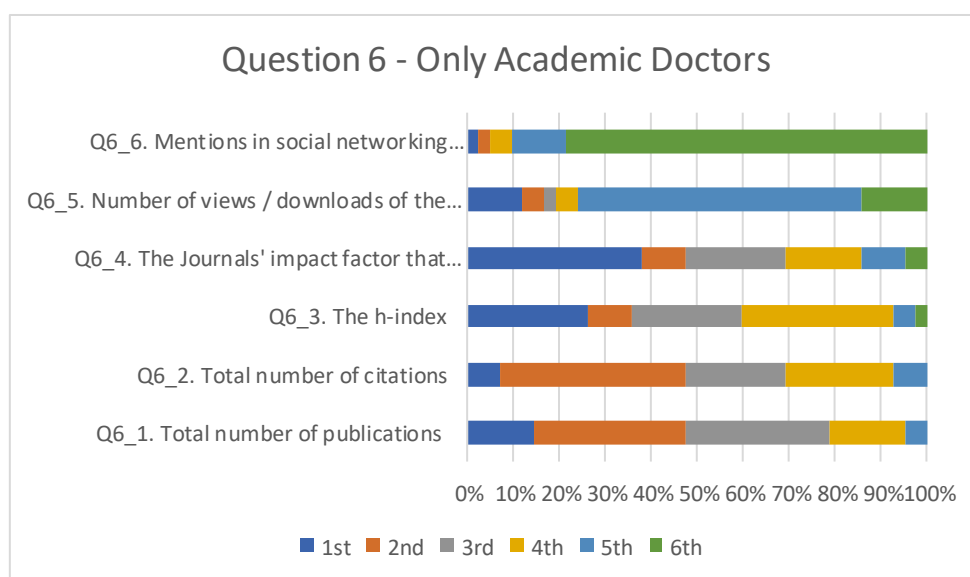
Γράφημα 13. Ενότητα 4-Εναλλακτικές Μετρικές ή Altmetrics. Ερώτηση 6

Ο συσχετισμός των απαντήσεων στην ερώτηση 6 της ενότητας 4 - Εναλλακτικές Μετρικές ή Altmetrics με την ιδιότητα των συμμετεχόντων (Πίνακας 47 & Γράφημα 14) δίνει τα ακόλουθα αποτελέσματα:

Οι ακαδημαϊκοί ιατροί αξιολογούν ως εξίσου σημαντικό παράγοντα με τον συνολικό αριθμό δημοσιεύσεων (number of publications), τον δείκτη απήχησης των περιοδικών που δημοσιεύουν (Journal Impact Factor).

Πίνακας 47. Ενότητα 4-Εναλλακτικές Μετρικές ή Altmetrics. Ερώτηση 6 - Ακαδημαϊκοί ιατροί

	Q6[1]	Q6[2]	Q6[3]	Q6[4]	Q6[5]	Q6[6]	Score
Total number of publications	6	14	13	7	2	0	183
Citations	3	17	9	10	3	0	175
h-index	11	4	10	14	2	1	173
Journal IF	16	4	9	7	4	2	183
Downloads/Views	5	2	1	2	26	6	108
Social Media	1	1	0	2	5	33	60
Total	42	42	42	42	42	42	

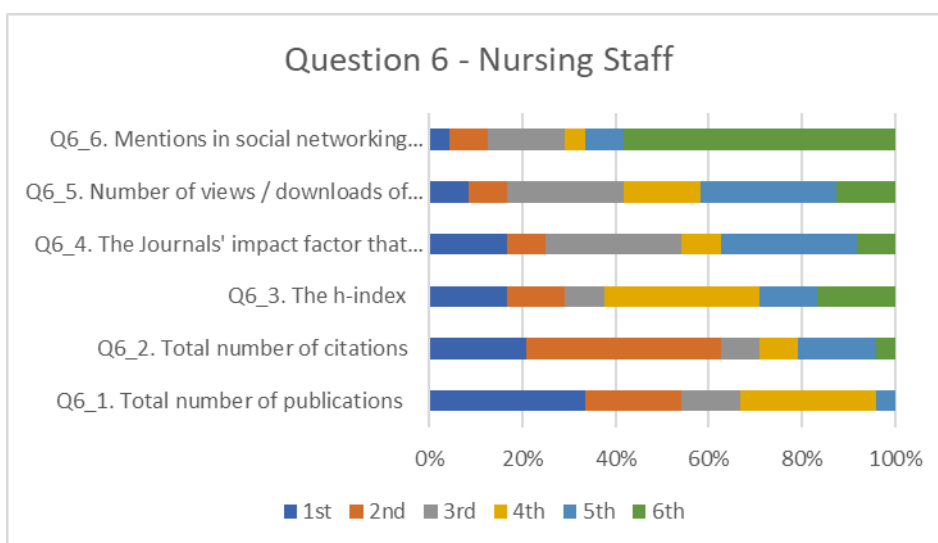

Γράφημα 14. Ενότητα 4-Εναλλακτικές Μετρικές ή Altmetrics. Ερώτηση 6-Ακαδημαϊκοί ιατροί

Το νοσηλευτικό προσωπικό δίνει ένα μικρό προβάδισμα στον δείκτη απήχησης των περιοδικών που δημοσιεύουν (Journal Impact Factor) έναντι του h-index που κατατάσσεται στην τέταρτη θέση της προτίμησής τους (Πίνακας 48 & Γράφημα 15).

Πίνακας 48. :Ενότητα 4-Εναλλακτικές Μετρικές ή Altmetrics. Ερώτηση 6 - Νοσηλευτικό προσωπικό

	Q6[1]	Q6[2]	Q6[3]	Q6[4]	Q6[5]	Q6[6]	Score
Total number of publications	8	5	3	7	1	0	108
Citations	5	10	2	2	4	1	103
h-index	4	3	2	8	3	4	81
Journal IF	4	2	7	2	7	2	84
Downloads/Views	2	2	6	4	7	3	75
Social Media	1	2	4	1	2	14	53
Total	24	24	24	24	24	24	

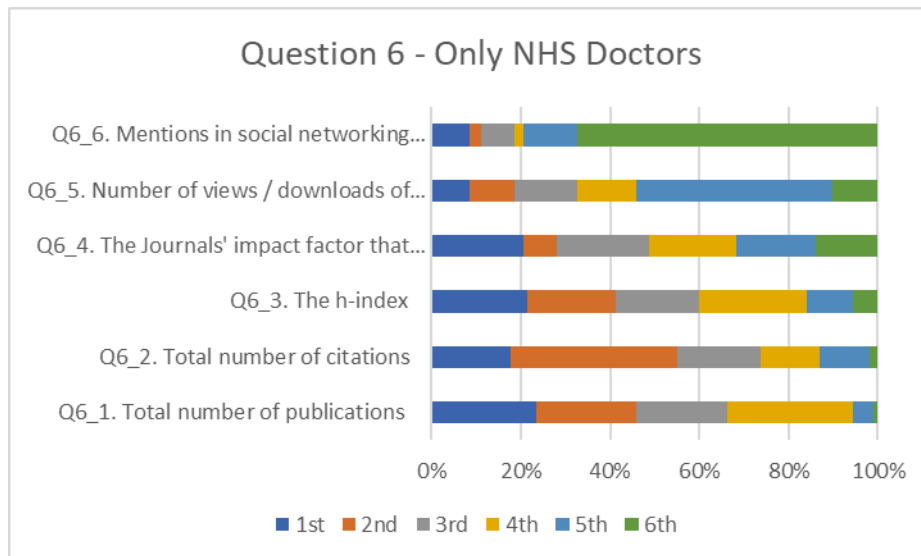
Γράφημα 15. Ενότητα 4-Εναλλακτικές Μετρικές ή Altmetrics. Ερώτηση 6 - Νοσηλευτικό προσωπικό

Οι ιατροί του ΕΣΥ έδωσαν προτεραιότητα στον αριθμό των αναφορών (citations) έναντι του συνολικού αριθμού των δημοσιεύσεων (total number of publications) που κατέταξαν δεύτερο στις προτιμήσεις τους (Πίνακας 49 & Γράφημα 16). Οι άλλοι (ιδιώτες ιατροί, ερευνητές κ.ά.) ταυτίζονται απόλυτα στην κατάταξη των παραγόντων με τα συγκεντρωτικά αποτελέσματα των απαντήσεων στην εν λόγω ερώτηση (Πίνακας 50 & Γράφημα 17). Το παραϊατρικό προσωπικό κατέταξε στην πρώτη θέση τον αριθμό των αναφορών (citations) μαζί με το h-index. Ακολουθούν ο δείκτης απήχησης των περιοδικών (Journal Impact Factor) και ο συνολικός αριθμός των δημοσιευμάτων στην τρίτη και τέταρτη θέση αντίστοιχα (Πίνακας 51 & Γράφημα 18).

Πίνακας 49. Ενότητα 4-Εναλλακτικές Μετρικές ή Altmetrics. Ερώτηση 6 - Ιατροί του ΕΣΥ

	Q6[1]	Q6[2]	Q6[3]	Q6[4]	Q6[5]	Q6[6]	Score
Total number of publications	25	24	22	30	5	1	459
Citations	19	40	20	14	12	2	462
h-index	23	21	20	26	11	6	429
Journal IF	22	8	22	21	19	15	376
Downloads/Views	9	11	15	14	47	11	316
Social Media	9	3	8	2	13	72	205
Total	107	107	107	107	107	107	

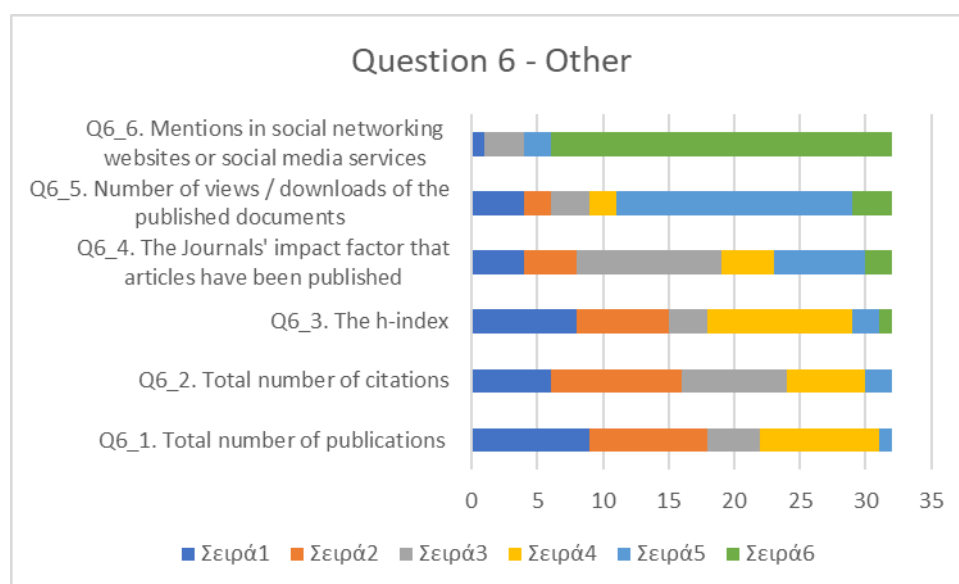

Γράφημα 16. Ενότητα 4-Εναλλακτικές Μετρικές ή Altmetrics. Ερώτηση 6 - Ιατροί του ΕΣΥ

Πίνακας 50. Ενότητα 4-Εναλλακτικές Μετρικές ή Altmetrics. Ερώτηση 6 - Άλλο προσωπικό

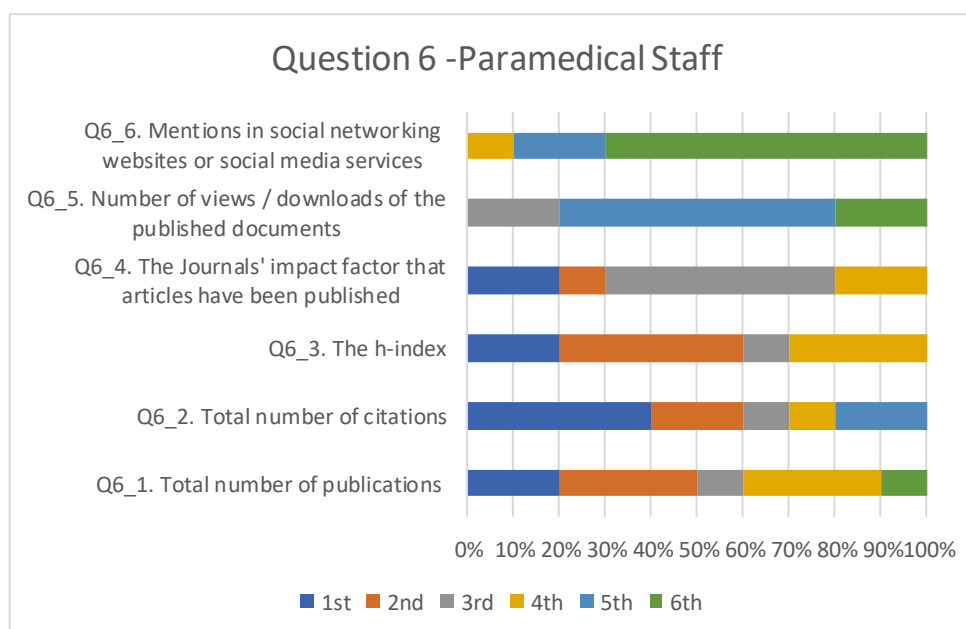
	Q6[1]	Q6[2]	Q6[3]	Q6[4]	Q6[5]	Q6[6]	Score
Total number of publications	9	9	4	9	1	0	144
Citations	6	10	8	6	2	0	140
h-index	8	7	3	11	2	1	133
Journal IF	4	4	11	4	7	2	116
Downloads/Views	4	2	3	2	18	3	91
Social Media	1	0	3	0	2	26	48
Total	32	32	32	32	32	32	

Γράφημα 17. Ενότητα 4-Εναλλακτικές Μετρικές ή Altmetrics. Ερώτηση 6 - Άλλο προσωπικό

Πίνακας 51. Ενότητα 4-Εναλλακτικές Μετρικές ή Altmetrics. Ερώτηση 6 - Παραϊατρικό προσωπικό

	Q6[1]	Q6[2]	Q6[3]	Q6[4]	Q6[5]	Q6[6]	Score
Total number of publications	2	3	1	3	0	1	41
Citations	4	2	1	1	2	0	45
h-index	2	4	1	3	0	0	45
Journal IF	2	1	5	2	0	0	43
Downloads/Views	0	0	2	0	6	2	22
Social Media	0	0	0	1	2	7	14
Total	10	10	10	10	10	10	

Γράφημα 18. Ενότητα 4-Εναλλακτικές Μετρικές ή Altmetrics. Ερώτηση 6 - Παραϊατρικό προσωπικό

Από τον συσχετισμό των απαντήσεων της ερώτησης 6 στην ενότητα 4 - Εναλλακτικές Μετρικές ή Altmetrics με τα έτη επαγγελματικής εμπειρίας των συμμετεχόντων δεν σημειώνονται σημαντικές διαφοροποιήσεις σε σχέση με τα συνολικά αποτελέσματα (Πίνακας 52). Διαπιστώνεται ωστόσο, ότι οι επαγγελματίες υγείας με 10-20 έτη εμπειρίας θεωρούν ως πιο σημαντικό παράγοντα αξιολόγησης του ερευνητικού τους έργου τον αριθμό των αναφορών (citations) με τον συνολικό αριθμό δημοσιευμάτων (άρθρα, συνέδρια κ.ά.) να ακολουθεί. Επιπλέον, επισημαίνεται ότι οι επαγγελματίες υγείας με επαγγελματική εμπειρία άνω των 20 ετών δίνουν προβάδισμα στον δείκτη απήχησης των περιοδικών που δημοσιεύουν (Journal Impact Factor), κατατάσσοντάς το στην τρίτη

θήση. Ο λιγότερο σημαντικός παράγοντας αξιολόγησης του ερευνητικού έργου είναι οι αναφορές στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης του ονόματος των συμμετεχόντων σε σχέση με το ερευνητικό τους έργο.

Πίνακας 52. Ενότητα 4-Εναλλακτικές Μετρικές ή Altmetrics. Ερώτηση 6 - Επαγγελματική εμπειρία

1-10y	Q6[1]	Q6[2]	Q6[3]	Q6[4]	Q6[5]	Q6[6]	Score
Total number of publications	14	10	11	11	3	1	218
Citations	7	19	7	12	5	0	211
h-index	11	14	9	9	3	4	209
Journal IF	8	2	15	12	10	3	177
Downloads/Views	6	4	6	5	22	7	146
Social Media	4	1	2	1	7	35	89
Total	50	50	50	50	50	50	

10-20y	Q6[1]	Q6[2]	Q6[3]	Q6[4]	Q6[5]	Q6[6]	Score
Total number of publications	16	26	18	24	3	1	377
Citations	16	36	16	10	9	1	389
h-index	26	10	11	29	7	5	356
Journal IF	16	8	25	15	16	8	321
Downloads/Views	12	5	14	7	41	9	265
Social Media	2	3	4	3	12	64	140
Total	88	88	88	88	88	88	

>20y	Q6[1]	Q6[2]	Q6[3]	Q6[4]	Q6[5]	Q6[6]	Score
Total number of publications	20	19	14	21	3	0	340
Citations	14	24	17	11	9	2	325
h-index	11	15	16	24	8	3	296
Journal IF	24	9	14	9	11	10	304
Downloads/Views	2	8	7	10	41	9	201
Social Media	6	2	9	2	5	53	151
Total	77	77	77	77	77	77	

Ο συσχετισμός των απαντήσεων της ερώτησης 6 με το φύλο των συμμετεχόντων (Πίνακας 53) δεν έδειξε διαφοροποίηση ως προς τον πιο σημαντικό παράγοντα αξιολόγησης του ερευνητικού έργου, όπου και σε αυτήν την περίπτωση παραμένει ο συνολικός αριθμός δημοσιευμάτων (Total number of publications). Οι γυναίκες ωστόσο θεωρούν εξίσου σημαντικό παράγοντα με τον αριθμό των δημοσιευμάτων, των αριθμό των αναφορών (citations).

Πίνακας 53. Ενότητα 4-Εναλλακτικές Μετρικές ή Altmetrics. Ερώτηση 6 - Φύλο

ΑΝΔΡΕΣ	Q6[1]	Q6[2]	Q6[3]	Q6[4]	Q6[5]	Q6[6]	Score
Total number of publications	20	30	28	24	1	2	458
Citations	14	39	23	21	6	2	448
h-index	27	17	19	30	9	3	434
Journal IF	29	7	20	21	18	10	398
Downloads/Views	8	10	11	8	61	7	295
Social Media	7	2	4	1	10	81	172
Total	105	105	105	105	105	105	

ΓΥΝΑΙΚΕΣ	Q6[1]	Q6[2]	Q6[3]	Q6[4]	Q6[5]	Q6[6]	Score
Total number of publications	30	25	15	32	8	0	477
Citations	23	40	17	12	17	1	477
h-index	21	22	17	32	9	9	427
Journal IF	19	12	34	15	19	11	404
Downloads/Views	12	7	16	14	43	18	317
Social Media	5	4	11	5	14	71	208
Total	110	110	110	110	110	110	

4.5 Αποτελέσματα Ενότητας 5 – Κριτήρια επιλογής μέσου

δημοσίευσης

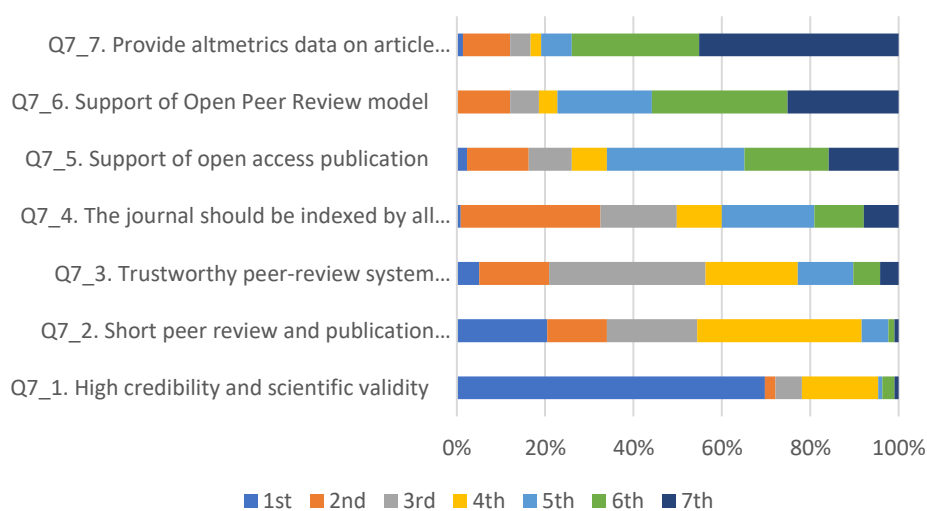
Στην ενότητα 5 - Κριτήρια επιλογής μέσου δημοσίευσης, στην ερώτηση 7: Ποιοι από τους παρακάτω παράγοντες σας επηρεάζουν περισσότερο, όταν επιλέγετε ένα επιστημονικό περιοδικό για τη δημοσίευση των άρθρων σας, οι συμμετέχοντες αξιολόγησαν ως πιο σημαντικό παράγοντα, όπως αποτυπώνεται στον πίνακα και στο γράφημα που ακολουθούν (Πίνακας 54 & Γράφημα 19), το αυξημένο επιστημονικό κύρος του περιοδικού (δείκτης απήχησης-Impact Factor) και ακολουθούν η δυνατότητα μικρότερων χρόνων αναμονής για την αξιολόγηση και την έκδοση του άρθρου και το αξιόπιστο σύστημα αξιολόγησης (Peer Review) του επιστημονικού περιοδικού στη δεύτερη και τρίτη θέση αντίστοιχα.. Ακολουθούν με σειρά προτεραιότητας: η ευρετηρίαση του περιοδικού στις σημαντικές βιβλιογραφικές βάσεις (PubMed, Scopus, GoogleScholar κ.ά) , η δυνατότητα δημοσίευσης με ανοικτή πρόσβαση (με ή χωρίς πληρωμή), η δυνατότητα Ανοικτής Ομότιμης Αξιολόγησης (Open Peer Review), με τελευταίο παράγοντα κατά σπουδαιότητα, τη δυνατότητα

καταγραφής και προβολής στοιχείων σε ό,τι αφορά τις εναλλακτικές μετρικές (downloads, views).

Πίνακας 54. Ενότητα 5-Κριτήρια επιλογής μέσου δημοσίευσης. Ερώτηση 7

Κριτήρια	1st	2nd	3rd	4th	5th	6th	7th	Score
Journal IF	150	5	13	37	2	6	2	1313
Time	44	29	44	80	13	3	2	1069
PeerReview	11	34	76	45	27	13	9	957
Indexed	2	68	37	22	45	24	17	895
OpenAccess	5	30	21	17	67	41	34	705
OpenPeerReview	0	26	14	9	46	66	54	586
Altmetrics	3	23	10	5	15	62	97	495
Total	215	215	215	215	215	215	215	

Question 7 - All

Γράφημα 19. Ενότητα 5-Κριτήρια επιλογής μέσου δημοσίευσης.Ερώτηση 7

Σημειώνεται ότι έγινε συσχέτισμός των απαντήσεων της ερώτησης 7 στην ενότητα 5-Κριτήρια επιλογής μέσου δημοσίευσης με τα δημογραφικά στοιχεία των συμμετεχόντων (ιδιότητα, επαγγελματική εμπειρία, φύλο) και δεν διαπιστώθηκε καμία διαφοροποίηση σε σχέση με το συγκεντρωτικό αποτέλεσμα της εν λόγω ερώτησης. Επιβεβαιώνεται δηλαδή, ότι ο πιο σημαντικός παράγοντας ως προς την επιλογή μέσου δημοσίευσης του ερευνητικού έργου είναι το κύρος του περιοδικού (δείκτης απήχησης-Impact Factor) και ακολουθεί ο σύντομος χρόνος αξιολόγησης και δημοσίευσης του έργου τους ανεξάρτητα από την ιδιότητα, την επαγγελματική εμπειρία και το φύλο των συμμετεχόντων.

Κεφάλαιο 5. Συζήτηση – Συμπεράσματα – Μελλοντικές επεκτάσεις

5.1 Ανακεφαλαίωση

Βασικοί στόχοι της παρούσας έρευνας είναι:

- να διερευνήσει τη στάση των επιστημόνων υγείας στην Ελλάδα, αναφορικά με τα νέα μοντέλα αξιολόγησης και διάθεσης των επιστημονικών δημοσιεύσεων που πλαισιώνουν το κίνημα της Ανοικτής Πρόσβασης και της Ανοικτής Επιστήμης γενικότερα, καθώς και τα κύρια κριτήρια επιλογής αναφορικά με τα μέσα δημοσίευσης του επιστημονικού έργου
- να εξάγει χρήσιμα συμπεράσματα (εκ μέρους των επιστημόνων της πληροφόρησης) για την προσέγγιση της κοινότητας των επιστημόνων υγείας για την προώθηση των αρχών της Ανοικτής Επιστήμης.

Στο πλαίσιο αυτό, η αναλυτική έκθεση των ευρημάτων της ποσοτικής έρευνας που διεξήχθη, οδηγεί στα ακόλουθα βασικά συμπεράσματα:

- Οι επιστήμονες υγείας έχουν κατανοήσει τα οφέλη της Ανοικτής Πρόσβασης για τη διάθεση και προώθηση του ερευνητικού τους έργου. Συνδέουν την Ανοικτή Πρόσβαση με την αύξηση των αναφορών (citations) στο έργο τους και αναγνωρίζουν τη σημασία της για τη διεξαγωγή της έρευνας και την πρόοδο της επιστήμης. Παράλληλα εντοπίζουν ως πρόβλημα για την υιοθέτηση του μοντέλου της Χρυσής Ανοικτής Πρόσβασης (Gold Open Access), την καταβολή μεγάλων χρηματικών ποσών εκ μέρους των συγγραφέων και την έλλειψη χρηματοδότησης από την Πολιτεία ή από άλλους χρηματοδοτικούς φορείς.
- Είναι θετικοί απέναντι στο νέο μοντέλο της Ανοικτής Ομότιμης Αξιολόγησης (Open Peer Review) και των Ανοικτών Αναφορών.
- Αναγνωρίζουν τα οφέλη των Ανοικτών Ερευνητικών Δεδομένων για την διεξαγωγή της έρευνας και την προώθηση της επιστήμης, αλλά δεν είναι σύμφωνοι με την αξιοποίηση των επιστημονικών τους άρθρων από τρίτους με εμπορικό όφελος ή και χωρίς εμπορικό όφελος με αναφορά στο όνομά τους και χωρίς τη συγκατάθεσή τους. Δεν είναι εξοικειωμένοι με τις αρχές FAIR (Findable, Accessible, Interoperable,

Reusable) και πιστεύουν ότι δεν έχουν την κατάλληλη εκπαίδευση και υποστήριξη για την εφαρμογή τους.

- Δεν χρησιμοποιούν ή δεν αξιολογούν ως σημαντικές τις εναλλακτικές μετρικές ή Altmetrics. Από τα εργαλεία κοινωνικής δικτύωσης επιστημόνων αξιοποιούν περισσότερο το ερευνητικό αποθετήριο ResearchGate και τον Google μελετητή.
- Ο σημαντικότερος παράγοντας για την αξιολόγηση της έρευνας των επιστημόνων υγείας, προκύπτει ότι είναι ο συνολικός αριθμός των δημοσιευμάτων (Total number of publications) και ακολουθούν ο συνολικός αριθμός των αναφορών (citations) και το h-index. Ο λιγότερο σημαντικός παράγοντας είναι οι αναφορές στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης (altmetrics).
- Τέλος οι κυριότεροι παράγοντες που επηρεάζουν την επιλογή του μέσου δημοσίευσης της έρευνάς τους είναι (α) το αυξημένο επιστημονικό κύρος του περιοδικού, (β) ο σύντομος χρόνος αξιολόγησης και δημοσίευσης του έργου τους (γ) η αξιοπιστία του συστήματος αξιολόγησης.

5.2 Συζήτηση / Συμπεράσματα

Τα παραπάνω βασικά συμπεράσματα από την ποσοτική έρευνα που διεξήχθη, επιβεβαιώνουν σύμφωνα με τη βιβλιογραφική επισκόπηση, την άποψη ότι οι ερευνητές βρίσκονται σε σύγχυση και εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν με καχυποψία τη δημοσίευση σε περιοδικά ανοικτής πρόσβασης δίχως να κατανοούν ακόμα σε μεγάλο βαθμό τις θεμελιώδεις αρχές της Ανοικτής Πρόσβασης, παρόλο που αναγνωρίζουν τα οφέλη της (Nicholas et al., 2014; Rodriquez, 2014; ESF science policy briefing 47, 2012). Επιπλέον, επιβεβαιώνεται, ότι διατηρούν επιφυλακτική στάση για το ποσοστό αναγνωρισιμότητας που προσφέρει μια δημοσίευση σε περιοδικό ανοικτής πρόσβασης στους κύκλους της ακαδημαϊκής κοινότητας, στην οποία ανήκουν (Tenopir et al., 2016), καθώς και για τις μελλοντικές τους προθέσεις να δημοσιεύσουν σε εκδοτικά μέσα Ανοικτής Πρόσβασης (Rowley et al., 2017).

Τόσο από τα ευρήματα της παρούσας έρευνας, όσο και από τη βιβλιογραφική επισκόπηση (Pool, 2016), ενισχύεται η άποψη ότι η χρέωση του συγγραφέα στα υβριδικά περιοδικά είναι αρκετά υψηλή.

Η στάση των επιστημόνων υγείας στην παρούσα έρευνα αναγνωρίζει σε μεγάλο βαθμό τη σημασία της χρηματοδότησης και την ποιότητα του περιοδικού, όπως άλλωστε τονίζεται και στη βιβλιογραφική επισκόπηση, στις μελέτες SOAP (Study of Open Access Publishing) (Dallmeier-Tiessen et al., 2011) και PEER D4 (Publishing and the Ecology of

European Research) (Fry, 2011). Δίνεται ωστόσο σαφής προτεραιότητα στο κύρος του μέσου δημοσίευσης (Impact Factor).

Από την άλλη μεριά οι επιστήμονες υγείας εναρμονίζονται πλήρως με την έρευνα των Jung et al. (2019) σύμφωνα με την οποία δίνεται ένα μικρό προβάδισμα στην ταχύτητα της αξιολόγησης και της δημοσίευσης του ερευνητικού έργου έναντι της αξιοπιστίας του συστήματος αξιολόγησης των περιοδικών. Ακόμα, αναφέρεται ότι υπηρεσίες, όπως η προβολή ενός επιστημονικού άρθρου σε κοινωνικά - ερευνητικά μέσα δικτύωσης δεν βρίσκονται ακόμα στο επίκεντρο των κριτηρίων θετικής αξιολόγησης των επιστημόνων και αξιολογούνται χαμηλότερα συγκριτικά με υπηρεσίες χρήσης ή παράθεσης αναφορών (usage, citation services).

Τέλος, οι επιστήμονες υγείας στην παρούσα έρευνα, όπως και στις έρευνες των Fecher et al. (2015) και Federer et al. (2015), συμφωνούν με το γεγονός ότι σε ορισμένες επιστήμες όπως η ιατρική, η προσωπική φύση των δεδομένων καθιστά δύσκολο των διαμοιρασμό δεδομένων.

Από τα παραπάνω ευρήματα και τη σύνδεσή τους με τις παγκόσμιες τάσεις των επιστημόνων απέναντι στα νέα μοντέλα διάθεσης, δημοσίευσης και αξιολόγησης των επιστημονικών εργασιών, διαπιστώνεται ότι δεν έχουν ωριμάσει ακόμα στη συνείδηση των επιστημόνων οι αρχές της Ανοικτής Πρόσβασης, των Ανοικτών Ερευνητικών Δεδομένων και γενικότερα της Ανοικτής Επιστήμης. Υπάρχει έλλειμμα στην ενημέρωση και εκπαίδευση των επιστημόνων αναφορικά με τα νέα εργαλεία δημοσίευσης, διάθεσης και αξιολόγησης. Αν και αναγνωρίζουν τα οφέλη της Ανοικτής Πρόσβασης και των Ανοικτών Δεδομένων, δεν έχουν πειστεί ωστόσο σε τέτοιο βαθμό, ώστε να προτιμούν για την προβολή του ερευνητικού τους έργου, μέσα που υποστηρίζουν την Ανοικτή Επιστήμη. Δεν είναι καθόλου εξοικειωμένοι με τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και τις υπηρεσίες εναλλακτικών μετρικών ή Altmetrics. Η στάση των επιστημόνων δείχνει γενικότερα μια επιφυλακτικότητα ως προς τα νέα μοντέλα που εκφράζεται μέσα από την απόλυτη εμπιστοσύνη και ενδεχομένως προσκόλληση στα παραδοσιακά μοντέλα δημοσίευσης, διάθεσης και αξιολόγησης του ερευνητικού τους έργου.

5.3 Αξιοποίηση / Πρακτικές προεκτάσεις της έρευνας

Με δεδομένο ότι στην Ελλάδα δεν έχουν διεξαχθεί πρόσφατα ανάλογες έρευνες, επικεντρωμένες στην αποτύπωση της στάσης των επιστημόνων πάνω στα νέα μοντέλα διάθεσης, δημοσίευσης και αξιολόγησης των επιστημονικών εργασιών, όπως η Ανοικτή Πρόσβαση, η Ανοικτή Ομότιμη Αξιολόγηση, οι αρχές FAIR και τα Ανοικτά Ερευνητικά

Δεδομένα και οι Ανοικτές Αναφορές, η παρούσα έρευνα μπορεί να αποτελέσει την αφετηρία, από όπου θα ξεκινήσει η ανάπτυξη μιας ουσιαστικής στρατηγικής για τη διάδοση και εφαρμογή των αρχών της Ανοικτής Επιστήμης. Η αποτελεσματική εφαρμογή μιας στρατηγικής διάδοσης των αρχών της «Ανοικτότητας» εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την κατανόηση της συμπεριφοράς της επιστημονικής κοινότητας. Αν δηλαδή, οι επιστήμονες δεν κατανοήσουν πλήρως και σε βάθος τα οφέλη και την αναγκαιότητα της «Ανοικτότητας», δεν θα είναι ποτέ σε θέση να υιοθετήσουν και να εφαρμόσουν τις αρχές που προσβέυει αυτή, με αποτέλεσμα να μην αξιοποιούνται τα νέα τεχνολογικά εργαλεία, να εμποδίζεται ο διαμοιρασμός των ερευνητικών δεδομένων και η πρόσβαση στις ερευνητικές εργασίες και γενικότερα να κωλύεται η διαδικασία παγκοσμιοποίησης της γνώσης που οδηγεί στην πρόοδο της έρευνας και της επιστήμης και συντελεί καταλυτικά στην ανάπτυξη της καινοτομίας και των κοινωνιών.

Ακόμα, οι βιβλιοθήκες, γνωρίζοντας τη στάση των επιστημονικών κοινοτήτων που εξυπηρετούν, είναι πλέον σε θέση να προσεγγίσουν πιο αποτελεσματικά τους χρήστες τους με τη διοργάνωση ενημερωτικών σεμιναρίων και ημερίδων, τη διαρκή ηλεκτρονική και διαζώσης ενημέρωση σχετικά με θέματα της Ανοικτής Πρόσβασης, της Ανοικτής Επιστήμης, της Ανοικτής Ομότιμης Αξιολόγησης, της προβολής των επιστημονικών δημοσιεύσεων και μέσα από υπηρεσίες του Παγκόσμιου Κοινωνικού Ιστού. Με τον τρόπο αυτόν θα συντελέσουν ουσιαστικά στη διάδοση των αρχών της Ανοικτής Επιστήμης, οι οποίες φαίνεται να διαμορφώνουν το μελλοντικό πλαίσιο διάδοσης και δημοσίευσης των επιστημονικών ευρημάτων, αλλά και της επιστημονικής επικοινωνίας, γενικότερα.

5.4 Μελλοντικές επεκτάσεις / Πρακτικές Προεκτάσεις της Έρευνας

Η παρούσα έρευνα περιορίστηκε στην αποτύπωση της στάσης μιας συγκεκριμένης επιστημονικής ομάδας, αυτής των επιστημόνων υγείας. Θα ήταν ενδιαφέρον και χρήσιμο μελλοντικά να επεκταθεί και σε επιστήμονες άλλων επιστημονικών πεδίων πέραν της ιατρικής, ώστε να διαμορφωθεί μια πιο σφαιρική εικόνα για τη συμπεριφορά των επιστημονικών κοινοτήτων στην Ελλάδα αναφορικά με τις αρχές της Ανοικτής Επιστήμης και τα νέα μοντέλα διάθεσης και αξιολόγησης του ερευνητικού έργου. Με τον τρόπο αυτό, θα είναι σε θέση όλοι οι εμπλεκόμενοι φορείς (βιβλιοθήκες, εκδότες, επιστημονικές εταιρείες, χρηματοδοτικοί φορείς) να χαράξουν εθνική στρατηγική διάδοσης και εφαρμογής των αρχών της Ανοικτής Επιστήμης που θα προωθήσει την έρευνα, την επιστήμη και την καινοτομία στη χώρα.

Βιβλιογραφικές Αναφορές

- Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών (1948). Οικουμενική Διακήρυξη για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα. Retrieved from: <https://www.ohchr.org/EN/UDHR/Pages/Language.aspx?LangID=grk>
- Acord, S. K., & Harley, D. (2013). Credit, time, and personality: The human challenges to sharing scholarly work using Web 2.0. *New media & society*, 15(3), 379-397. doi.org/10.1177/1461444812465140
- Adie, E., & Roe, W. (2013). Altmetric: Enriching scholarly content with article-level discussion and metrics. *Learned Publishing*, 26(1), 11-17. doi.org/10.1087/20130103
- Adler-Milstein, J., Nong, P., & Friedman, C. P. (2019). Preparing healthcare delivery organizations for managing computable knowledge. *Learning Health Systems*, 3(2), e10070. doi.org/10.1002/lrh2.10070
- Aicardi, C., Del Savio, L., Dove, E. S., Lucivero, F., Tempini, N., & Prainsack, B. (2016). Emerging ethical issues regarding digital health data. On the World Medical Association draft declaration on ethical considerations regarding health databases and biobanks. *Croatian Medical Journal*, 57(2), 207. doi.org/10.3325/cmj.2016.57.207
- Alperin, J. P. (2014, June). Exploring altmetrics in an emerging country context. In *an acm web science conference 2014 workshop* (Vol. 4, p. 23). Retrieved from: https://figshare.com/articles/Exploring_altmetrics_in_an_emerging_country_context/1041797
- Andersen, J. P., & Haustein, S. (2015). Influence of study type on Twitter activity for medical research papers. *arXiv preprint arXiv:1507.00154*. Retrieved from: <https://arxiv.org/abs/1507.00154>
- Azer, S. A., & Azer, S. (2019). Top-cited articles in medical professionalism: a bibliometric analysis versus altmetric scores. *BMJ open*, 9(7), e029433. doi.org/10.1136/bmjopen-2019-029433
- Baykoucheva, S. (2015). Scientific communication in the digital age. *Managing Scientific Information and Research Data*, 9-18.
- Baggs, J. G., Broome, M. E., Dougherty, M. C., Freda, M. C., & Kearney, M. H. (2008). Blinding in peer review: the preferences of reviewers for nursing journals. *Journal of advanced nursing*, 64(2), 131-138. doi.org/10.1111/j.1365-2648.2008.04816.x
- Beck, J., Funk, K., Harrison, M., McEntyre, J., Breen, J., Collings, A., ... & Hurst, P. (2018). Publishing peer review materials. *F1000Research*, 7. doi: [10.12688/f1000research.16460.1](https://doi.org/10.12688/f1000research.16460.1)

Berlin Declaration on Open Access to Knowledge in the Sciences and Humanities (2003)
Retrieved from:
https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwjak7H MnlAhUEwMQBHWw DSgQFjAAegQIAhAC&url=https%3A%2F%2Fopenaccess.mpg.de%2F67605%2Fberlin_declaration_engl.pdf&usg=AOvVaw3kSEhMeCU3PFH4gPf6v1rs

BioMedCentral (2013). Open access waiver fund. Retrieved from:
<http://www.biomedcentral.com/authors/oawaiverfund>.

Björk, B. C., Welling, P., Laakso, M., Majlender, P., Hedlund, T., & Guðnason, G. (2010). Open access to the scientific journal literature: situation 2009. *PloS one*, 5(6), e11273. doi.org/10.1371/journal.pone.0011273

Björk, B.C. (2012). The hybrid model for open access publication of open articles-a failed experiment?. *Journal of the American Society for Information Science and Technology*, vol. 63(8),1496-1504. doi.org/10.1002/asi.22709

Björk, B. C., & Solomon, D. (2012). Open access versus subscription journals: a comparison of scientific impact. *BMC medicine*, 10(1), 73. doi.org/10.1186/1741-7015-10-73

Björk, B-C, Laakso, M. & Welling, P, Paetau, P 2014, "Anatomy of green open access". *Journal of the Association for Information Science and Technology*, vol.65(2),237-250. doi.org/10.1002/asi.22963

Bohannon, J. (2013). Who's afraid of peer review?. doi.org/ 10.1126/science.342.6154.60

Boldt, A. (2011). Extending ArXiv. org to achieve open peer review and publishing. *Journal of Scholarly Publishing*, 42(2), 238-242. Retrieved from: <https://arxiv.org/abs/1011.6590>

Bornmann, L. (2014). Do altmetrics point to the broader impact of research? An overview of benefits and disadvantages of altmetrics. *Journal of informetrics*, 8(4), 895-903. doi.org/10.1016/j.joi.2014.09.005Get

Bosch, S., & Henderson, K. (2012). Coping with the terrible twins: Periodicals price survey 2012. *Library Journal*, 137(8), 31. Retrieved from:
http://openscience.ens.fr/ABOUT_OPEN_ACCESS/BLOGS/2012_01_01_Libraryjournal_about_journals_prices.pdf

Boulos, M. N. K., & Anderson, P. F. (2012). Preliminary survey of leading general medicine journals' use of Facebook and Twitter. *Journal of the Canadian Health Libraries Association/Journal de l'Association des bibliothèques de la santé du Canada*, 33(2), 38-47. doi.org/10.5596/c2012-010

- Bowman, T. D. (2015). Investigating the use of affordances and framing techniques by scholars to manage personal and professional impressions on Twitter. *Indiana University*. Retrieved from: http://www.tdbowman.com/pdf/2015_07_TDBowman_Dissertation.pdf
- Brown, P. O., Cabell, D., Chakravarti, A., Cohen, B., Delamothe, T., Eisen, M.... & Kirschner, M. W. (2003). Bethesda statement on open access publishing. Retrieved from: <https://dash.harvard.edu/handle/1/4725199>
- Bruce, R., Chauvin, A., Trinquart, L., Ravaud, P., & Boutron, I. (2016). Impact of interventions to improve the quality of peer review of biomedical journals: a systematic review and meta-analysis. *BMC medicine*, 14(1), 85. doi.org/10.1186/s12916-016-0631-5
- the Budapest Open Access Initiative (2002)
https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=2&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwisp9Y_8nIAhXMOcAKHaduAWIQFjABegQIBBAB&url=https%3A%2F%2Fwww.budapestopenaccessinitiative.org%2Fread&usg=AOvVaw2RQkhkj9nUAc1wG-E12PEp
- Burley, R., Moylan, E., Chadwick, C. D. V., Newton, A., Preston, A., & Culley, T. (2017). What might peer review look like in 2030. Retrieved from: https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwi8jKjG9aDmAhU3REEAHdcvC00QFjAAegQIBBAC&url=http%3A%2F%2Fevents.biomedcentral.com%2Fwpcontent%2Fuploads%2F2017%2F04%2FSpotOn_Report_PeerReview-1.pdf&usg=AOvVaw3CY4rdMUoXdiMFagnFMILa
- Butler, D. (2008). Publish in Wikipedia or perish. doi.org/10.1038/news.2008.1312
- Carroll, M. W. (2013). Creative commons and the openness of open access. *New England Journal of Medicine*, 368(9), 789-791. doi.org/10.1056/NEJMp1300040
- Cope, B., & Kalantzis, M. (2009). Signs of epistemic disruption: Transformations in the knowledge system of the academic journal. *The future of the academic journal*, 13-61. Retrieved from: <https://ojphi.org/ojs/index.php/fm/article/view/2309/2163>
- Costas, R., Zahedi, Z., & Wouters, P. (2015a). Do “altmetrics” correlate with citations? Extensive comparison of altmetric indicators with citations from a multidisciplinary perspective. *Journal of the Association for Information Science and Technology*, 66(10), 2003-2019. doi.org/10.1002/asi.23309
- Costas, R., Zahedi, Z., & Wouters, P. (2015b). The thematic orientation of publications mentioned on social media: large-scale disciplinary comparison of social media metrics with citations. *Aslib Journal of Information Management*, 67(3), 260-288. doi.org/10.1108/AJIM-12-2014-0173

- Council for International Organizations of Medical Sciences (CIOMS).(2016). International Ethical Guidelines for Health-related Research Involving Humans. Retrieved from: <https://cioms.ch/wp-content/uploads/2017/01/WEB-CIOMS-EthicalGuidelines.pdf>
- Council of the European Union (2016). *The transition towards an open science system: council conclusions* (adopted 27/05/2016). Retrieved from: https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKewiB7oiO_aDmAhVRecAKHZCtB8oQFjAAegQIAhAC&url=https%3A%2F%2Fdata.ons.gov.uk%2Fdocument%2FST-9526-2016-INIT%2Fen%2Fpdf&usq=AOvVaw3UVZnl3oDnMseA1oAfbTMB
- Cummings, A. M. (1992). *University libraries and scholarly communication: A study prepared for the Andrew W. Mellon Foundation*. Association of Research Libr.
- Dallmeier-Tiessen, S., Darby, R., Goerner, B., Hyppoelae, J., Igo-Kemenes, P., Kahn, D.... & Nowicka, M. (2011). Highlights from the SOAP project survey. What scientists think about open access publishing. *arXiv preprint arXiv:1101.5260*. Retrieved from: <https://arxiv.org/abs/1101.5260>
- Darling, E. S., Shiffman, D., Côté, I. M., & Drew, J. A. (2013). The role of Twitter in the life cycle of a scientific publication. *arXiv preprint arXiv:1305.0435*. Retrieved from: <https://arxiv.org/abs/1305.0435>
- Davis, P (2013). What is the lifespan of a research article?. *The Scholarly Kitchen*. Retrieved from: <http://scholarlykitchen.sspnet.org/2013/12/18/what-is-the-lifespan-of-a-research-article/>
- De Silva, P. U., & Vance, C. K. (2017). *Scientific scholarly communication*. Springer International Publishing AG
- Dinis - Oliveria, R. J., & Magalhães, T. (2015). The inherent drawbacks of the pressure to publish in health sciences: good or bad science. *F1000Research*, 4.doi.org/[10.12688/f1000research.6809.1](https://doi.org/10.12688/f1000research.6809.1)
- Dylla F. (2016). Article sharing on scholarly collaboration networks. *Library connect* Retrieved from: <https://libraryconnect.elsevier.com/articles/article-sharing-scholarly-collaboration-networks>
- Else, H. O. L. Y. (2018). Radical plan to end paywalls. *Nature*, 561(7721), 17-18. Retrieved from: https://www.researchgate.net/profile/Vinod_Gupta21/post/End_of_medical_journals_as_means_of_revenue_generation/attachment/5b90a054cfe4a76455f10c6e/AS%3A667705350823939%401536204769298/download/OPEN+ACCESS+PAYWALLS+PROTESTS.pdf
- European Commission (2019). Facts and figures for open research data. Retrieved from: https://ec.europa.eu/info/research-and-innovation/strategy/goals-research-and-innovation-policy/open-science/open-science-monitor/facts-and-figures-open-research-data_e

European Commission (2012). *Survey on open access in FP7*. Luxembourg: Publications Office of the European Union. Retrieved from: https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwiHx5DlhKHmAhWTEMAKH6ZCEMQFjAAegQIAxAC&url=https%3A%2F%2Fec.europa.eu%2Fresearch%2Fscience-society%2Fdocument_library%2Fpdf_06%2Fsurvey-on-open-access-in-fp7_en.pdf&usg=AOvVaw3vMvJG8uKjvouqUZJDXRBj

European Commission Expert Group on FAIR Data (2018). *Turning FAIR into reality: final Report and Action Plan*. Retrieved from: https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=2ahUKEwiURPSh0onIAhWBZlAKHRoWCu4QFjAAegQIAhAC&url=https%3A%2F%2Fec.europa.eu%2Finfo%2Fsites%2Finfo%2Ffiles%2Fturning_fair_into_reality_1.pdf&usg=AOvVaw2AFSUyQuOqmhtTLVmSDpo

ESF science policy briefing 47 (2012). *Open science in biomedical research*. Retrieved from: <http://archives.esf.org/publications/science-policy-briefings.html>

Eve, M. P. (2013, July). *Before the law: open access, quality control and the future of peer review*. British Academy. Retrieved from: [http://eprints.lincoln.ac.uk/10019/1/Debating%20Open%20AccessEveBefore%20the%20lawopen%20access,%20quality%20control%20and%20the%20future%20of%20peer%20review%20%20\(June%202013\).pdf](http://eprints.lincoln.ac.uk/10019/1/Debating%20Open%20AccessEveBefore%20the%20lawopen%20access,%20quality%20control%20and%20the%20future%20of%20peer%20review%20%20(June%202013).pdf)

Fausto, S., Machado, F. A., Bento, L. F. J., Iamarino, A., Nahas, T. R., & Munger, D. S. (2012). Research blogging: indexing and registering the change in science 2.0. *PloS one*, 7(12), e50109. doi.org/10.1371/journal.pone.0124184

Fecher, B., Friesike, S., & Hebing, M. (2015). What drives academic data sharing?. *PloS one*, 10(2), e0118053. doi.org/10.1371/journal.pone.0118053

Federer, L. M., Lu, Y. L., Joubert, D. J., Welsh, J., & Brandys, B. (2015). Biomedical data sharing and reuse: Attitudes and practices of clinical and scientific research staff. *PloS one*, 10(6), e0129506. doi.org/10.1371/journal.pone.0129506

Fenner, M. (2013). What can article-level metrics do for you?. *PLoS biology*, 11(10), e1001687. doi.org/10.1371/journal.pbio.1001687

Fitzpatrick, K. (2010). Peer-to-peer Review and the Future of Scholarly Authority. *Social Epistemology*, 24(3), 161-179. doi.org/10.1080/02691728.2010.498929

Fitzpatrick, K. (2011). *Planned obsolescence: Publishing, technology, and the future of the academy*. NYU press.

- Fox, C. W., Albert, A. Y., & Vines, T. H. (2017). Recruitment of reviewers is becoming harder at some journals: a test of the influence of reviewer fatigue at six journals in ecology and evolution. *Research integrity and peer review*, 2(1), 3. doi.org/10.1186/s41073-017-0027-x
- Frass, W., Cross, J., & Gardner, V. (2014). Taylor & Francis open access survey June 2014. Retrieved from: https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwj44ZjiqHmAhXxAWMBHUHIAhIQFjAAegQIBhAC&url=http%3A%2F%2Fwww.tandf.co.uk%2Fjournals%2Fexplore%2Fopen-access-survey-june2014.pdf&usg=AOvVaw3pqLZmJTaq-SypSM9k_Y1
- Fry, J., Oppenheim, C., Proberts, S., Creaser, C., Greenwood, H., Spezi, V., & White, S. (2010). PEER D4. 1 Behavioural Research: Authors and Users vis-à-vis Journals and Repositories-Baseline report. Retrieved from: <https://hal.inria.fr/hal-00736137/>
- Fry, J., Proberts, S., Creaser, C., Greenwood, H., Spezi, V., & White, S. (2011). PEER D4. 2 Behavioural Research: Authors and Users vis-à-vis Journals and Repositories-Final Report. Retrieved from: <https://hal.inria.fr/hal-00736168/>
- Gibney, E (2016). Toolbox: Low-cost journals piggyback on arXiv. *Nature*. 530 (7588), 117-118. doi.org/10.1038/nature.2015.19102
- Grande, D., Gollust, S. E., Pany, M., Seymour, J., Goss, A., Kilaru, A., & Meisel, Z. (2014). Translating research for health policy: researchers' perceptions and use of social media. *Health Affairs*, 33(7), 1278-1285. doi.org/10.1377/hlthaff.2014.0300
- Greifeneder, E., Pontis, S., Blandford, A., Attalla, H., Neal, D., & Schlebbe, K. (2018). Researchers' attitudes towards the use of social networking sites. *Journal of documentation*, 74(1), 119-136. doi.org/10.1108/JD-04-2017-0051
- Gropp, R. E., Glisson, S., Gallo, S., & Thompson, L. (2017). Peer review: A system under stress. *BioScience*, 67(5), 407-410. doi.org/10.1093/biosci/bix034
- Guraya, S. Y., London, N. J. M., & Guraya, S. S. (2014). Ethics in medical research. *Journal of Microscopy and Ultrastructure*, 2(3), 121-126. doi.org/10.1016/j.jmau.2014.03.003
- Hadgu, A. T., & Jäschke, R. (2014, June). Identifying and analyzing researchers on twitter. In *Proceedings of the 2014 ACM conference on Web science* (pp. 23-32). ACM.doi.org/10.1145/2615569.2615676
- Harley, D. (2013). Scholarly communication: cultural contexts, evolving models. *Science*, 342(6154), 80-82.doi.org/10.1126/science.1243622

- Haustein, S., Costas, R., & Larivière, V. (2015). Characterizing social media metrics of scholarly papers: The effect of document properties and collaboration patterns. *PLoS one*, 10(3), e0120495. doi.org/10.1371/journal.pone.0120495
- Haustein, S., Larivière, V., Thelwall, M., Amyot, D., & Peters, I. (2014). Tweets vs. Mendeley readers: How do these two social media metrics differ?. *IT-Information Technology*, 56(5), 207-215. doi.org/10.1515/itit-2014-1048
- Hellenic Academic Libraries Link news (2013). http://www.heal-link.gr/journals/en/newsall.jsp/.
- Helmer, M., Schottdorf, M., Neef, A., & Battaglia, D. (2017). Gender bias in scholarly peer review. *Elife*, 6, e21718. doi.org/ 10.7554/eLife.21718.001
- Hernández-Borges, A. A., Cabrera-Rodríguez, R., Montesdeoca-Melián, A., Martínez-Pineda, B., de Arcaya, M. L. T. A., & Jiménez-Sosa, A. (2006). Awareness and attitude of Spanish medical authors to open access publishing and the “author pays” model. *Journal of the Medical Library Association*, 94(4), 449. Retrieved from: https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC1629440/
- Hill, T. Turning FAIR into reality. *Learned Publishing*. doi.org/10.1002/leap.1234
- Hinari Access to Research for Health programme (2019). https://www.who.int/hinari/en/
- Holdren, J. P. (2013). Memorandum for the heads of executive departments and agencies: Increasing access to the results of federally funded scientific research. Retrieved from: https://rosap.ntl.bts.gov/view/dot/34953
- Holub, P., Kohlmayer, F., Prasser, F., Mayrhofer, M. T., Schlünder, I., Martin, G. M.... & Strapagiel, D. (2018). Enhancing reuse of data and biological material in medical research: From FAIR to FAIR-health. *Biopreservation and biobanking*, 16(2), 97-105. doi.org/10.1089/bio.2017.0110
- Jaffe, T. A., Cron, D. C., Linzey, J. R., Nikolian, V. C., & Ibrahim, A. M. (2018). The Digital Age of Academic Medicine: The Role of Social Media. In *Medical and Scientific Publishing* (pp. 189-202). Academic Press. doi.org/10.1016/B978-0-12-809969-8.00020-6
- Jayasundara, B. M. W. U. C. B., Wickramasuriya, K. T., & Shakila, L. G. S. (2010, August). Localisation of the LimeSurvey Software. In *Conference on Localised Systems and Applications (CLSA) 2010* (p.36). Retrieved from: http://www.academia.edu/download/5478901/proceeding2010.pdf#page=36.
- Jamali, H. R., Nicholas, D., Watkinson, A., Herman, E., Tenopir, C., Levine, K., ... & Nichols, F. (2014). How scholars implement trust in their reading, citing and publishing activities: Geographical differences. *Library & Information Science Research*, 36(3-4), 192-202. doi.org/10.1016/j.lisr.2014.08.002

- Janowicz, K., & Hitzler, P. (2012). Open and transparent: the review process of the Semantic Web journal. *Learned Publishing*, 25(1), 48-55. doi.org/10.1087/20120107
- Johnson, R., Fosci, M., Chiarelli, A., Pinfield, S., & Jubb, M. (2017). Towards a competitive and sustainable OA market in Europe-A study of the open access market and policy environment. Retrieved from: [http://eprints.whiterose.ac.uk/114081/1/OA%20market%20report%20\(Final%2013%20March%202017\).pdf](http://eprints.whiterose.ac.uk/114081/1/OA%20market%20report%20(Final%2013%20March%202017).pdf)
- Joung, K. H., Rowley, J., & Sbaffi, L. (2019). Medical and health sciences academics' behaviours and attitudes towards open access publishing in scholarly journals: a perspective from South Korea. *Information Development*, 35(2), 191-202. doi.org/10.1177/0266666917736360
- Kangas, A., & Hujala, T. (2015). Challenges in publishing: producing, assuring and communicating quality. Retrieved from: <https://jukuri.luke.fi/bitstream/handle/10024/518940/Challenges.pdf?sequence=1>
- Kim, Y., & Zhang, P. (2015). Understanding data sharing behaviors of STEM researchers: The roles of attitudes, norms, and data repositories. *Library & Information Science Research*, 37(3), 189-200. doi.org/10.1016/j.lisr.2015.04.006
- Kimbrough, J. L., & Gasaway, L. N. (2015). Publication of government-funded research, open access, and the public interest. *Vand. J. Ent. & Tech. L.*, 18, 267. Retrieved from: https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=2ahUKEwjZydzDnKHmAhVr7OAKHQnqAkkQFjAAegQIARAC&url=http%3A%2F%2Fscholarship.law.unc.edu%2Fcgi%2Fviewcontent.cgi%3Farticle%3D1010%26context%3Dfaculty_publications&usg=AOvVaw2MVI7EgfwolLj-m81b5sS
- Kovanis, M., Porcher, R., Ravaud, P., & Trinquart, L. (2016). The global burden of journal peer review in the biomedical literature: strong imbalance in the collective enterprise. *PLoS one*, 11(11), e0166387. doi.org/10.1371/journal.pone.0166387
- Laakso, M. & Björk, B. C. (2012). Anatomy of open access publishing: a study of longitudinal development and internal structure. *BMC medicine*, 10(1), 124. doi.org/10.1186/1741-7015-10-124
- Laakso, M. & Björk, B. C. (2013). Delayed open access: as an overlooked high impact category of openly available scientific literature. *Journal of the American Society for Information Science and Technology*, vol. 64(7): 1323-1329. doi.org/10.1002/asi.22856
- Larivière, V., Haustein, S., & Mongeon, P. (2015). The oligopoly of academic publishers in the digital era. *PLoS one*, 10(6), e0127502. [doi:10.1371/journal.pone.0127502](https://doi.org/10.1371/journal.pone.0127502)

- Lee, C. J., Sugimoto, C. R., Zhang, G., & Cronin, B. (2013). Bias in peer review. *Journal of the American Society for Information Science and Technology*, 64(1), 2-17. doi.org/10.1002/asi.22784
- Leung, E. Y. L., Siassakos, D., & Khan, K. S. (2015). Journal Club via social media: authors take note of the impact of # Blue JC. *BJOG: An International Journal of Obstetrics & Gynaecology*, 122(8), 1042-1044. doi.org/10.1111/1471-0528.13440
- Lewis, D. W. (2012). The inevitability of open access. *College & research libraries*, 73(5), 493-506. doi.org/10.5860/crl-299
- Lipworth, W., Kerridge, I. H., Carter, S. M., & Little, M. (2011). Should biomedical publishing be "opened up"? toward a values-based peer-review process. *Journal of Bioethical Inquiry*, 8(3), 267-280. doi.org/10.1007/s11673-011-9312-4
- Malik, A. Y., & Foster, C. (2016). The revised Declaration of Helsinki: cosmetic or real change?. *Journal of the Royal Society of Medicine*, 109(5), 184-189. doi.org/10.1177/0141076816643332
- Maskalyk, J. (2014). Modern medicine comes online: How putting Wikipedia articles through a medical journal's traditional process can put free, reliable information into as many hands as possible. *Open Medicine*, 8(4), e116. Retrieved from: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC4242788/>
- Mehta, N., & Flickinger, T. (2014). The times they are a-changin': academia, social media and the JGIM Twitter Journal Club. doi.org/10.1007/s11606-014-2976-9
- Middleton, A., Morley, K. I., Bragin, E., Firth, H. V., Hurles, M. E., Wright, C. F., & Parker, M. (2016). Attitudes of nearly 7000 health professionals, genomic researchers and publics toward the return of incidental results from sequencing research. *European Journal of Human Genetics*, 24(1), 21. doi.org/10.1038/ejhg.2015.58
- Mulligan, A. & Mabe, M. (2011). The effect of the internet on researcher motivations, behaviour and attitudes. *Journal of Documentation*, 67(2), 290-311. doi.org/10.1108/00220411111109485
- Mulligan, A., Hall, L., & Raphael, E. (2013). Peer review in a changing world: An international study measuring the attitudes of researchers. *Journal of the American Society for Information Science and Technology*, 64(1), 132-161. doi.org/10.1002/asi.22798
- Nicholas, D., Watkinson, A., Jamali, H. R., Herman, E., Tenopir, C., Volentine, R.... & Levine, K. (2015). Peer review: still king in the digital age. *Learned Publishing*, 28(1), 15-21. doi.org/10.1087/20150104

- Nicholas, D., Watkinson, A., Volentine, R., Allard, S., Levine, K., Tenopir, C., & Herman, E. (2014). Trust and authority in scholarly communications in the light of the digital transition: Setting the scene for a major study. *Learned Publishing*, 27(2), 121-134. doi.org/10.1087/20140206
- Nobarany, S., & Booth, K. S. (2017). Understanding and supporting anonymity policies in peer review. *Journal of the Association for Information Science and Technology*, 68(4), 957-971. doi.org/10.1002/asi.23711
- Ntaountaki, M., Tsakonas, G., Ollandezou, L., Manola, N., & Papadopoulou, E. (2019). Open Science in Greece: synergies and actions enabling the national transition. Retrieved from: <https://nemertes.lis.upatras.gr/jspui/handle/10889/12503>
- Nuremberg Code - Office of NIH History (1949). Retrieved March 30, 2020, from: <https://history.nih.gov/research/downloads/nuremberg.pdf>
- Oladejo, M. A., Adelua, O. O., & Ige, N. A. (2013, June). Age, gender, and computer self-efficacy as correlates of social media usage for scholarly works in Nigeria. In *International Conference on e-Learning* (p. 316). Academic Conferences International Limited. Retrieved from: https://www.researchgate.net/profile/Charity_NdeyaNdereya/publication/288051189_Academic_staff's_challenges_in_adopting_blended_learning_Reality_at_a_developing_university/links/5d763cb6299bf1cb80935ec4/Academic-staffs-challenges-in-adopting-blended-learning-Reality-at-a-developing-university.pdf#page=336
- Paiva, C. E., Araujo, R. L., Paiva, B. S. R., de Pádua Souza, C., Cárcano, F. M., Costa, M. M., ... & Lima, J. P. N. (2017). What are the personal and professional characteristics that distinguish the researchers who publish in high-and low-impact journals? A multi-national web-based survey. *ecancermedicalscience*, 11. Retrieved from: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC5295845/>
- Peters, I., Kraker, P., Lex, E., Gumpenberger, C., & Gorraiz, J. (2016). Research data explored: an extended analysis of citations and altmetrics. *Scientometrics*, 107(2), 723-744. doi.org/10.1007/s11192-016-1887-4
- Pisani, E., Aaby, P., Breugelmans, J. G., Carr, D., Groves, T., Helinski, M., ... & Mboup, S. (2016). Beyond open data: realising the health benefits of sharing data. *Bmj*, 355, i5295. doi.org/10.1136/bmj.i5295
- Poltronieri, E., Bravo, E., Camerini, T., Ferri, M., Rizzo, R., Solimini, R., & Cognetti, G. (2013). Where on earth to publish? A sample survey comparing traditional and open access publishing in the oncological field. *Journal of Experimental & Clinical Cancer Research*, 32(1), 4. doi.org/10.1186/1756-9966-32-4

- Pool, R. (2016). Open access: at what cost?. *Research Information*. Retrieved from: <https://www.researchinformation.info/feature/open-access-what-cost>
- Pool, R. (2020). An ever-changing landscape: from artificial intelligence to transparency, peer review's journey is full of twists and turns. *Research information*. Retrieved from: <https://www.researchinformation.info/feature/ever-changing-landscape>
- Poschl, U. (2010). Interactive open access publishing and peer review: the effectiveness and perspectives of transparency and self-regulation in scientific communication and evaluation. *Liber Quarterly*, 19(3/4), 293-314. Retrieved from: <https://www.liberquarterly.eu/articles/10.18352/lq.7967/>
- Poynder, R. (2011). Suber: Leader of a leaderless revolution. *Information Today*, 28(7). Retrieved from: <http://www.infotoday.com/it/jul11/Suber-Leader-of-a-Leaderless-Revolution.shtml>
- Price, T., & Puddephatt, A. (2017). Power, Emergence, and the Meanings of Resistance: Open access Scholarly Publishing in Canada', *Oppression and Resistance (Studies in Symbolic Interaction, Volume 48)*. doi.org/10.1108/S0163-239620170000048008
- Priem, J., Costello, K. L., & Dzuba, T. (2012). Prevalence and use of Twitter among scholars. *figshare*. Published December, 16. Retrieved from: https://figshare.com/articles/Prevalence_and_use_of_Twitter_among_scholars/104629
- Priem, J., & Hemminger, B. H. (2012). Decoupling the scholarly journal. *Frontiers in computational neuroscience*, 6, 19. doi.org/10.3389/fncom.2012.00019
- Procter, R., Williams, R., Stewart, J., Poschen, M., Snee, H., Voss, A., & Asgari-Targhi, M. (2010). Adoption and use of Web 2.0 in scholarly communications. *Philosophical Transactions of the Royal Society A: Mathematical, Physical and Engineering Sciences*, 368(1926), 4039-4056. doi.org/10.1098/rsta.2010.0155
- RCUK. (2013). RCUK policy on open access and supporting guidance. *Research Councils UK*. Retrieved from: <https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKewjCI837jaTmAhXSb1AKHa3vABcQFjAAegQIBhAC&url=https%3A%2F%2Fwww.ukri.org%2Ffiles%2Flegacy%2Fdocuments%2Frcukopenaccesspolicy-pdf%2F&usq=AOvVaw0YnlpzDuy6h16M61AmfWvs>
- Rodgers, P. (2017). Peer Review: Decisions, decisions. *Elife*, 6, e32011. Retrieved from: <https://elifesciences.org/articles/32011>
- Rodriguez, J. E. (2014). Awareness and attitudes about open access publishing: A glance at generational differences. *The Journal of Academic Librarianship*, 40(6), 604-610. doi.org/10.1016/j.acalib.2014.07.013

- Rodríguez-Bravo, B., Nicholas, D., Herman, E., Boukacem-Zeghmouri, C., Watkinson, A., Xu, J., ... & Świgoń, M. (2017). Peer review: The experience and views of early career researchers. *Learned Publishing*, 30(4), 269-277. doi.org/10.1002/leap.1111
- Ronald, R., & Fred, Y. Y. (2013). A multi-metric approach for research evaluation. *Chinese Science Bulletin*, 58(26), 3288-3290. doi.org/10.1007/s11434-013-5939-3
- Ross-Hellauer, T. (2017). What is open peer review? A systematic review. *F1000Research*, 6. Retrieved from: <https://f1000research.com/articles/6-588>
- Rowley, J., Johnson, F., Saffi, L., Frass, W., & Devine, E. (2017). Academics' behaviors and attitudes towards open access publishing in scholarly journals. *Journal of the Association for Information Science and Technology*, 68(5), 1201-1211. doi.org/10.1002/asi.23710
- Rowlands, I., Nicholas, D., Russell, B., Canty, N., & Watkinson, A. (2011). Social media use in the research workflow. *Learned Publishing*, 24(3), 183-195. doi.org/10.1087/20110306
- Schroter, S., Tite, L., & Smith, R. (2005). Perceptions of open access publishing: interviews with journal authors. *Bmj*, 330(7494), 756. doi.org/10.1136/bmj.38359.695220.82
- Schroter, S., & Tite, L. (2006). Open access publishing and author-pays business models: a survey of authors' knowledge and perceptions. *Journal of the Royal Society of Medicine*, 99(3), 141-148. doi.org/10.1177/014107680609900316
- Shah, N. D., Steyerberg, E. W., & Kent, D. M. (2018). Big data and predictive analytics: recalibrating expectations. *Jama*, 320(1), 27-28. doi:10.1001/jama.2018.5602
- SPARC Europe. <http://sparceurope.org/>.
- Spezi, V., Fry, J., Creaser, C., Proberts, S., & White, S. (2013). Researchers' green open access practice: A cross-disciplinary analysis. *Journal of Documentation*, 69(3), 334-359. doi.org/10.1108/JD-01-2012-0008
- STM (2016, 7 October). Open access articles grow at twice the rate of all published research [Web log post]. Retrieved from <http://www.stm-publishing.com/open-access-articles-grow-at-twice-the-rate-of-all-published-research>
- Suber, P., Brown, P. O., Cabell, D., Chakravarti, A., Cohen, B., & Delamothe, T. y Johnson, RK (2003). *Bethesda statement on open access publishing*. Recuperado de: https://dash.harvard.edu/bitstream/handle/1/4725199/suber_bethesda.htm.
- Suber, P. (2007). Will open access undermine peer review? *SPARC Open Access Newsletter* 113. Retrieved from <https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwjgMvrlorlAhWIFxQKHqYqSBSgQFjAAegQIAhAB&url=https%3A%2F%2Fdash.har>

vard.edu%2Fbitstream%2Fhandle%2F1%2F4322578%2Fsuber_peer.html&usg=AOvVaw1Gk5U39reZZaqCdetJ3_G

Suber, P. (2011). Suber: Leader of a Leaderless Revolution. Retrieved from: <http://www.infotoday.com/it/jul11/Suber-Leader-of-a-Leaderless-Revolution.shtml>

Suber, P. (2013). Open access: six myths to put to rest. *The Guardian*, 21. Retrieved from: <https://www.theguardian.com/higher-education-network/blog/2013/oct/21/open-access-myths-peter-suber-harvard>

Sugimoto, C. R., Work, S., Larivière, V., & Haustein, S. (2017). Scholarly use of social media and altmetrics: A review of the literature. *Journal of the Association for Information Science and Technology*, 68(9), 2037-2062. doi.org/10.1002/asi.23833

Tennant, J. P., Dugan, J. M., Graziotin, D., Jacques, D. C., Waldner, F., Mietchen, D... & Masuzzo, P. (2017). A multi-disciplinary perspective on emergent and future innovations in peer review. *F1000Research*, 6. [10.12688/f1000research.12037.3](https://doi.org/10.12688/f1000research.12037.3)

Tenopir, C., Allard, S., Christian, L., Anderson, R., Ali-Saleh, S., Nicholas, D... & Woodward, H. (2017b). No scholar is an island: The impact of sharing in the work life of scholars. *Learned Publishing*, 30(1), 5-17. doi.org/10.1002/leap.1090

Tenopir, C., Allard, S., Douglass, K., Aydinoglu, A. U., Wu, L., Read, E., ... & Frame, M. (2011). Data sharing by scientists: practices and perceptions. *PloS one*, 6(6), e21101. doi.org/10.1371/journal.pone.0021101

Tenopir, C., Dalton, E., Christian, L., Jones, M., McCabe, M., Smith, M., & Fish, A. (2017a). Imagining a gold open access future: Attitudes, behaviors, and funding scenarios among authors of academic scholarship. doi.org/10.5860/crl.78.6.824

Tenopir, C., Levine, K., Allard, S., Christian, L., Volentine, R., Boehm, R., ... & Watkinson, A. (2016). Trustworthiness and authority of scholarly information in a digital age: Results of an international questionnaire. *Journal of the Association for Information Science and Technology*, 67(10), 2344-2361. doi.org/10.1002/asi.23598

Topf, J. M., & Hiremath, S. (2015). Social media, medicine and the modern journal club. *International Review of Psychiatry*, 27(2), 147-154. doi.org/10.3109/09540261.2014.998991

US Department of Health and Human Services. (1979). The Belmont Report: Office of the Secretary, Ethical Principles and Guidelines for the Protection of Human Subjects of Research, the National Commission for the Protection of Human Subjects of Biomedical and Behavioral Research. Retrieved from: https://www.hhs.gov/ohrp/sites/default/files/the-belmont-report-508c_FINAL.pdf

- Van Noorden, R.V. (2014). Online collaboration: Scientists and the social network. *Nature*, 512, 126-129. doi:10.1038/512126a
- Velterop, J. (2015). Peer review by endorsement. Retrieved from: <http://theparachute.blogspot.com/2015/08/peer-review-by-endorsement.html>.
- Vlachaki, A. N. (2015). Open Access Publishing and Scholarly Communication Among Greek Biomedical Scientists (Doctoral dissertation, Aberystwyth University).
- Ware, M. & Mabe, M (2015). The STM report: An overview of scientific and scholarly journal publishing. Retrieved from: <https://digitalcommons.unl.edu/scholcom/9/>
- Warlick, S. E., & Vaughan, K. T. L. (2007). Factors influencing publication choice: why faculty choose open access. *Biomedical digital libraries*, 4(1), 1. doi.org/10.1186/1742-5581-4-1
- Wilkinson, M. D., Dumontier, M., Aalbersberg, I. J., Appleton, G., Axton, M., Baak, A.... & Bouwman, J. (2016). The FAIR Guiding Principles for scientific data management and stewardship. *Scientific data*, 3. doi.org/10.1038/sdata.2016.18
- Willinsky, J. (2003). The nine flavours of open access scholarly publishing. *Journal of Postgraduate Medicine*, 49(3), 263. Retrieved from: <http://www.jpgmonline.com/text.asp?2003/49/3/263/1146>
- Willinsky, J (2012). "The new mega-journal" Slaw: Canada's online legal magazine. <http://www.slaw.ca/2012/05/18/the-new-mega-journal/>
- World Medical Association (2018). WMA Declaration of Helsinki – Ethical Principles for Medical Research Involving Human Subjects. Retrieved from: <https://www.wma.net/policies-post/wma-declaration-of-helsinki-ethical-principles-for-medical-research-involving-human-subjects/>
- Zozus, M. N., Penning, M., & Hammond, W. E. (2018). Factors impacting physician use of information charted by others. *JAMIA open*, 2(1), 107-114. doi.org/10.1093/jamiaopen/ooy041

Κεφάλαιο 6. Παράρτημα

6.1 Κείμενα αυτοματοποιημένων emails

6.1.1 Πλαίσιο της έρευνας

Καλείστε να συμμετέχετε στην έρευνα με τίτλο: **“Διερεύνηση της αποδοχής των νέων μοντέλων αξιολόγησης και διάθεσης των επιστημονικών εκδόσεων με έμφαση στις επιστήμες υγείας”** που διεξάγεται από την Δεληκούρα Ειρήνη, Βιβλιοθηκονόμο στη νοσοκομειακή Βιβλιοθήκη του Γ.Ν.Α. “Ιπποκράτειο”.

Η έρευνα αυτή πραγματοποιείται στο πλαίσιο της εκπόνησης της διπλωματικής εργασίας του μεταπτυχιακού προγράμματος του Τμήματος Αρχειονομίας, Βιβλιοθηκονομίας & Συστημάτων Πληροφόρησης του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής με τίτλο: “ Διαχείριση Πληροφοριών σε Βιβλιοθήκες, Αρχεία, Μουσεία”. Επιβλέπων καθηγητής είναι ο κ. Δημήτριος Κουής.

Η συμμετοχή σας είναι εθελοντική.

ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Σας ζητάμε να συμμετέχετε στην παρούσα έρευνα γιατί ο σκοπός της είναι:

- Να αποτυπώσει την κατάσταση που επικρατεί στον ελληνικό επιστημονικό ιατρικό χώρο αναφορικά με τον βαθμό επίδρασης και αποδοχής των νέων μοντέλων εκδοτικής δραστηριότητας μέσω των αποτελεσμάτων ποσοτικής έρευνας.
- Να εξάγει χρήσιμα συμπεράσματα και οδηγίες για την προσέγγιση της κοινότητας των επιστημών υγείας με στόχο τη διάδοση των αρχών της Ανοικτής Επιστήμης.

Η συμπλήρωση και επιστροφή του ερωτηματολογίου αποτελούν συγκατάθεση συμμετοχής στην παρούσα έρευνα.

ΕΜΠΙΣΤΕΥΤΙΚΟΤΗΤΑ – ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ

Οποιοσδήποτε πληροφορίες αποκτηθούν σχετικά με την παρούσα έρευνα και οι οποίες θα μπορούσαν να σας ταυτοποιήσουν προσωπικά, θα παραμείνουν απόρρητες. Σε περίπτωση που τα αποτελέσματα της έρευνας δημοσιευτούν ή παρουσιαστούν σε συνέδρια δεν θα συμπεριληφθούν πληροφορίες που θα αποκαλύπτουν την ταυτότητά σας. Μπορείτε να επιλέξετε να συμμετέχετε ή όχι στην παρούσα έρευνα.

ΑΠΟΡΙΕΣ - ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΕΡΕΥΝΗΤΩΝ

Αν έχετε οποιοσδήποτε ερωτήσεις ή ανησυχίες σε σχέση με την έρευνα, μη διστάσετε να επικοινωνήσετε με τον ερευνητή.

Ακολουθούν τα πλήρη στοιχεία επικοινωνίας του ερευνητή.

Όνοματεπώνυμο: Ειρήνη Δεληκούρα

Email: delikoura@gmail.com

Τηλέφωνο: 6973504719

6.1.2 Κείμενο καλωσορίσματος

Προς: {FIRSTNAME} {LASTNAME}

Σας προσκαλούμε να συμμετέχετε σε έρευνα, η οποία έχει σκοπό να αποτυπώσει την κατάσταση που επικρατεί στον ελληνικό επιστημονικό ιατρικό χώρο αναφορικά με τον βαθμό επίδρασης και αποδοχής των νέων μοντέλων εκδοτικής δραστηριότητας και να εξάγει χρήσιμα συμπεράσματα και οδηγίες για την προσέγγιση των επιστημόνων υγείας με σκοπό την επίτευξη της διάδοσης των αρχών της Ανοικτής Επιστήμης.

Η έρευνα έχει τίτλο: **“Διερεύνηση της αποδοχής των νέων μοντέλων αξιολόγησης και διάθεσης των επιστημονικών εκδόσεων με έμφαση στις επιστήμες υγείας”**.

Για να συμμετέχετε στην έρευνα, παρακαλώ ακολουθείστε το παρακάτω σύνδεσμο:

{SURVEYURL}

Με εκτίμηση,

Ειρήνη Δεληκούρα, Υπεύθυνη Βιβλιοθήκης - ΓΝΑ "Ιπποκράτειο"

Email: delikoura@gmail.com

Τηλέφωνο: 6973504719

Η έρευνα αυτή πραγματοποιείται στο πλαίσιο της εκπόνησης της διπλωματικής εργασίας του μεταπτυχιακού προγράμματος του Τμήματος Αρχαιονομίας, Βιβλιοθηκονομίας & Συστημάτων Πληροφόρησης του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής με τίτλο: “ Διαχείριση Πληροφοριών σε Βιβλιοθήκες, Αρχεία, Μουσεία”. Επιβλέπων καθηγητής είναι ο κ. Δημήτριος Κουής.

6.1.3 Κείμενο επιβεβαίωσης

Λαμβάνετε αυτό το μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου ως επιβεβαίωση για την επιτυχή ολοκλήρωση της έρευνας με τίτλο:

“Διερεύνηση της αποδοχής των νέων μοντέλων αξιολόγησης και διάθεσης των επιστημονικών εκδόσεων με έμφαση στις επιστήμες υγείας”

Ευχαριστώ πολύ για τη συμμετοχή σας. Αν έχετε απορίες σχετικά με αυτό το μήνυμα, παρακαλώ επικοινωνήστε μαζί μου.

Με εκτίμηση,

Ειρήνη Δεληκούρα
delikoura@gmail.com

Η έρευνα αυτή πραγματοποιείται στο πλαίσιο της εκπόνησης της διπλωματικής εργασίας του μεταπτυχιακού προγράμματος του Τμήματος Αρχειονομίας, Βιβλιοθηκονομίας & Συστημάτων Πληροφόρησης του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής με τίτλο: “ Διαχείριση Πληροφοριών σε Βιβλιοθήκες, Αρχεία, Μουσεία”. Επιβλέπων καθηγητής είναι ο κ. Δημήτριος Κουής.

6.1.4 Κείμενο υπενθύμισης

Πρόσφατα κληθήκατε να συμμετάσχετε σε μία έρευνα με τίτλο: **“Διερεύνηση της αποδοχής των νέων μοντέλων αξιολόγησης και διάθεσης των επιστημονικών εκδόσεων με έμφαση στις επιστήμες υγείας”**.

Παρατηρήσαμε ότι δεν έχετε ακόμα συμπληρώσει το ερωτηματολόγιο της έρευνας και θα θέλαμε να σας υπενθυμίσουμε ότι η έρευνα είναι ακόμα διαθέσιμη και μπορείτε να συμμετέχετε αν το επιθυμείτε.

Για να συμμετέχετε στην έρευνα, παρακαλώ ακολουθήστε τον παρακάτω σύνδεσμο.

Με εκτίμηση,
Ειρήνη Δεληκούρα

Η έρευνα αυτή πραγματοποιείται στο πλαίσιο της εκπόνησης της διπλωματικής εργασίας του μεταπτυχιακού προγράμματος του Τμήματος Αρχειονομίας, Βιβλιοθηκονομίας & Συστημάτων Πληροφόρησης του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής με τίτλο: “ Διαχείριση Πληροφοριών σε Βιβλιοθήκες, Αρχεία, Μουσεία”. Επιβλέπων καθηγητής είναι ο κ. Δημήτριος Κουής.

6.1.5 Κείμενο τέλους

Σας ευχαριστώ πολύ για τον χρόνο που αφιερώσατε για τη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου.

Η συμμετοχή σας ήταν απολύτως απαραίτητη για την επιτυχή ολοκλήρωση τη έρευνας.

Τα αποτελέσματα της έρευνας θα δημοσιευθούν και θα σας γνωστοποιηθούν.

Με εκτίμηση,

Ειρήνη Δεληκούρα